

2025

Доклад за цялостна предварителна
оценка на въздействието
на Законопроект за потребителския
кредит

Период на извършване:
декември, 2024 г. – октомври
2025 г.

Съдържание

1. Съдържание	2
2. Описание на проблема/ите	5
3. Заинтересовани страни	16
4. Цели	19
5. Варианти на действие и опции, произтичащи от законодателството.....	24
6. Анализ на въздействията	37
6.1. Определяне на икономическите, социални и екологични въздействия.....	37
6.2. Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти.....	44
Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти при решаването на Проблем 1	45
Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти при решаването на Проблем 2	47
6.3. Количествена оценка на най-значимите въздействия и на специфичните им аспекти.....	49
6.4. Административна тежест.....	57
6.5. Оценка на въздействието върху малките и средните предприятия (МСП)	62
6.6. Описание на разходите и ползите върху заинтересованите страни	65
7. Сравняване на вариантите	77
7.1.Сравняване на ключовите положителни и отрицателни въздействия на всеки вариант .	77
7.2. Сравняване на изследваните варианти	82
7.3. Класиране на вариантите и идентифициране на препоръчителен вариант	83
8. Препоръчителен вариант.....	86
9. Обществени консултации.....	87
10. Последваща оценка на въздействието	87
11. Източници	87
12. Приложения.....	88

[Структурата, представена в настоящия образец е в изпълнение на чл. 22, ал. 2 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието]

Списък на използваните съкращения

Съкращение	Пълно наименование
Директива (ЕС) 2023/2225	Директива (ЕС) 2023/2225 на Европейския парламент и на Съвета от 18 октомври 2023 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 2008/48/ЕО.
Директива 2008/48/ЕО	Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 г. относно договорите за потребителски кредит и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета.
Доклада	Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета за изпълнението на Директива 2008/48/ЕС относно договорите за потребителски кредити от 05.11.2020 г.
ЗПК или Закона	Закон за потребителския кредит.
ЗКНИП	Закон за кредитите за недвижими имоти на потребителите.
ЗМСП	Закон за малките и средните предприятия.
ЗКИ	Закон за кредитните институции.
МСП	Малки и средни предприятия.
ЕС	Европейски съюз.
ЕК или Комисията	Европейската комисия.
ЕП или Парламента	Европейски парламент.
ДФЕС	Договор за функционирането на Европейския съюз
ОИСР	Организация за икономическо сътрудничество и развитие.
КЗП	Комисия за защита на потребителите.
КЗЛД	Комисия за защита на личните данни.
ЕБО	Европейски банков орган
БНБ	Българска народна банка.

1.1. Въведение

Настоящият доклад съдържа цялостна предварителна оценка на въздействието на нов Закон за потребителския кредит, която разглежда специфичните национални аспекти и възможните подходи за транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 на Европейския парламент и на Съвета от 18 октомври 2023 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 2008/48/ЕО при спазване на принципите на откритост, обосновааност, съгласуваност със заинтересованите страни, пропорционалност, ефикасност и ефективност.

Директива 2008/48/ЕО е приета през 2008 г. с цел хармонизиране на законовите разпоредби относно потребителските кредити в ЕС, подобряване на прозрачността на договорните условия, гарантиране високо ниво на защита на потребителите и насърчаване изграждането на добре функциониращ вътрешен пазар на потребителски кредити. Въпреки че Директива 2008/48/ЕС постига подобряване на защитата на потребителите, са установени редица слабости, посочени в доклади на Европейската комисия. В доклад на Комисията от 2019 г. се препоръчва да се оцени уместността, ефективността и ефикасността на изискванията към съдържанието на информацията, която трябва да бъде включена в рекламите за кредит. Европейската комисия извърши цялостна оценка на Директива 2008/48/ЕС, с цел да оцени нейната ефективност, ефикасност, съгласуваност, уместност и добавена стойност. Направената обща констатация от последващата оценка сочи, че Директива 2008/48/ЕС е била частично ефективна в осигуряването на високи стандарти за защита на потребителите и насърчаване развитието на единен пазар на потребителските кредити. Проучванията сочат, че ефективността, ефикасността, съгласуваността, уместността и добавената стойност на Директива 2008/48/ЕС са повлияни от следните тенденции на кредитния пазар през последните десет години:

- цифровизацията, която е свързана с появата на нови кредитни продукти;
- нови начини на кредитиране;
- появата на нови кредитори;
- промяна в предпочитанията на потребителите и техните модели на поведение;
- недостатъчна финансова грамотност на потребителите.

В своята оценка, Европейската комисия заключава, че Директива 2008/48/ЕО е постигнала частично целите си за въвеждане на високи стандарти за защита на потребителите и развитие на единен кредитен пазар. Съществените предизвикателства, възникнали при прилагане на Директива 2008/48/ЕС, произтичат от недостатъци на самата директива и от новите пазарни тенденции при предоставяне на потребителски кредит. Те частично възпрепятстват постигането на нейните цели и обхващат следните области:

- широко използвани кредитни продукти са изключени от обхвата на Директива 2008/48/ЕО;
- поява на нови форми на кредитиране, включително и онлайн;
- използване на нови канали за предоставяне на преддоговорна информация, особено при използване на цифрови технологии;
- изискванията към рекламната на потребителски кредит не включват рекламите, излъчвани по радио и телевизия;
- неефективни правила относно оценката на кредитоспособността на потребителите и ползването на кредитни бази данни;
- непълна защита на потребителите в резултат на нова кредитна пазарна среда.

В отговор на тези предизвикателства, на 18 октомври 2023 г. Европейският парламент и Съвета на Европейския съюз приеха Директива (ЕС) 2023/2225. Новата директива има за цел да осигури възможност на потребителите да правят информиран избор и да играят активна роля в цифровия преход, като поставя акцент върху следните елементи на защита на потребителите:

сключване на договора за кредит, отговорно кредитиране и прозрачност в отношенията между потребители и кредитори.

Предложените в законопроекта мерки са насочени към преодоляване на посочените по-горе слабости на действащия в момента Закон за потребителския кредит (ЗПК), който въвежда разпоредбите на Директива 2008/48/ЕО, и към осигуряване на високо ниво на защита на потребителите.

2. Описание на проблема/ите

През последните години, предоставянето на финансови услуги, в т.ч. и потребителското кредитиране преминават през сериозна трансформация. Бързата цифровизация и непрекъснатото технологично развитие водят до значителни промени в предлагането и предоставянето на потребителски кредит. Появяват се нови кредитни продукти и нови начини за кредитиране. Увеличава се делът на предлагането на кредитни продукти онлайн. Създават се изцяло дигитализирани процеси, от искането за предоставяне на кредит, до идентифициране на кредитополучателя и подписване на договор за кредит. Появяват се нови кредитори като финтех компании и доставчици на стоки и услуги, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, а някои от тях предоставят кредит без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. Все повече се разпространяват нови форми на кредит от типа на „купи сега, плати по-късно“, които позволяват на потребителите да правят покупки на стоки и услуги и да ги изплащат разсрочено във времето, без първоначални лихви и такси.

Пазарните и технологичните промени оказват въздействие и променят досегашните модели на поведение на потребителите. Нараства използването на цифрови устройства от потребителите. Предоставянето на преддоговорна информация в онлайн среда се променя по начин, който не отчита интересите на потребителите. Не винаги, предоставената съществена информация за кредита е ясна, разбираема и достъпна за потребителите. Често пъти, наред с основния договор за кредит, кредиторите предлагат допълнителни продукти, без потребителите да разберат. Новите кредитни продукти като краткосрочните заеми или кредитите на малка стойност и бързите кредити с високи лихви са свързани със значителни разходи за потребителите. Поради ограничената си осведоменост и недостатъчно познаване на съвременните финансови технологии и новите кредитни продукти, предлагани онлайн, потребителите са изложени на безотговорно кредитиране и злоупотреби, и за тях съществува потенциален риск от свръхзадлъжнялост. Използването на изкуствен интелект за оценка на тяхната кредитоспособност, поставят въпроси за адекватна защита на потребителите. Предлаганите кредитни продукти не са съобразени достатъчно с финансовото състояние и нужди на потребителите. Правата и задълженията на новите участници на кредитния пазар не са ясно регулирани поради липсата на адекватни процедури за разрешение, регистрация и контрол.

Новите технологични промени, породени от цифровия преход предоставят нови възможности за кредиторите, но изискват допълнително регулиране и осигуряване на адекватна защита на потребителите.

2.1. Описание на проблема/ите или въпросите, които се уреждат с проекта на нормативен акт. Описание на причините за тяхното възникване.

През 2014 г. и през 2020 г. Комисията представи доклади за прилагането на Директива 2008/48/ЕО, съдържащи резултатите от оценката на пригодността и резултатността на

регулаторната рамка на посочената директива. Докладите включват отразяване на проведените широки консултации със заинтересованите страни. Те показват, че Директива 2008/48/ЕО е била частично ефективна в осигуряването на високо ниво на защита на потребителите и в насърчаване развитието на единен пазар за кредити. Причините, поради които директивата е била само частично ефективна, произтичат както от самата директива, напр. неточни или недостатъчно изчерпателни формулировки, съществени изключения от нейния обхват, така и от външни фактори, като например свързаните с цифровизацията промени, практическото прилагане и осигуряването спазването на определени разпоредби.

През 2018-2019 г. Европейската комисия извърши оценка на Директива 2008/48/ЕО в която установява, че нейните цели остават актуални, но подчерта необходимостта от подобрения в следните ключови области: обхват на директивата, преддоговорната информация, предотвратяване на безотговорното кредитиране, предвиждането на мерки срещу прекомерната задлъжнялост и други.

Анализът на действащия Закон за потребителския кредит (ДВ, бр. 18 от 5.03.2010 г, посл. изм. бр. 50 от 2025 г.), който въвежда изискванията на Директива 2008/48/ЕО също показва, че съществуващата правна рамка за договорите за потребителски кредит на национално ниво не съответства на новите икономически, технологични и социални реалности и не предоставя в достатъчна степен адекватна защита на потребителите.

Проблем 1:

„Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите“.

Бързото технологично развитие има за резултат значителна трансформация на пазара на потребителски кредити както в предлагането, така и в търсенето. Делът на небанковото кредитиране нараства, а на пазара на потребителските кредити навлизат нови участници като финтех компании и онлайн платформи. Дигитализацията променя начина на предлагане на кредити, като все повече потребителски заеми се отпускат изцяло онлайн. Очаква се този начин на кредитиране да продължи да нараства. Разширява се предлагането на специфични кредитни продукти, включително и краткосрочни кредити с високи разходи, бързи кредити и цифрови финансови инструменти като „купи сега, плати по-късно“. Потребителите, които кандидатстват за кредит чрез онлайн платформи се ориентират трудно дали онлайн платформата действа като кредитор или като кредитен посредник. Освен че преобразява пазара, технологичното развитие променя и поведението на потребителите. Те все повече търсят бърз и лесен достъп до кредити, често пъти без да се запознаят задълбочено с условията и възможностите за защита при затруднения. Нараства употребата на краткосрочни револвиращи кредити с високи разходи, което може да доведе до финансови затруднения. Кредиторите се възползват от този модел на поведение, предлагайки кредити по улеснена процедура, но без достатъчно прозрачност за сравнение на офертите, което увеличава риска от свръхзадлъжнялост на потребителите.

След приемането на Директива 2008/48/ЕО пазарът на някои кредитни продукти, осигуряващи бърз и гъвкав достъп до кредит, се разшири както по отношение на предлагането, така и по отношение на търсенето. Анализът на Европейската комисия показва, че много кредитни продукти, които не са включени в обхвата на Директива 2008/48/ЕО са широко използвани от потребителите, без съответното ниво на защита на потребителите.

Договорите за кредит, при които не се начисляват лихва или други разходи, както и тези със срок за погасяване до три месеца и незначителни разходи, не попадат изцяло в обхвата на ЗПК. Безлихвените кредити са широко разпространени сред потребителите и въпреки че изглеждат изгодни, крият потенциални рискове. Високите такси за забавени плащания и

недостатъчната информираност за условията по кредита често водят до непредвидени разходи. Тези кредитни продукти насърчават бързи финансови решения, което може да доведе до прекомерни разходи и финансови затруднения. Подобен риск съществува и при договорите за овърдрафт с едномесечен срок на погасяване, които също не са напълно обхванати от ЗПК. Тези продукти са популярни сред потребители с по-ниски доходи, използват се при спешни финансови нужди, но непогасяването им навреме води до значителни разходи и дългове.

За да могат да взимат информирано решение за сключване на договор за кредит, потребителите трябва да получават адекватна преддоговорна информация, достатъчно рано преди сключване на договора за кредит, а не в момента на сключването му, в т.ч. и информацията относно условията и разходите по кредита. Целта е да се гарантира, че потребителите разполагат с достатъчно време, за да разберат съдържанието на преддоговорната информация, да сравнят различните предложения и да вземат информирано решение. На практика, много често преддоговорната информация се предоставя едновременно с подписването на договора за кредит. Често пъти информацията е прекалено дълга и сложна, което затруднява потребителите да я обработят и сравнят офертите в кратък срок. Липсват изисквания за предоставяне на ясни разяснения относно договора за кредит, които биха помогнали на потребителите да разберат отражението му върху тяхното икономическо положение, включително и правните и финансови последици от неизпълнение на задълженията. Потребителите често пъти не са добре информирани за основните елементи и разходи по кредита, а същите проблеми възникват и при промени в договора - липсва задължение за своевременно уведомяване за предстоящи изменения. Съществуващите изисквания за предоставяне на информация за потребителските кредити не са адаптирани към поведението на потребителите и цифровата среда, което води до сложни и обемисти текстове, които са неясни за потребителите. Това ги излага на риск от вземане на неподходящи финансови решения.

Рекламите на кредитни продукти също създават проблеми. Много кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит използват маркетингови техники, за да заобиколят своите задължения. Важната информация в рекламата, често пъти, не е на видно място, а рекламите по радио и телевизия я представят за кратко или неясно, което затруднява тяхното разбиране. Освен това, рекламите често акцентират върху лекотата и бързината за предоставяне на кредита, подвеждайки потребителите към решения, които могат да доведат до прекомерна задлъжнялост.

Някои потребители, особено тези с ниска финансова грамотност и доходи, лесно изпадат в задлъжнялост. Голяма част от потребителите не разбират реалните разходи по кредита и стават жертва на подвеждащи реклами, които акцентират върху „лесното одобрение“ и ниските лихвени проценти, без да информират за реалните рискове, свързани с кредита. При сключване на договор много потребители не разбират условията на договора, защото документите са прекалено технически и липсват съответни разяснения. Това води до недостатъчно осмисляне на важни клаузи, отнасящи се до реални разходи, права и задължения и др. Кредиторите често пъти включват в договорите неравноправни условия или използват неправомерно лични данни на потребителите. Този проблем показва липса на ефективна защита, включително на уязвимите потребители, което налага включване на превантивни мерки като финансово образование, разясняване на условията и възможности за реструктуриране на задълженията.

Предложеният законопроект създава допълнителен правен режим за регулиране предоставянето на потребителски кредит от лица, които не са кредитни институции или финансови институции, които извършват дейност по кредитиране, попадаща в обхвата на чл. За от Закона за кредитните институции (ЗКИ). Лицата, предоставящи потребителски кредит, които

не са задължени по чл. За от ЗКИ и не са обхванати от правен режим за осъществяване на дейност също ще бъдат обхванати от новия законопроект.

Кредиторите, различни от кредитни институции, извършващи дейност по кредитиране, когато тя не попада под режима начл. За от ЗКИ не са обхванати от изискване за разрешение, регистрация и надзор. Предложеният законопроект съдържа такова изискване. Също така, със законопроекта се цели и въвеждане на правен режим за регулиране на дейността кредитен посредник за договори за потребителски кредит. Понастоящем, кредитните посредници за потребителски кредити не са обхванати от регистрационен режим. Липсата на изисквания за разрешение, регистрация и надзор за упражняване на дейност на посочените по-горе кредитори, на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, и липсата на изисквания за разрешение и регистрация за упражняване на дейността на кредитните посредници на потребителски кредит създава предпоставки за установяване на различни практики за отпускане на кредит, нееднакво третиране на кредитополучателите и правна несигурност.

Предвиждането на ясни правила и изисквания за всички кредитори, в т.ч. и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат и за всички кредитни посредници за потребителски кредит ще осигури прозрачност, предвидимост и ще способства за повишаване на общественото доверие в тази дейност. В допълнение, предвиждането на ефективен контрол и на ясни процедури за разрешение, регистрация и контрол за тези кредитори и за всички кредитни посредници на потребителски кредит ще има положителен ефект върху потребителското кредитиране, като осигури значителни гаранции за защита на потребителите и установи общоевропейски стандарти за извършване на дейностите кредитиране и кредитен посредник за потребителски кредити.

С транспонирането на Директива (ЕС) 2023/2225 се адресират гореизложените проблеми, като се подобряват възможностите за:

- повишаване на прозрачността, предвидимостта и правната сигурност при предоставяне на потребителски кредит от кредитни и финансови институции, в т.ч. и от доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори или кредитни посредници за предоставяне на потребителски кредит в спомагателно качество;
- установяване на ефективен национален контрол и ясни правила за осъществяване на дейностите кредитиране и кредитен посредник за предоставяне на потребителски кредит;
- възлагане предоставянето на потребителски кредит на кредитори, чиито служители разполагат с необходимите знания и умения за качествено, ефективно и добросъвестно изпълнение на дейността.

Проблем 2:

Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити.

Кредиторите използват нелоялни практики, възползвайки се от поведението и предпочитанията на потребителите. С навлизане на цифровите услуги, процесът на кандидатстване за кредит става по-бърз и удобен, но това води до пропуски в защитата на потребителите, особено на тези с ниска финансова и цифрова грамотност. Сред проблемните практики са бързото одобряване на кредити чрез минимални действия („едно щракване“ в интернет), използването на предварително отбелязани опции, които потребителите често не осъзнават. Друга лоша практика е обвързването на кредитите с допълнителни продукти, които оскъпяват заема, без потребителят да е напълно информиран. Също така, много от таксите и

лихвите по кредитите не са ясно разкрити, което затруднява разбирането на реалната цена на кредита.

Кредиторите често пъти манипулират информацията, като акцентират върху ползите, омаловажават рисковете и насърчават вземането на ненужни кредити чрез агресивна реклама. Това води до свръхзадлъжнялост. Липсата на прозрачност и отговорност при предоставянето на потребителски кредит поставя потребителите в уязвимо положение, подтиквайки ги към финансови решения, които не са в техен интерес. За да се предотврати прекомерната задлъжнялост на кредитополучателите, кредиторите са задължени да оценяват адекватно тяхната кредитоспособност. Въпреки това, често се отпускат кредити без достатъчно задълбочен анализ, което води до финансови затруднения за потребителите. Онлайн платформите и небанковите финансови институции извършват по-слаби проверки на кредитоспособността на потребителите, особено при бързите кредити. Допълнително, автоматизираното обработване на лични данни без човешки надзор може да доведе до несправедливи решения и потенциални нарушения на правата на потребителите. Тези фактори увеличават риска от финансови злоупотреби и дискриминация.

Регулаторните пропуски в областта на потребителския кредит, особено при небанковите финансови институции, водят до неравнопоставеност и икономически рискове. Видно от направените анализи, посочени в „Икономически проучвания на ОИСП: България 2023“, „финансовата система на България е доминирана от банковия сектор, който се оказва устойчив при неблагоприятни условия след сътресението от COVID-19. Небанковите кредитори стават все по-активни с кредитен портфейл през декември 2022 г. в размер на 4,4 млрд. лв. — или 2,7% от БВП — по-голямата част от него са предназначени за потребителски кредити с около 3,0 млрд. лв., което поражда опасения по отношение на защитата на потребителите и тяхната взаимосвързаност с банковия сектор (Европейски банков орган, 2022г.). Въпреки че те налагат по-високи лихвени проценти в сравнение с традиционните банки, те често са единственият източник на кредити за уязвими и финансово неграмотни клиенти. Защитата на уязвимите потребители трябва да бъде засилена, включително чрез разширяване на изискванията за оповестяване на данни до подробна разбивка на начисляваните лихвени проценти и такси, както и на източниците на финансиране, за да се улесни наблюдението от страна на контролните органи, да се увеличи прозрачността и да се насърчи стабилността.“⁽¹⁾

В действащото законодателство, в частност в Закона за кредитните институции (ЗКИ), е предвиден регистрационен режим за финансовите институции, които по занятие предоставят кредит, когато тази дейност е съществена за тях. Същевременно, в действащото законодателство липсва правен режим за разрешение, регистрация и надзор за:

- лицата, предоставящи кредит на потребители, когато дейността по предоставяне на кредит не е съществена за тях;
- доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество като предоставят кредит за закупуване на техни стоки и услуги.

Също така, липсва правен режим за извършване на дейността кредитен посредник за потребителски кредити. Законът за кредитните за недвижими имоти за потребители (ЗКНИП) (обн., ДВ, бр. 59 от 2016 г., посл. изм. бр. 50 от 2025 г.) създава регистър на кредитните посредници за кредити за недвижими имоти, който се прилага само за кредитните посредници за кредити за недвижими имоти. До настоящия момент европейското законодателство не е поставяло изисквания за установяване на режим за кредитните посредници по потребителски кредит, което се променя с изискванията на настоящата директива. Към настоящия момент,

¹ ОИСП (2023 г.), Икономически проучвания на ОИСП: Bulgaria 2023, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5ca812a4-en>.

доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, или като посредници на потребителски кредит в спомагателно качество не подлежат на разрешителен режим за извършване на дейност, регистрация и надзор. Директива (ЕС) 2023/2225 изисква да се обезпечи прозрачност и контрол и на тези лица. Това ще ограничи безотговорното кредитиране и ще защити уязвимите потребители, като същевременно осигури стабилна и устойчива бизнес среда. Необходимо е да бъдат предприети мерки за прецизиране на нормативната уредба с цел създаване на ясен и ефективен режим, който да регулира предоставянето на потребителски кредити от юридически лица и дейността на кредитните посредници за потребителски кредит в съответствие с изискванията на директивата.

2.2. Описание на проблемите в прилагане на съществуващото законодателство;

Проблем 1:

„Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите“.

Законът за потребителския кредит е основния нормативен акт, регулиращ предоставянето на потребителски кредити в България. С оглед на икономическото и технологично развитие всички сектори на икономиката претърпяват промени, включително и сектора на потребителското кредитиране. Действащото законодателство не съответства на съвременните реалности на финансовия пазар. То не регулира настъпилите промени на пазара, включително и новите кредитни продукти, новите начини на кредитиране в резултат на цифровизацията, повишения риск за потребителите и най-вече за уязвимите потребители и необходимостта от повишаване нивото на защита на потребителите.

Съществуващата национална правна рамка не обхваща редица кредитни продукти като малките краткосрочни заеми, кредитите без лихва и без такси, или обхваща частично продукти като овърдрафт със срок на погасяване под три месеца и други, които са много разпространени, които имат високи разходи или високи такси в случай на пропуснати плащания, и респективно водят бързо до прекомерна задължнялост. Действащото национално законодателство обхваща голяма част от новите начини за предоставяне на потребителски кредит. Правната рамка в тази област обаче, не съдържа разпоредби, които уреждат правата и задълженията на страните при кредитите онлайн, или чрез онлайн платформи, което е все по-често срещана практика. Това са продукти, позволяващи на потребителите да правят покупки и да ги изплащат с течение на времето като схемите от типа „купи сега, плати по-късно“. Често пъти, тези кредити са с високи разходи, водят до натрупване на дългове и представляват риск за потребителите.

Действащото законодателство не обхваща всички форми на кредитиране, в т.ч. и тези, предоставяни от алтернативни финансови институции. Липсва регламентация на предоставянето на кредит от кредитори от нов тип, което предполага сериозна правна несигурност и недостатъчна защита за потребителите. Действащото законодателство не предоставя адекватна защита на потребителите по отношение на :

- предоставянето на преддоговорна информация: (информацията е прекалено сложна за разбиране от потребителите. Потребителите не са напълно информирани за общата цена на кредита и често са изненадани от допълнителни разходи след сключване на договора. Не е предвидена изрична разпоредба относно задължението на кредитора да информира потребителя за възможни допълнителни разходи, дължими във връзка с договора за кредит, но които не са включени в общите разходи по кредита, или разходи за допълнителните услуги;
- уведомяване на потребителите достатъчно рано за промени в действащия договор за кредит преди същите да влязат в сила, описание на промените, график за прилагането им, дали изисква съгласие от страна на потребителя, както и начин и срок за обжалване;
- предоставяне на подходящи разяснение на потребителите;

- упражняване правото на отказ на потребителите от договора за кредит;
- промяна на договора за кредит и на лихвените проценти;
- прекратяване на договори за кредит с неопределен срок;
- съдържанието на рекламните и търговските съобщения за потребителски кредит.

Действащото законодателство не съдържа изрична забрана на заблуждаващи рекламни и търговски съобщения, с които кредиторите преувеличават предимствата на своите кредитни продукти или омаловажават разходите и по този начин създават погрешни очаквания в потребителите и ги подтикват към вземане на неправилни решения. Също така, законът не съдържа изисквания към рекламата на потребителски кредит в онлайн среда (например в социалните мрежи, онлайн платформите), където потребителите често са изложени на агресивни маркетингови практики. Най-същественият проблем по отношение на рекламата на потребителски кредит е липсата на задължително изискване рекламните да включват послания за отговорно кредитиране или предупреждения за рисковете от прекомерно задължняване.

Действащият ЗПК не предоставя достатъчна защита на потребителите при неплатежоспособност и задължнялост, особено необходима на уязвимите потребители. Липсват подходящи мерки за подпомагане на потребителите в затруднено финансово положение, имащи за цел да не се достига до прекомерна задължнялост, и за предоставяне на отсрочка, рефинансиране, преобразуване и т.н. съобразно индивидуалното положение на потребителите.

Проблем 2:

Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити.

Прилагането на съществуващото национално законодателство в областта на потребителския кредит среща редица проблеми, които ограничават неговата ефективност. Въпреки приетите през годините изменения и допълнения в ЗПК, потребителското кредитиране в България се сблъсква с проблеми, като неефективност, дефицит на доверие в потребителите, недостатъчна регулация и надзор и т.н. Основните предизвикателства включват следните аспекти.

На първо място, това е недостатъчен контрол и слабо правоприлагане. Въпреки че има регулации, контролът на фирмите за бързи кредити и небанкови финансови институции е недостатъчен. Липсват ефективни механизми за преустановяване на нелоялни практики, като скрити такси, заблуждаваща реклама и неспазване на изискванията за събиране на задължения. Много кредитори използват сложни и неясни условия в договорите, което затруднява потребителите да разберат реалните разходи по кредита. Лихвените проценти често се представят по подвеждащ начин, а годишният процент на разходите (ГПР) понякога не е ясно посочен или е умишлено занижен в рекламните. Някои кредитори добавят допълнителни такси, застраховки и административни разходи, които значително оскъпяват кредита, но не са ясно посочвани при подписване на договора.

Друг проблем при прилагане на законодателството е наличието на възможност за заобикаляне на законовите изисквания. Редица икономически оператори намират начин да заобикалят изискванията на ЗПК чрез използване на различни прийоми, например чрез сключване на договори, които формално не се водят като "*потребителски кредит*", а като "друг тип финансови услуги". Законът не осигурява достатъчна защита срещу прекомерно високите лихви и наказателни такси при просрочие, което води до ситуации, в които потребителите изпадат в дългова спирала. Сериозно предизвикателство при прилагане на законодателството съставлява ниската финансова грамотност на потребителите. Голяма част от потребителите нямат достатъчно познания за кредитните продукти и вземат кредити без да разбират напълно условията по кредита. Това позволява на някои кредитори да използват агресивен маркетинг и да предлагат кредити на потребители, които не могат да ги обслужват. Дори когато потребителите осъзнаят, че са били измамани или въведени в заблуда, съдебното производство

често е бавно и скъпо, което прави трудно оспорването на нелоялните практики. С оглед гарантиране на прозрачност и стабилност на пазара, недопускане на възможност за създаване на неравнопоставени условия на конкуренция и осигуряване на висока защита на потребителите следва да се установи обща регулаторна рамка приложима за всички кредитори и за всички кредитни посредници на потребителски кредит, в т.ч. и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, като предоставят кредит за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, и за кредитните посредници на потребителски кредит, действащи като такива в спомагателно качество.

В тази насока са, и Препоръките на Работна група на Г-20/ОИСР за защита на финансовите потребители, съдържащи се в писмо на председателя на работната група от 17 януари 2024г. в рамките на присъединяването на България към ОИСР. Препоръките на работната група на ОИСР идентифицират области, в които е наложително да се предприемат действия за подобряване на съответствието със стандартите и най-добрите практики на ОИСР в областта на потребителското кредитиране, а именно: *„повишаване на осведомеността относно рисковете, свързани с използването на скъпи краткосрочни кредити продукти, да се намали таванът на лихвените проценти по потребителските кредити от небанкови финансови дружества и да го изразява като кратко на референтните лихвени проценти по кредитите, да се затегне надзорът върху небанковите институции, предоставящи кредити, да се увеличи оповестяването на техните данни и да се подобри капацитета на Комисията за защита на потребителите, за да представлява по-добре интересите на потребителите.“* ⁽²⁾.

С оглед на настъпилите промени, подобряване на настоящата правна рамка може да бъде постигнато единствено чрез изменение на законодателството или чрез приемане на нов закон, с цел да се обхванат новите тенденции на пазара на потребителски кредити и да се осигури адекватна защита на потребителите.

Във връзка с въвеждането на Директива (ЕС) 2023/2225 е необходимо да се измени Закона за кредитните институции за да се предостави достъп на всички кредитори, които са под надзора на компетентен орган до базите данни, използвани за оценка на кредитоспособността на потребителите. Съгласно ЗКИ, кредитните институции, кредиторите по чл. 3а от ЗКИ, и платежните институции и дружествата за електронни пари, отпускащи кредити по реда на чл. 21 от Закона за платежните услуги и платежните системи имат достъп до Централния кредитен регистър. С оглед пълно въвеждане на изискванията на директивата е необходимо да бъде предоставен достъп до Централния кредитен регистър и на лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ, както и на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, като предоставят кредит за закупуване на стоки и услуги, които предлагат.

С цел да се осигури висока степен на защита на потребителите и близка уредба със Закона за потребителския кредит следва да бъде изменен Закона за кредитите за недвижими имоти за потребители (ЗКНИП), за да се гарантира, че административно-наказателни разпоредби на този закон са ефективни, пропорционални и възпиращи, като необходимостта от въвеждането на същите произтича от текстове на Директива 2014/17/ЕС относно договорите за кредитите за недвижими имоти за потребители. Необходимо е да се обезпечи симетричност на административно-наказателните разпоредби на ЗКНИП с тези на ЗПК.

В рамките на извършената цялостна предварителна оценка и анализ бе събрана, систематизирана и обобщена актуална информация с конкретни количествени данни, относно състоянието на пазара на потребителското кредитиране, която очертава основните тенденции и рискови фактори на пазара, в т.ч. и по отношение предоставянето на потребителски кредит от

² OECD Accession review_FCP_FE_Chairs letter_BULGARIA / 17 January 2024

небанкови финансови институции, включително и в сектора на бързото кредитиране, онлайн кредитирането и други форми и начини на предлагане на потребителски кредити. Представените количествени данни са използвани за идентифициране и описание на Проблем 1 и на Проблем 2.

По публична информация на БНБ, към м. септември 2025 г. броят на кредитите в сектор „Домакинства и НТООД“ възлиза на 2 896 918. Тези данни показват брой и размер на заеми, но не и броя на физическите лица кредитополучатели, защото няколко лица могат да имат няколко кредита. Съгласно публична информация на БНБ, в края на септември 2025 г. в сектор „Домакинства и НТООД“ броят на кредитите достига 2.897 млн. като тенденцията е нарастване на годишна база с 1%. Размерът на кредитите в този сектор възлиза на 53.676 млрд. лева, като също се отчита нарастване на годишна база с повече от 20 % . Към края на септември 2025 г. в общата сума на кредитите най- много са тези с размер над 100 хил. до 250 хил. лева, които съставляват 27,7%, след това се нареждат кредитите в графата над 50 хил. до 100 хил. лева, които съставляват 17,6%.³

Анализирайки данните, може да се направи предположение, че увеличения брой кредити за домакинствата спрямо предходната година говори за тенденция в посока увеличаване броя на кредитополучателите и съответно броя на засегнатите потребители. Паралелно с това нараства и броя на жалбите и сигналите срещу т.н. „бързи кредити“.

Относно броя на кредиторите, предоставящи потребителски кредити, на основание публична информацията на БНБ за броя на кредитните и финансовите институции на кредитния пазар у нас, може да се направи предположение, че очакваният брой на кредиторите на потребителски кредити ще бъде около 580, по-голямата част от които са МСП.⁴

Съгласно чл.3а, ал.1 от ЗКИ, лица, които по занятие извършват дейност по отпускане на кредити със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства и тази дейност е съществена за лицето (по критерии, определени в Наредба на БНБ), трябва да отговарят на изискванията на закона и да са вписани в регистър на БНБ по чл.3а от ЗКИ. Небанковите финансовите институции, фирмите за бързи кредити, които не са вписани в регистъра на БНБ по чл.3а от ЗКИ ще подлежат на вписване в регистър на кредиторите, воден и поддържан от КЗП. Доставчиците на стоки и услуги, които действат като кредитори в спомагателно качество, като отпускат кредит за закупуване на стоки и услуги, които предлагат също ще подлежат на вписване в регистър на кредиторите, който ще се води и поддържа от КЗП. В тази категория лица, действащи като кредитори в спомагателно качество влизат и мобилните оператори. Съгласно императивните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225 от изискване за вписване в регистъра на кредиторите, който ще се води от КЗП ще бъдат освободени единствено доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които са МСП, и които действат като кредитори в спомагателно качество, като отпускат кредит за закупуване на техни стоки и услуги на разсрочено плащане, когато кредитът е без лихва и с незначителни такси за просрочени плащания. Очаква се техният брой да е незначителен, поради това, че понастоящем този бизнес модел не се използва широко от търговците в България.

По отношение на кредитите, предоставяни онлайн трябва да се посочи, че се забелязва трайна тенденция за нарастване на техният брой. По публична информация, общия брой на кредиторите, които предоставят потребителски кредит онлайн възлиза на около 35 - 50. Секторът е особено динамичен, като някои от тези кредитори освен кредити онлайн, предлагат и кредити чрез физически офиси или съвместяват няколко различни вида финансови дейности.

3

<https://www.bnb.bg/Statistics/StMonetaryInterestRate/StDepositsAndCredits/StDCCredits/StDCDataSeries/index.htm>

⁴ <https://www.bnb.bg/RegistersAndServices/RSFIRegister/index.htm>
<https://www.bnb.bg/RegistersAndServices/RSCIRegisters/index.htm>

По отношение на кредитните посредници на потребителски кредити, на основание публична информация на БНБ, кредитните посредници за кредити за недвижими имоти възлиза на 130. Може да се очаква и същия брой кредитни посредници за предоставяне на потребителски кредити, като към тях трябва да се добавят още около 30 кредитни посредници, които са доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници в спомагателно качество. Очаква се в регистъра на кредитните посредници за потребителски кредити, който ще се води от КЗП да бъдат вписани 160 лица.

Наблюдава се ясна динамика на пазара, характеризираща се с промяна в поведението както на потребителите, така и на кредиторите, които предоставят кредити за минути, без оценка на кредитоспособността на потребителя. Това води до нарастване обема на предоставените кредити и до увеличаване броя на потребителски жалби. На пазара на потребителското кредитиране се наблюдава трайна тенденция за нарастване на нарушенията на действащото законодателство, липса на регулация по отношение на някои нови форми на кредитиране. В този контекст броят на потребителските жалби е значителен, като по-голяма част от тях са свързани с неясни условия по договорите, недостатъчна преддоговорна информация и др. Също така, са отчетени голям брой сигнали за нарушения, касаещи скрити такси, използване на агресивни и недобросъвестни практики.

КЗП отчита, че през 2024 г. са получени общо **27 549** жалби и сигнали от граждани, от които не малък брой от тях са жалби и сигнали относно договори за потребителски кредити, промяна на договори, прекратяване и т.н.⁵

При осъществяване на своята дейност по прилагане на Закона за потребителския кредит, КЗП е наложила санкции на кредитните институции както следва: за първото полугодие на 2025 г. – 14 бр.; през 2024 г. - 21 бр., а през 2023 г. - 7 бр.. По отношение на небанковите финансови институции, КЗП е наложила санкции както следва: за първото полугодие на 2025 г. - 71 броя, през 2024 г.- 121 бр., през 2023 г. - 55 бр., през 2022 г. – 24 бр.

Общ брой наложени санкции по Закона за потребителския кредит за 2021, 2022, 2023, 2024, и 2025 г. – 358 броя.

Броят на потребителските жалби в КЗП за нарушение на ЗПК се разпределя както следва:

- за първото полугодие на 2025 г. - 330 бр.;
- през 2024 г. - 681 бр.;
- през 2023 г. - 493 бр.;
- през 2022 г. - 355 бр.

Броят на потребителските жалби и сигнали в КДЗП по Закона за потребителския кредит, свързани с онлайн кредитиране у както следва:

- през първото полугодие на 2025 г. - 264 бр.;
- през 2024 г. - 544 бр.;
- през 2023 г. - 394 бр.;
- през за 2022 г. - 84 бр.

Видно е, че в последните години броят на жалбите и сигналите по действащия Закон за потребителския кредит се увеличава, като за 2021 г. те са: 627 бр., за 2022 г. – 664 бр., за 2023 г. – 949 бр., за 2024 г. – 1367 бр. Очертава се трайна тенденция за нарастване на броя на потребителските жалби и сигналите за нарушения на действащия Закон за потребителския кредит с 30%.

В рамките на кампания на КЗП за контрол относно наличието на неравноправни клаузи в договори за потребителски кредит, предлагани от небанковите финансови институции, КЗП е анализирала **21 308** клаузи, от които **1 147** са идентифицирани като “неравноправни”.⁶

⁵ <https://kzp.bg/bg/novini/271>

<https://kzp.bg/bg/novini/85>

<https://kzp.bg/bg/novini/124>

⁶ <https://kzp.bg/bg/novini-credit/257>

<https://eurocom.bg/2025/02/07/mariya-filipova-kzp-se-bori-s-neravnopravnite-klauzi-v-kreditnite-dogovori/>

В резултат на извършения контрол и анализ на договорите за потребителски кредит, предлагани на потребителите от небанковите финансови институции, около **85% от тях** са коригирали условията на предлаганите от тях договори доброволно след предписание от КЗП.⁷ За тези, които не са се съобразили с препоръките, КЗП е завела **20 колективни иска за обявяване на конкретни клаузи от договорите за неравноправни**.⁸

Друг съществен проблем съставлява използването на заблуждаващи **реклами и търговски съобщения за потребителски кредити**. През 2024 г. и 2025 г. се наблюдава значително нарастване на рекламната активност, промяна в рекламните послания, нарастване на търговските съобщения за предоставяне на потребителски кредит онлайн. При анализа на рекламните и търговските съобщения за предоставяне на потребителски кредит онлайн се установява, че около 15-20 % от тях съдържат некоректна и заблуждаваща информация.

По отношение наличието на просрочени задължения на потребители по договори за кредит, които водят до прекомерна задължнялост на потребителите се забелязва увеличаване на рискови групи, поради натрупване на множество краткосрочни кредити. Съгласно актуални публични данни на БНБ, потребителските кредити, предоставени от кредитните институции с просрочени задължения над 90 дни съставляват около 1% от общия брой потребителски кредити в сектор „Домакинства и НТООД“ към 30 септември 2025 г.

Обобщено, представените количествени и качествени показатели дават възможност за цялостна оценка на текущото състояние на предоставянето на потребителски кредити, степента на защита на потребителите и потенциалните области, в които е необходимо предприемане на законодателни мерки за преодоляване на пропуските в законодателството и неговото прилагане.

2.3. Описание на нововъзникналите обстоятелства.

Директива (ЕС) 2023/2225 съдържа разпоредби, които надграждат съществуващите изисквания към кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит, и добавя нови изисквания към тях. Директива (ЕС) 2023/2225 включва следните нови елементи на защита на потребителите:

- **разширява се обхвата на разпоредбите :**

- увеличава се горната граница на кредитите за които ще се прилагат разпоредбите;
- в обхвата на директивата са включени нови кредитни продукти, включително и кредити под формата на разсрочено плащане, предоставено от доставчик на стоки или услуги, със срок на изплащане над 50 дни от доставката на стоката или услугата.

- **предоставяне на обща информация за потребителите за кредита:**

- задължение за безплатно предоставяне на обща информация за кредита;
- забрана за дискриминация на потребителите въз основа на тяхната националност или местопребиваване, или на друго основание.

- **по-високи изисквания относно рекламата за кредит:**

- забрана за заблуждаващи рекламни и заблуждаващи търговски съобщения;
- изисквания към съдържанието на информацията в рекламата за кредит.
- възможност за забрана на реклами, които подвеждат и подтикваат потребителите към вземане на необмислени решения.

⁷ <https://kzp.bg/bg/novini-credit/257>

⁸ <https://kzp.bg/bg/novini-credit/257>

- **по-високи изисквания към съдържанието на предоговорната информация и задължение за предоставяне на разяснения на потребителите.**
- **задължение за информиране на потребителите при индивидуализирани предложения за кредит, направени въз основа на автоматизирано обработване на данни :**
 - предварително уведомяване на потребителите при индивидуализирани предложения за кредит, основани на автоматизирано обработване на лични данни на потребителите.
- **ясно разграничаване на практиките на обвързване от пакетните продажби и забрана за използване на практики на обвързване:**
 - забрана за използване на практики на обвързване, освен ако може да се докаже, че те носят ясна полза за потребителите, като се отчитат надлежно наличността и цените на съответните видове продукти, като същевременно се допускат практиките на пакетна продажба;
 - защита на потребителите, диагностицирани с онкологични заболявания;
 - минимален срок за сравняване на предложения за договор за застраховка на кредита.
- **забрана за използване на изведено по подразбиране съгласие на потребителите за сключване на договор за кредит или за закупуване на допълнителни услуги :**
 - забрана за използване на презумпция за съгласие на потребителите по подразбиране, като например предварително отметнати от кредитора полета, които манипулират избора на потребителите;
- **предоставяне на съвети на потребителите от кредитори, респ. кредитни посредници на потребителски кредит:**
 - задължение за изрично уведомяване на потребителите дали се предоставят такива съвети, или могат да бъдат такива услуги.
- **Забрана за непоискани продажби на кредит :**
 - забрана за продажба на непоискан кредит, включително непоискани, предварително одобрени кредитни карти, изпратени до потребителите, или едностранно повишаване на разходния лимит на овърдрафта/кредитната карта на потребителите, без тяхното предварително искане и изрично съгласие.
- **по високи изисквания за оценка на кредитоспособността на потребителя:**
 - предоставянето на кредит е възможно само при положителна оценка на кредитоспособността на потребителя;
 - право на потребителите да получат човешка намеса в случаите на автоматизирано обработване на техните лични данни при извършване на оценката на кредитоспособността;
 - изрична забрана да не се използват специални категории лични данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679 при извършване на оценка на кредитоспособността.
- **засилване на изискванията относно съдържанието на информацията, включена в договорите за кредит :**
 - задължение за кредиторите да информират потребителите за основните им права - отказ от договора, промени по договора и възможността за обжалване, промяна на лихвения процент, вкл. за договори под формата на овърдрафт, прекратяване на договори за кредит, вкл. договори за неопределен срок.
- **по-високи изисквания към кредиторите при изменение на договора за кредит, промени в лихвения процент, включително и изменение на договорите за овърдрафт и свръховърдрафт:**
 - право на потребителите да изберат трайния носител на който да бъдат уведомени за техните права: отказ от договора, промени в договора и възможността за обжалване, промяна на лихвения процент, вкл. и за договорите под формата на овърдрафт, прекратяване на договори за кредит, вкл. договори за неопределен срок;

- задължение за редовно информиране на потребителите през целия срок на договорите за овърдрафт и свръховърдрафт, както и предоставяне на достатъчен срок за уведомяване на потребителите преди намаляване или прекратяване на договорите за овърдрафт.

- **мерки за предотвратяване на свръхзадлъжнялост на потребителите:**
 - горна граница на лихвата, или на годишния размер на разходите по кредита, или на общите разходи по кредита;
 - изискване за познания и компетентност на служителите на кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит.
- **разрешение за извършване на дейност, регистрация и надзор за всички кредитори и на всички кредитни посредници на потребителски кредит, в т.ч. и тези, действащи в спомагателно качество.**

За Проблем 1:

„Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите“.

Основните нововъзникнали обстоятелства, предмет на регулация, във връзка с транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 в националното законодателство за **Проблем 1** са следните:

- необходимост от разширяване приложното поле на националното законодателство по отношение на:
 - договорите за кредит до 100 000 EUR;
 - договорите за кредит, при които кредитът се отпуска без лихва и без никакви други такси;
 - договорите за кредит, чийто общ размер надвишава 100 000 EUR, които не са обезпечени с ипотека, или с друго сравнимо обезпечение върху недвижим имот, използвано обичайно в дадена държава-членка, нито с право, свързано с недвижим имот, когато целта на тези договори за кредит е ремонт на жилищен недвижим имот; и
 - овърдрафт със срок на погасяване под три месеца;
- необходимост от защита на потребителите при продажба на стоки на разсрочено плащане, в т.ч. и чрез онлайн платформи, в т.ч. и онлайн платформи *„купете сега, платете по-късно“*, при които кредитът се предоставя на потребителите от кредитор чрез посредничество;
- защита на потребителите от дискриминация при отпускане на кредит и недопускане на несправедливо отношение към потребители с онкологични заболявания;
- необходимост от подобряване защитата на потребителите при договорите за овърдрафт и свръховърдрафт;
- подобряване на изискванията към рекламата за потребителски кредит и относно съдържанието на информацията в рекламата ;
- необходимост от подобряване съдържанието на преддоговорната информация и на информацията, включена в договора за кредит, и добавяне на специфични изисквания относно преддоговорната информация на договорите за разсрочено плащане, или на други начини за погасяване, когато потребителят е в неизпълнение;
- предоставяне на предварителна информация преди условията на договора за кредит да бъдат променени;
- предоставяне на подходящи разяснения от кредитори, респективно кредитни посредници на потребителски кредит във връзка с договорите за потребителски кредит;
- въвеждане на изисквания относно индивидуализирани предложения за кредит, направени въз основа на автоматизирано обработване на данни на потребителите;
- въвеждане на изрична забрана за използване на практики на обвързване;

- въвеждане на подходящи политики и процедури за реструктуриране на кредит, когато потребителят е в неизпълнение преди да се пристъпи към принудително изпълнение.

За Проблем 2:

Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити.

Основните нововъзникнали обстоятелства, предмет на регулация, във връзка с транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 в националното законодателство за **Проблем 2** са следните:

- необходимост от въвеждане на таван на лихвения процент или на годишния размер на разходите по кредитите или на общите разходи по кредита;
- предвиждане на задължение за кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит за предоставяне на съвети на потребителите;
- въвеждане на изрични забрана за непоискано предоставяне на кредит;
- необходимост от въвеждане на изисквания за познания и компетентност към служителите на кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит;
- определяне на специфични изисквания към кредитните посредници на потребителски кредит;
- въвеждане на изискване за предоставяне на съвети на потребителите относно задлъжнялостта;
- необходимост от въвеждане на правен режим за регулиране на дейността по предоставяне на потребителски кредит във връзка с транспониране на изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225: въвеждане на изисквания за разрешение, регистрация и надзор за извършване на дейност за кредиторите, които понастоящем не са обхванати от такъв режим, в т.ч. и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат;
- въвеждане на изисквания за разрешение, регистрация и надзор за извършване на дейност за всички кредитни посредници на потребителски кредит;
- установяване на ефективен надзор и ясни правила по отношение на дейността по предоставяне на потребителски кредит;
- необходимост от установяване на ефективен контрол и предвиждане на ефективни, пропорционални и възпиращи санкции при нарушение на разпоредбите на закона.

3. Заинтересовани страни

3.1. За Проблем 1 „Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите“ и

За Проблем 2 „Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити“ :

пряко засегнати лица са:

1. Кредитори

- Кредитни институции по смисъла на Закона за кредитните институции;
 - Банки и клонове на чуждестранни банки. Към месец април 2025 г. в Република България са лицензирани 17 банки, които биха попаднали в обхвата на изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225 и;
 - 6 клона на чуждестранни банки, които биха попаднали в обхвата на изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225;

- Небанкови финансови институции. В регистъра на БНБ по чл.3а от ЗКИ са регистрирани 259 финансови институции в България и 15 финансови институции от ЕС, осъществяващи дейност чрез клон, които потенциално ще бъдат засегнати от промяната. Към тях следва да се добавят и небанковите финансови институции, които предоставят потребителски кредит, които не са включени в регистъра на БНБ по чл. 3а от ЗКИ;
- Кредитни посредници, регистрирани по чл. 51 от ЗКНИП. В регистъра на БНБ са регистрирани 141 кредитни посредници от България и 17 от ЕС, които потенциално ще бъдат засегнати от промяната;
- Други дружества, които извършват дейност по оказване на съдействие относно предоставянето на потребителски кредит, които не са били обхванати от режим по регистрация и контрол до този момент;
- Доставчици на услуги за колективно финансиране, в качеството им на кредитори или кредитни посредници - известни са 4 бр.;
- Доставчици на платежни услуги и дружества за електронни пари по смисъла на Закона за платежните услуги и платежните системи в качеството им на кредитори или кредитни посредници;
- Доставчици на стоки и услуги, които действат като кредитни посредници в спомагателно качество;
- Доставчици на стоки и услуги, които действат като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат.

2. Потребители

Кредитополучателите по потребителски кредити, клиенти по договор за кредитно посредничество. Не може да се посочи точен брой на потенциално засегнатите потребители;

3.2. Косвено засегнати лица са:

- сдружения за защита на потребителите.

3.3. Заинтересовани държавни органи:

- Министерство на икономиката и индустрията: Министърът на икономиката и индустрията е специализиран орган на изпълнителната власт, който провежда и координира държавната политика в областта на защита на потребителите, в т.ч. и по отношение усъвършенстване на правната рамка за защита на потребителите;
- Комисията за защита на потребителите като компетентен орган за спазване изискванията на ЗПК. Правомощията на КЗП ще бъдат разширени във връзка с отношенията с кредитополучателите, кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит. Комисията за защита на потребителите, като орган определен да допуска участниците на пазара, като дава разрешение за извършване на дейност на кредитните посредници за потребителски кредит, в т.ч. и на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници в спомагателно качество – въвежда се регистрационен режим за кредитните посредници на потребителски кредит, и за даване на разрешение за извършване на дейност на кредиторите, които не са включени в регистъра по чл.3а от ЗКИ, в т.ч. и на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат - регистрационен режим за тези кредитори;
- Българска народна банка като орган определен да допуска участниците на пазара, като дава разрешение за извършване на дейност на кредитни институции и на финансови институции, извършващи дейност по чл.3а, ал.1 от ЗКИ, и на кредитни посредници съгласно Закона за кредити за недвижими имоти за потребители;

- Комисията за защита на личните данни, КЗЛД – доколкото предоставянето на потребителски кредит следва да се извършва при спазване разпоредбите на Закона за защита на личните данни.

Отражение върху засегнатите лица:

- По отношение на кредиторите

Новата регулация ще изисква допълнителни разходи за адаптация и персонал, основно за сметка на кредиторите. Очаква се те тези разходи да се прехвърлят върху потребителите чрез условията на договорите. Въвеждането на горна граница на лихвения процент, или на ГПР, или на общите разходи по кредита ще засегне най-вече лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са:

- кредитни институции;
- финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ;

Новата регулация ще засегне доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които предоставят кредит за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, както и всички кредитни посредници за потребителски кредит.

Някои от посочените по-горе лица предлагат краткосрочни, скъпоструващи заеми и прилагат по-слаби оценки на кредитоспособността. Те ще бъдат по-силно засегнати от засиленото регулиране и контрол в сравнение с кредитните институции. Лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции ще трябва да получат разрешение за извършване на дейност като кредитори и да бъдат вписани в публичен регистър на контролния орган, в съответствие с новото законодателство. Същото се отнася и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат.

- По отношение на кредитните посредници за потребителски кредит: Те ще трябва да предоставят по-ясни разяснения на потребителите, Ще трябва да бъдат вписани в регистър след удостоверяване, че отговорят на законовите изисквания. Ще трябва да отговорят на специфичните задължения за тях, предвидени в новото законодателство. Конкретните разходи за новите задължения на кредитните посредници на потребителски кредит трудно могат да се оценят поради липса на данни за обхвата на тяхната дейност. Ще трябва да бъдат вписани в публичен регистър на контролния орган;
- По отношение на доставчиците на стоки и услуги, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат: Ако желаят да извършват дейност като кредитори в спомагателно качество, тези лица ще трябва да получат разрешение за извършване на дейност като кредитори в спомагателно качество и да бъдат вписани в публичен регистър на контролния орган, в съответствие с новото законодателство. Също така, ще трябва да отговарят на всички изисквания спрямо кредиторите, съответно кредитните посредници, предвидени в закона.
- По отношение на потребителите:

Ще имат от по-добра защита и повече яснота благодарение на подобрените правила за извършване на оценка на кредитоспособността и изискванията за предприемане на мерки за справяне със свръхзадлъжнялостта. Ще имат възможност за по-информиран избор. Промените ще се отразят положително за тях.

- По отношение на КЗП в качеството ѝ на надзорен и контролен орган:

Предоставянето на контролни правомощия на КЗП по отношение на кредиторите, които не са обхванати от изискване за разрешение, регистрация и надзор и по отношение на всички кредитни посредници на потребителски кредит, в т.ч. и по отношение на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, както и засилените изисквания за упражняване на контрол върху дейността на кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит ще наложи предприемане на мерки за увеличаване на нейния

административен капацитет и на нейните финансови ресурси. Предприемането на такива мерки ще бъде необходимо и поради въвеждането на регистрационен режим за кредиторите, предоставящи потребителски кредит, които не са : кредитни институции, или финансови институции, включени в регистъра на БНБ по чл. 3а от ЗКИ и за доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, както и предвид новите правомощия на КЗП за администриране на този режим. Също така, провеждането на семинари и други инициативи за повишаване информираността на потребителите за техните права и на кредиторите за техните задължения, произтичащи от новото законодателство ще изисква допълнително укрепване на административния и финансов капацитет на институцията. Ще се предвидят нови изисквания за водене и поддържане на регистър на кредитни посредници на потребителски кредит и на доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници в спомагателно качество.

- По отношение на всички лица:

Очаква се положителен ефект чрез насърчаване на отговорното кредитиране и ограничаване на свръхзадължениостта, благодарение на по-строгото регулиране на дейността.

3.4. Обобщение на резултатите от проведени консултации

Докладът за цялостна предварителна оценка на въздействието на проекта на Закон за потребителския кредит, включително определяне на пряко и косвено засегнатите лица и заинтересованите страни, в съответствие с Ръководство за извършване на предварителна оценка на въздействието и съгласно Стандартите за провеждане на обществени консултации е съгласуван с членовете на междуведомствената работна група, на заседанията на работната група. Отчетени са бележките, становищата и предложенията на всички членове на междуведомствената работна група.

Съгласно чл. 22, ал.2, т.10 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието, в доклада за цялостна предварителна оценка на въздействието задължително се включва обобщение на резултатите от проведените консултации по раздел V от наредбата, включително на основните въпроси, приетите предложения и обосновка за неприетите становища и предложения на заинтересованите страни.

Провеждането на консултации в процеса по извършване на предварителна оценка на въздействието са извършени съгласно Стандартите за провеждане на обществени консултации.

В периода 5 - 19 май 2025 г. е проведена предварителна консултация със заинтересованите страни⁹. Целта на консултацията бе да се получат становища относно транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 в националното законодателство. За някои разпоредби на директивата не се прилага пълна хармонизация и на държавите членки се предоставя свобода на преценка дали и как да прилагат тези разпоредби. Чрез предварителната консултация бяха поканени всички заинтересовани страни да дадат отговори и коментари по въвеждане в националното законодателство на някои конкретни опции, предоставени на държавите членки от Директива (ЕС) 2023/2225.

Използваният консултационен метод е въпросник относно използването на част от опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225, като:

- използване на опциите по чл. 2, параграф 8, бук. „б“ и „в“; чл. 8, параграф 8, бук. „а“ и „б“; чл.14, параграф 3 и чл. 32, параграф 5 от Директива (ЕС) 2023/2225;
- забраната за използване на обвързващи практики;
- забраната на реклама на кредитни продукти, които подчертават лекотата или бързината, с която може да се получи кредит;
- правото на кредитора на обезщетение, в случаите на предсрочно погасяване на кредита, когато предсрочното погасяване на кредита не надвишава сумата от 10 000 евро;
- задължение за кредитора за предоставяне при поискване от потребителя на копие от договора за кредит, общите условия и приложенията към него;

⁹ <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=9085>

- въвеждане на горна граница на лихвения процент на договорите за потребителски кредит.

Чрез предварителната консултация всички заинтересовани страни бяха поканени да отговорят на следните въпроси:

- Необходимо ли е приемането на нов Закон за потребителския кредит?
- Трябва ли изискванията по отношение предоставянето на: преддоговорна информация, информацията, включена в договора за потребителски кредит и информацията в рекламата за кредитни продукти да се прилагат за договори за кредит, чийто общ размер е по-малък от 200 EUR ?
- Трябва ли изискванията по отношение предоставянето на: преддоговорна информация, информацията в договора за потребителски кредит и информация в рекламата за кредитни продукти да се прилагат за договорите за кредит, при които кредитът се отпуска без лихва и без никакви други такси ?
- Трябва ли изискванията по отношение предоставянето на: преддоговорна информация, информацията в договора за потребителски кредит и информацията в рекламата за кредитни продукти да се прилагат за договорите за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от три месеца и се дължат само незначителни такси ?
- Трябва ли да се забрани рекламата на кредитни продукти, които подчертават лекотата или бързината, с която може да се получи кредит ?
- Трябва ли да се забрани рекламата на кредитни продукти, които заявяват, че дадена отстъпка е обвързана с условието за предоставяне на кредит ?
- Трябва ли да се забрани рекламата на кредитни продукти, които предлагат „gratisни периоди“ от над три месеца за погасяване на вноските по кредита ?
- Трябва ли кредиторът да има право на обезщетение, в случаите на предсрочно погасяване на кредита, когато предсрочното погасяване не надвишава сумата от 10 000 EUR ?
- Трябва ли да се забрани плащането на комисионна от кредитор на кредитен посредник?
- Трябва ли да се забранят плащания от потребител към кредитор или към кредитен посредник преди сключване на договора за кредит?
- Трябва ли кредиторът да има право да изиска от потребителя да открие или поддържа разплащателна или спестовна сметка във връзка с изпълнение на задълженията по договора за кредит?

В рамките на консултацията са получени две становища, които са отразени в справка – таблица за отразяване на постъпилите отговори на предварителната консултация със заинтересованите страни по проект на Закон за потребителския кредит, като приложение към настоящия доклад.

3.5. Методология за извършване на оценката

При извършване на настоящата оценка на въздействието са използвани следните методи:

1. Анализ на разходите и ползите - показващ съотношението между положителните и отрицателните последици, които е вероятно да възникнат за заинтересованите страни;
2. Метод на анализ на ефективността - чрез този метод се установяват ползите за заинтересованите страни и се преценява до каква степен покриват очакваните разходи.

4. Цели

4.1. Общи, конкретни и оперативни цели на ниво на Европейски съюз

Според оценката на въздействието, придружаваща предложението за нова директива за потребителските кредити са заложили няколко общи и основополагащи цели. На първо място,

това е да се намали вредата за потребителите, които вземат заеми на бързо променящия се пазар. Втората обща цел на Директива (ЕС) 2023/2225 е да се улесни трансграничното предоставяне на потребителски кредити и конкурентоспособността на вътрешния пазар на ЕС. Това е в съответствие с първоначалните цели на директивата, а именно осигуряване на постоянно високо ниво на защита на потребителите в целия ЕС, като по този начин се допринася за доверието на потребителите и се улеснява развитието на добре функциониращ вътрешен пазар на потребителски кредити, като се създават възможно най-добрите условия за свободно движение на офертите за кредити. Оценката на въздействието на Комисията показва, че Директива 2008/48/ЕС е само частично ефективна за постигане на целите си и посочва възможности за подобрене.

Първата конкретна цел на Директива (ЕС) 2023/2225 е намаляване на вредите, произтичащи от нерегулираните кредитни продукти, чрез осигуряване на по-добро регулаторно покритие на потребителските кредитни продукти, което създава проблеми за защитата на потребителите. Тази цел на директивата се постига чрез създаване на условия за ограничаване на рискове като заблуждаващи реклами, информационно претоварване, свръхзадължнялост и използване на нелоялни практики. Тази цел се постига и чрез адаптиране на регулацията към цифровизацията и по точно, чрез регулиране на нови онлайн и мобилни кредитни продукти, които понастоящем са извън обхвата на законодателството. Тази цел се постига и чрез конкретни разпоредби за по-голяма прозрачност и опростена информация относно предоставянето на потребителски кредити, имащи за цел да обезпечат, че потребителите получават ясна и разбираема преддоговорна информация.

Втората конкретна цел на Директива (ЕС) 2023/2225 трябва да обезпечи, че потребителите разполагат с ефективна информация относно рисковете, разходите и въздействието на кредита върху техните финанси, включително чрез цифрови средства, и разполагат с достатъчно време да обработят информацията преди поемане на ангажимент.

Третата конкретна цел на Директива (ЕС) 2023/2225 се състои в това, да гарантира, че отпускането на кредит се основава на задълбочена оценка на най-добрия интерес на потребителите, както от страна на кредиторите, така и от страна на потребителите, която включва: противодействие на практиките, които използват поведенческите предубеждения за да подтикнат потребителите, по-специално уязвимите потребители, като тези, изложени на риск от бедност и социално изключване, в неоптимален избор. Подобряване на оценката на кредитоспособността на потребителя, включително в контекста на автоматизираното вземане на решения за кредитен рейтинг.

Четвъртата конкретна цел се състои в предотвратяване на конкретни индивидуални или системни ситуации от изостряне на вредите за потребителите чрез подпомагане на задължените потребители да се справят по-добре с неблагоприятните тенденции, включително последиците от големи икономически кризи, и намаляване на свръхзадължнялостта.

Сред основните **оперативни** цели на законодателната инициатива са:

- защита на потребителите при предоставяне на кредит онлайн чрез регулиране дейността на кредиторите онлайн и дейността на кредитните посредници на потребителски кредит онлайн;
- регулиране дейността на всички лица, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции, и дейността на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат;

- намаляване на пречките пред кредиторите, предлагащи кредит през граница, като същевременно се дава възможност за по-голям избор за потребителите, като се насърчават еднакви условия на конкуренция за кредиторите в целия ЕС ;
- опростяване на съществуващата правна рамка и намаляване на ненужната тежест относно на изискванията за предоставяне на информация;
- еднакво третиране на пазарите в държавите членки на ЕС, което да позволи на кредиторите да реализират икономии от мащаба при трансгранична дейност;
- засилване на конкуренцията чрез навлизане на чуждестранни кредитори.

4.2. Общи, конкретни и оперативни цели на национално ниво

Общите цели, заложи в настоящия законопроект за потребителския кредит, кореспондират със заложените от европейския законодател в Директива (ЕС) 2023/2225. В качеството на държава-членка на ЕС, Република България следва да транспонира в националното си законодателство Директива (ЕС) 2023/2225, като по този начин осигури хармонизация на националния правен режим за потребителските кредити с европейската правна рамка. Последното ще създаде условия за повишаване нивото на защита на потребителите в условията на цифровия преход и същевременно, създавайки благоприятни условия за навлизане на чуждестранни кредитори в България.

Освен посочените общи цели, проектът на нов Закон за потребителския кредит преследва и някои **конкретни** цели. Последните са свързани с основните проблеми, които предложените законодателни изменения адресират.

Цел 1: „Актуализиране на правната рамка за предоставяне на потребителски кредити, която да включи новите видове потребителски кредити и постигане на високо ниво на защита на потребителите“.

Основната цел на законопроекта е предоставяне на адекватна защита на потребителите при предоставяне на всички видове потребителски кредити, включени в обхвата на Директива (ЕС) 2023/2225. С оглед ангажиментите, произтичащи от членството на Република България в ЕС, във връзка с транспонирането на Директива (ЕС) 2023/2225 в националното законодателство, е необходимо да бъдат предприети мерки за прецизиране и привеждане на нормативната уредба в съответствие с европейското законодателство. Необходимо е да се обезпечи, че условията по кредитите са ясни и прозрачни, че потребителите получават навременна, ясна и достатъчна информация за съществените елементи, характеристики, рискове, разходи и последици на кредита, без да бъдат затруднявани с излишна информация.

С въвеждането на подробна и детайлна правна уредба ще се гарантира своевременното предоставяне на необходимата преддоговорна информация и на информацията, включена в договора за потребителски кредит. Така потребителите ще могат да вземат напълно информирани решения, с информация, отнасяща се за конкретен кредитен продукт, без прекалено много обща и нерелевантна информация. Директива (ЕС) 2023/2225 предвижда осигуряване на по-гъвкав достъп до кредитиране чрез включване в обхвата на правната рамка на нови кредитни продукти, (появили се в резултат на ускорената цифровизация, и кредитни продукти, които обикновено са с ниска стойност, без лихви и разходи, но които водят до висок риск от прекомерна задлъжнялост). Развитието на прозрачна правна уредба за потребителски кредити ще повиши доверието на потребителите. С повишаване на доверието в пазара на потребителски кредити, ще се създаде стабилна финансова среда както за потребителите, така и за кредиторите и ще се постигне по-голяма правна сигурност и яснота за всички заинтересувани страни. Привеждането на съществуващата правна рамка в съответствие с новите технологични промени на пазара на потребителски кредити ще запълни съществуващите

празноти и ще бъдат отстранени несъответствията в правния режим.

Законопроектът разширява обхвата на регулираните кредитни продукти и включва нови форми на кредитиране (напр. "купи сега, плати по-късно", онлайн платформите и др.), и изключва от своя обхват само кредитни продукти без съществен риск. Следователно, усъвършенстването на съществуващата нормативна уредба на дейността на кредиторите ще осигури постигането на следните специфични цели:

- разширяване обхвата на ЗПК;
- подобряване съдържанието на преддоговорната информация и на информацията, включена в договора за кредит;
- подобряване защитата на потребителите при договорите за овърдрафт и свръховърдрафт;
- подобряване на изискванията към рекламата за потребителски кредит и съдържанието на информацията в рекламата ;
- предоставяне на предварителна информация преди условията на договора за кредит да бъдат променени;
- предоставяне на подходящи разяснения от кредитори, респективно кредитни посредници на потребителски кредит във връзка с договорите за потребителски кредит;
- въвеждане на изисквания относно индивидуализирани предложения за кредит, направени въз основа на автоматизирано обработване на лични данни на потребителите;
- въвеждане на изрична забрана за използване на практики на обвързване;
- предвиждане на задължение за кредиторите и кредитните посредници за предоставяне на съвети на потребителите;
- въвеждане на изрична забрана за непоискано предоставяне на кредит;
- регламентиране обезщетението на кредитора в случаите на предсрочно погасяване на кредита;
- определяне на специфични изисквания към кредитните посредници на потребителски кредит;
- въвеждане на изискване за предоставяне на съвети на потребителите относно задължността.

Цел 2: „Въвеждане на ефективен регулаторен режим и контрол върху всички кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225“.

С въвеждането на правен режим за разрешение за дейност на всички кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит, ще бъде запълнена съществуващата в националното законодателство празнина по отношение на важен кръг обществени отношения със значително социално-икономическо въздействие. Чрез въвеждането на **регистрационен режим** за всички лица, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции, както и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество и на регистрационен режим за всички лица, осъществяващи посредническа дейност за потребителски кредит, ще се запълнят съществуващи празноти и ще се повиши защитата на потребителите. Следователно, въвеждането на регистрационен режим за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, и за лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ, и въвеждането на изискване за разрешение, регистрация и надзор на всички кредитни посредници за потребителски кредит ще осигури постигането и на някои специфични цели на национално ниво:

- регулация на всички пазарни участници: създаване на ясни правила за дейността на всички кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит, в т.ч. и тези действащи в спомагателно качество;
- въвеждане на изисквания за познания и компетентност към служителите на кредиторите и кредитните посредници;
- разширяване обхвата на регулираните кредитни продукти, така че да включва нови форми на кредитиране (напр. "купи сега, плати по-късно", онлайн платформите и др.);
- повишаване на прозрачността, предвидимостта и правната сигурност при предоставяне на потребителски кредит;
- спазване на изискванията на ЗПК от всички икономически оператори, предоставящи потребителски кредит;
- установяване на ефективен национален контрол и ясни правила по отношение на дейността на всички кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит, в т.ч. и на тези действащи като кредитори и кредитни посредници в спомагателно качество и засилване на правата на потребителите;
- ✓ адресиране на съществуващите рискове от натрупване на голям брой необслужвани кредити в бъдеще, включително поради прилагане на нелоялни практики от кредитори и кредитни посредници, които в момента не са обхванати от изисквания за разрешение, регистрация и надзор.

Цел 3: „Подобряване на контрола върху кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит с цел предотвратяване използването на нелоялни търговски практики“.

Въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225 в националното законодателство ще допринесе за предотвратяване използването на нелоялни практики от страна на кредиторите, които се възползват от уязвимостта на потребителите и техните модели на поведение, подвеждайки ги към вземане на неоптимални решения и повишен риск от прекомерно задлъжняване. Законопроектът предоставя допълнителна защита на потребителите срещу подвеждаща информация, обвързващи практики, предварителни плащания и други нелоялни практики, които ограничават информирания избор на потребителите. С въвеждането на забрана за реклама на кредитни продукти, които манипулират и подвеждат потребителите, ще се гарантира ограничаване на свръхзадлъжнялостта и нейното негативно въздействие върху обществото и финансовата система. Предприемането на мерки за борба с нелоялните търговски практики ще се отрази положително не само на потребителите, но ще допринесе за постигане и на следната цел:

- създаване на еднакви условия за бизнес за всички кредитори и кредитни последици.

Цел 4: „Насърчаване на отговорно кредитиране“.

С оглед ангажиментите, произтичащи от членството на Република България в ЕС, във връзка с транспониране на изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225 в националното законодателство, е необходимо да бъдат предприети мерки за прецизиране на нормативната уредба, имащи за цел да насърчат отговорното кредитиране, да повишат доверието и сигурността на пазара, с което да допринесат и за подобряване на финансовата стабилност. Законопроектът трябва да обезпечи, че използването на бази данни и автоматизирани решения за кредитен рейтинг е в интерес на потребителите, а не в техен ущърб. Правната рамка следва да гарантира подкрепа и ефективна помощ за потребители в затруднение, за да се предотврати изпадане в неплатежоспособност или прекомерна задлъжнялост.

Необходимо е да се завишават изискванията относно оценката на кредитоспособността на потребителите и ползването на съответните бази данни за оценка на кредитоспособността на потребителите. Същевременно, да се предостави адекватна защита на потребителите при

използване на изкуствен интелект за обработване на техните лични данни при извършване на оценката на кредитоспособността.

Също така е необходимо в законопроекта да се предвидят изисквания към кредиторите да имат подходящи политики и процедури, така че да полагат усилия да прилагат, когато е целесъобразно, мерки за реструктуриране в разумни граници, преди да открият процедура по реализиране на обезпечението. Следва да се вземат предвид Насоките на ЕБО относно просрочените задължения и реализирането на обезпечения от 19 август 2015 г., Насоките на ЕБО за управление на необслужваните и реструктурираните експозиции от 31 октомври 2018 г. и Насоките на ЕЦБ за банките относно необслужваните кредити от март 2017 г. Правната рамка следва да гарантира подкрепа и ефективна помощ за потребители в затруднение, за да се предотврати изпадане в неплатежоспособност или прекомерна задлъжнялост. Когато решават какви мерки за реструктуриране да предприемат, кредиторите следва да вземат предвид индивидуалните обстоятелства на потребителя, неговите интереси и права и възможността му да погаси кредита. Мерките за реструктуриране следва да могат да включват определени отстъпки за потребителя, като например пълно или частично рефинансиране на договор за кредит или промяна на съществуващите в него условия, включително, наред с другото, удължаване на срока му, промяна на вида на договора за кредит, отсрочване на плащането на цялата погасителна вноска или на част от нея за определен период, промяна на лихвения процент, предложение за гратисен период, частични плащания, конвертиране на валутата, частично опрощаване и консолидиране на дълга.

Следователно, мерките за намаляване на вредите за потребителите и предотвратяване на свръхзадлъжнялостта ще осигурят постигането и на следните специфични цели:

- ✓ предотвратяване и намаляване на случаи на свръхзадлъжнялост на потребителите;
 - завишаване на изискванията за оценка на кредитоспособността на потребителите;
 - защита на потребителите в случаите на автоматизирано обработване на техните лични данни при извършване на оценката на кредитоспособността;
- ✓ подкрепа за потребителите в затруднение с цел да се предотврати изпадане в неплатежоспособност или прекомерна задлъжнялост.

Тези цели биха могли да бъдат постигнати единствено чрез законодателни изменения, като се модернизира настоящата правна рамка и се постигне правна сигурност, съответстваща на динамичното развитие на пазара.

5. Варианти на действие и опции, произтичащи от законодателството

Опишете изследваните варианти за постигане на заложените цели за всеки от описаните проблеми, включително алтернативи на предприемането на нормативна промяна. Опишете накратко потенциалните рискове, свързани с вариантите, каква е вероятността те да настъпят и техният ефект, ако настъпят.

Постигане на заложените цели за всеки от описаните проблеми преминава през детайлен и сложен анализ. Той е структуриран около няколко варианта, като се акцентира върху съответните решения, взети в резултат на националните правомощия, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225 при нейното транспониране. Доколкото законопроектът има за цел транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225, разпоредбите на директивата следва да бъдат въведени в националното законодателство, с изключение на тези, за които в същия акт е предвидено друго. В тази връзка, България е длъжна да предприеме определени законодателни действия.

За постигане на целите за всеки един от идентифицираните проблеми е необходимо приемането на нов Закон за потребителския кредит, с който да се разшири персоналният обхват на разпоредбите по отношение на лицата, предлагащи и предоставящи потребителски кредит и на лицата, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит. Целта е да се създаде подходяща правна рамка за упражняване на надзор върху дейността на всички кредитори, респ. кредитни посредници на потребителски кредит, в т.ч. и върху дейността на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори или кредитни посредници в спомагателно качество.

Следващият анализ се фокусира върху избора на едно или друго действие във връзка с националните правомощия, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225 на държавите членки, с оглед разрешаване на проблемите, описани в Раздел 1 по-горе. Директива (ЕС) 2023/2225 хармонизира законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки, отнасящи се до договорите за потребителски кредит. Този режим е основан на максимална хармонизация на националните законодателства. Същевременно, директивата предоставя възможност на държавите членки да използват, предоставените опции за въвеждане на конкретни нейни разпоредби.

Когато в цялостната предварителна оценка на въздействието се решава повече от един проблем, след определянето на целите за всеки от тях **се разработват и вариантите за действие за всеки един от проблемите**. В зависимост от възможните законодателните или незаконодателни решения се очертават **три основни подхода** за разрешаване на констатираните проблеми: **Вариант 1 „Без действие“**, при който в националното законодателство няма да бъдат въведени изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225; **Вариант 2**, при който ще бъдат въведени задължителните изисквания на директивата, без да се използват предоставените от нея опции; и балансиран, оптимален подход с адаптиране към националния контекст **Вариант 3**, при който с новата уредба при въвеждане на задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225 ще бъдат използвани част от опциите, предоставени от директивата, с цел постигане на максимален баланс между поставените с директивата цели и националните цели и при съобразяване с вече приетите в българското законодателство разпоредби в тази област. За целите на настоящия доклад са анализирани три варианта за действие за всеки един от двата проблема, които в различна степен са насочени и постигат целите, формулирани в настоящата оценка.

За Проблем 1

- **Вариант 1 „Без действие“, който води до нерегулаторна намеса.**
При този вариант в българското законодателство няма да бъдат въведени разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2225.
- **Вариант 2 „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“**
При този вариант новата уредба ще въведе задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225, без да използва, предоставените опции. Предлага се въвеждане на изискванията на директивата без да се използват опциите, предоставени на държавите членки.
- **Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 2, параграф 5; чл. 2, параграф 8, буква „б“ и буква „в“; чл. 8, параграф 8, буква „а“ и „б“ и чл. 29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225.“**

Този вариант е максимално гъвкав и съобразен със задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225 и с възможностите, които тя предоставя за избор и преценка за използване на част от опциите на директивата. Този подход предоставя възможност за развитие на пазара на кредитни продукти и постигане на максимална защита на потребителите, в интерес на всички заинтересовани лица.

За Проблем 2

- **Вариант 1 „Без действие“, който води до нерегулаторна намеса.**
При този вариант в българското законодателство няма да бъдат въведени разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2225.
- **Вариант 2 „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.**
При този вариант законопроекта за потребителския кредит ще въведе задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225, без да използва, предоставените от директивата опции на държавите членки. Предлага се въвеждане на задължителните изисквания на директивата без да се използват опциите.
- **Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 14, параграф и 3; чл. 18, параграф 11; чл.32, параграф 5 и чл.37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225.“**

При този вариант се постига максимален баланс между поставените в директивата цели и целите на националното законодателство. При него българското законодателство ще използва посочените по-горе опции, което ще способства за ефективно прилагане на закона и за отстраняване на констатираните слабости в действащите правила. При този вариант не се използва опцията по чл. 37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225.

В тази връзка, по-долу се описва детайлно **всеки от трите варианта на действие за всеки един от проблемите**, като се представя поотделно рисковете от избора на всеки от вариантите за разрешаването на идентифицираните проблеми.

	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2 „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“	Вариант 3 „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 2, параграф 5; чл.2, параграф 8, бук „б“ и бук „в“; чл.8, параграф 8, бук „а“ и „б“, чл. и чл. 29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225.“
Проблем 1: „Правната рамка за предоставяне на потребителски кредит не съответства на предлагането на потребителски кредит и не осигурява високо ниво на защита на потребителите“	Описание: При този вариант в българското законодателство няма да бъдат въведени разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2225. При избора на този вариант настоящото положение няма да се промени, защото в националното законодателство няма да бъдат въведени изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225. Вариант 1 „Без действие“ предполага, че идентифицираният проблем би се разрешил без регулаторна намеса. За съжаление, Проблем	Описание: При този вариант се предлага въвеждане на задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225 чрез приемането на нов Закон за потребителския кредит. Значително ще се разшири материалния обхват на закона, който ще включи нови кредитни продукти и нови форми на потребителски кредит. Ще бъдат въведени изискванията на директивата. При този вариант няма да се използват опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225. С този подход, Проблем 1 ще бъде разрешен, но ефективността на разпоредбите би била	Описание: При този вариант се предлага при въвеждане на изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225 да се използват посочените по-горе опции от съответните разпоредби на директивата, което ще позволи отстраняване на установени празноти в действащия ЗПК. Директива (ЕС) 2023/2225, предоставя възможност, при въвеждането ѝ в националното законодателство определени нейни разпоредби да бъдат въведени съобразно икономическите и социалните условия и действащите правила на националното право. При този подход се осигурява по-голяма гъвкавост, възможност за ефективно адаптиране на участниците на пазара към новите промени, но едновременно с това се въвеждат надеждни механизми за защита на потребителите, както и прозрачност и

1 не може да се реши сам по себе си, тъй като причините за него произтичат от липсата на адекватна правна уредба, обхващаща новите кредитни продукти, новите форми на потребителски кредит и новите участници на кредитния пазар, появили се в резултат на динамичните промени в потребителското кредитиране и на цифровия преход. Съществуващата правна рамка за потребителски кредити е остаряла, непълна и неясна, което затруднява ефективното регулиране на сектора. Цифровизацията доведе до появата на нови кредитни продукти, алтернативни форми на кредитиране и нови участници на кредитния пазар. Кредитите на ниска стойност, кредитите без лихва и такси, макар и разпространени, често включват високи разходи при пропуснати плащания, което бързо води до прекомерна задължнялост. Тези кредити обаче, не са обхванати от действащата уредба. Ограниченият материален обхват на действащия ЗПК не може да бъде преодолян с нерегулаторни мерки. Липсата на адекватна регулация създава висок риск за потребителите, особено за уязвимите групи, и изисква въвеждането на нови мерки за повишаване на тяхната защита. Запазването на настоящото положение не съответства на развитието на обществените отношения и без необходимите промени

частична поради недостатъчно адаптирана нормативна уредба, отразяваща условията и тенденциите на националния пазар на потребителски кредити. По конкретно се предвиждат следните промени по отношение на този проблем: увеличава се горната граница на кредитите, за които разпоредбите на закона ще се прилагат. Материалния обхват на закона ще обхване и договори за кредит, при които кредитът се отпуска без лихва и без такси, както и кредити със срок на погасяване до 3 месеца и с незначителни разходи. Също така се включват нови начини на кредитиране под формата на разсрочено плащане, както и нови онлайн модели на кредитиране като „Buy now, pay later“ и други. С цел осигуряване на високо ниво на защита на потребителите при предоставяне на потребителски кредити изрично се предвиждат разпоредби за защита на потребителите от дискриминация; забрана за рекламиране по определен начин на кредитни продукти; изискване в рекламата да бъде включено предупреждение, че заемането на средства струва пари и други. Включват се подробни изисквания за предоставяне на ясна и прозрачна преддоговорна информация, задължение за информиране на потребителите при промяна в условията на договора за кредит, за използване на автоматизирано обработване на лични данни на потребителите, за предоставяне безплатно на обща информация за договора за потребителски кредит. Въвеждат се нови разпоредби относно задължението на кредитори и кредитни посредници на

проследимост на дейността по предоставяне на потребителски кредит. Целта на този подход е чрез използване на най-подходящите за националния пазар опции да се предостави по-високо ниво на защита на потребителите и да се осигурят еднакви условия за всички кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит. В обобщен вариант регулацията ще обхване следните възможности:

Опция по чл. 2, параграф 5 от Директива (ЕС) 2023/2225:

Тази разпоредба на директивата предоставя възможност на държавите членки да изключат от обхвата на закона договорите за кредит под формата на дебитни карти за разсрочено плащане, които се предоставят от кредитна или платежна институция, при които кредитът трябва да бъде погасен в срок от 40 дни и за които не се начисляват лихви и се налагат само ограничени такси за предоставянето на платежната услуга. Неизползването на опцията по чл. 2, параграф 5 от директивата ще има за резултат допълнително формализиране предоставянето на очевидно полезен за потребителите кредитен продукт, което може да доведе до допълнително намаляване на неговото предлагане и ползване от потребителите. Предвид липсата на широко предлагане на този кредитен продукт на националния пазар и принципно незначителен риск за потребителите при неговото ползване, рискът при избор на този подход е минимален. Уместно е законопроекта да използва предоставената опция.

Опция по чл. 2, параграф 8, бук. „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225:

Тази опция на директивата предоставя възможност на държавите членки за решат да не прилагат следните разпоредби на директивата за договори за кредит, при които кредитът се отпуска **без лихва и без никакви други такси:**

- чл. 8, параграф 3, бук. „г“, „д“ и „е“;

- чл. 10, параграф 5;

- член 11, параграф 4 и;

- член 21, параграф 3.

Тази опция се отнася за договори за кредит, при които кредитът се отпуска без лихва и без никакви други такси, като чрез частична дерогация е възможно да се изключи прилагането на разпоредбите на член 8, параграф 3, букви г, д и е, член 10, параграф 5, член 11, параграф 4 и член 21, параграф 3 от

<p>проблемът ще се задълбочи. Рискове: Изборът на този вариант би означавал неизпълнение на задълженията, произтичащи от членството на Република България в ЕС, което създава риск от предприемане на правни действия срещу страната, съгласно член 258 от ДФЕС. Този подход би имал значително отрицателно въздействие в няколко посоки. На първо място, няма да бъдат постигнати целите на европейското законодателство: модернизиране на регулаторната рамка, осигуряване на достъпа на потребителите до различни кредитни продукти, включително и трансгранични, и гарантиране на високо ниво на защита на потребителите. На следващо място, няма да се регулират новите кредитни продукти и новите начини за предоставяне на потребителски кредит, възникнали в резултат на цифровизацията. Ще останат нерегулирани следните кредитни продукти, които в момента не са включени в обхвата на ЗПК: кредитите на ниска стойност, кредитите без лихви или с незначителни разходи, кредитите, предлагани от онлайн платформите. Потребителите няма да имат защита при предоставяне на тези кредити, които са рискови и може да доведат до прекомерна задължнялост на потребителите. Има опасност, редица нови участници на кредитния пазар, чиито права и</p>	<p>потребителски кредит да предоставят на потребителите подходящи разяснения, предоставяне на съвети и предприемане на мерки при просрочие за предотвратяване на свръхзадължнялост.</p> <p>Рискове: Изборът на този вариант означава, че с новата уредба ще се въведат задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225, без да се отчетат спецификите на националния пазар и съществуващата правна рамка. Проблем 1 ще бъде разрешен само частично, доколкото се постигне хармонизиране на националното законодателство с изискванията на директивата.</p> <p>При избор на Вариант 2 „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225 Проблем 1 ще бъде разрешен частично.</p>	<p>директивата. Това са разпоредби, касаещи някои елементи на информацията, включена в рекламата за кредит; преддоговорната информация за потребителите и информацията, включена в договора за потребителски кредит. При този тип кредити, които са без лихва и без такси, не е необходимо пълния обем информация, предвидена в чл. 8, параграф 3, бук. „г“ , „д“ и „е“ на директивата да се предоставя на потребителите. Касае се за информация като срок на договора, стойност на авансово плащане, дължима обща сума или размер на вноските. Тази информация само обременява потребителите и ги затруднява без да им носи добавена стойност. Става въпрос за договори за кредит, при които кредитът се отпуска без лихва и без никакви други такси: Използването на тази опция на директивата е от полза за потребителите. Тази информация ще продължи да се прилага по отношение на договорите за кредит, в които се посочват лихвен процент или други цифрови данни за разходи за потребителя (съгл. разпоредбата на чл.8 , параграф 2).</p> <p>Горното е валидно и по отношение предоставянето на задължителната преддоговорна информация, касаещи лихвени проценти, разходи, ГПР или други общи разходи, както и информация в договорите за кредит. При договори за кредит при които кредитът се отпуска без лихва и без никакви други такси тази информация не е необходима за потребителите. Същевременно, задължението за кредиторите за предоставяне на тази информация съставлява ненужна тежест. Използването на тази опция би улеснило потребители и кредитори и би довело до намаляване на информационните затруднения за потребителите. Считаме, че е уместно законопроект да използва тази опцията по чл.2, параграф 8, буква „б“ от Директивата.</p> <p>Опция по чл. 2, параграф 8, бук. „в“ от Директива (ЕС) 2023/2225:</p> <p>Тази опция предоставя възможност на държавите членки следните разпоредби на директивата да не се прилагат за договори за кредит, които трябва да бъдат погасени в срок от три месеца и се дължат само незначителни такси:</p> <ul style="list-style-type: none">- член 8, параграф 3, букви „г“, „д“ и „е“;- член 10, параграф 5;
---	---	---

задължения не са изрично определени да създадат риск както за потребителите, така и за останалите участници, водейки до нелоялна конкуренция и правна несигурност. Освен това, този вариант няма да осигури ефективна защита на потребителите срещу заблуждаваща реклама, невярна преддоговорна информация, дискриминация и непоискано предоставяне на кредит. При избор на Вариант 1 "Без действие" Проблем 1 няма да бъде разрешен.

- член 11, параграф 4; и;
член 21, параграф 3.

Това са разпоредби, касаещи някои елементи на информацията, включена в рекламата за кредит; на преддоговорната информация за потребителите и на информацията, включена в договора за потребителски кредит. При този тип кредити, които са без лихва и без такси, не е необходимо пълния обем информация, предвидена в чл. 8, параграф 3, бук. „г“, „д“ и „е“ на директивата да се предоставя на потребителите. Касае се за информация като срок на договора, стойност на авансово плащане, дължима обща сума или размер на вноските. Също така, предоставянето на определени елементи на информацията, включени в задължителната преддоговорна информация, касаещи лихвени проценти, разходи, ГПР или други общи разходи по кредита, както и информацията, включена в договора за кредит със срок на погасяване до три месеца и с незначителни такси не е необходимо и може да бъде спестена на потребителите. Тази информация обременява потребителите и ги затруднява без да им носи добавена стойност. Използването на тази опция е от полза за потребителите. Използването на тази опция би улеснило както потребители, така и кредитори и би довело до намаляване на информационните затруднения на потребителите.

Използването на опцията по чл. 2, параграф 8, бук. „в“ от Директива (ЕС) 2023/2225 не създава рискове за потребителите и улеснява кредиторите, тъй като води до опростяване предоставянето на задължителната информация. Считаме, че е уместно законопроекта да използва тази опцията по чл.2, параграф 8, буква „в“ от директивата.

Опция по чл. 8, параграф 8, бук. „а“ от Директива (ЕС) 2023/2225:

Тази опция на директивата предоставя възможност на държавите членки да забранят рекламата на кредитни продукти, която подчертава лекотата и бързината, с която може да се получи кредит. Възприемането на тази опция на директивата ще способства за намаляване на случаите на предоставяне на кредит, който не отговаря на изискването за отговорно кредитиране. Ще се предотвратят практики на предоставяне на кредит на потребители, които не са в състояние

да върнат кредита. Възприемането на тази опция ще съдейства за насърчаване на отговорно кредитиране. Използването на опцията е в интерес на потребителите и на финансовата система. Въвеждането на забрана за реклама на кредитни продукти, която подчертава лекотата и бързината, с която може да се получи кредит ще намали рисковете за потребителите от сключване на неизгодни договори за кредит и ще допринесе за постигане на високо ниво на защита на потребителите.

Опция по чл. 8, параграф 8, буква „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225:

Тази опция предоставя възможност на държавите членки да забранят рекламата на кредитни продукти, в които се твърди, че дадена отстъпка относно кредита е обвързана с условие за сключване на кредит. Възприемането на тази опция на директивата ще способства за намаляване на случаите на неправомерни продажби на кредити на потребители, които не са в състояние да си позволят тези кредити. Също така, ще се насърчи отговорното кредитиране, Забраната на такива реклами ще доведе до намаляване рискови реклами, които подвеждат потребителите. Забраната за реклами с подобно съдържание трябва да се разглежда във връзка със задължението на кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит да действат честно, лоялно, прозрачно и професионално и да отчитат правата и интересите на потребителите. Използването на опцията по чл.8, параграф 8, бук. „а“ и бук. „б“ от директивата и въвеждането на изрична забрана за реклама на кредитни продукти, които подчертават лекотата или бързината, с която може да се получи кредит и кредитни продукти, които заявяват, че дадена отстъпка е обвързана с условие за сключване на кредит не създава рискове за ефективното прилагане на правната уредба. Напротив, въвеждането на подобна забрана може да се разглежда като мярка за защита на потребителите..

Опция по чл. 29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225:

Тази опция предоставя възможност на държавите членки да предвидят, че потребителите не дължат обезщетение на кредитора в случаите на предсрочно погасяване на кредита, когато

			<p>предсрочното погасяване на кредита е в размер до 10 000 евро за период от 12 месеца. Използването на тази опция ще позволи балансиран подход за защита интересите на потребителите и на кредиторите. Когато предсрочното погасяване на кредита е в размер до 10000 евро за период то 12 месеца, потребителят няма да дължи обезщетение.</p> <p>Рискове:</p> <p>Приемането на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 2, параграф 5; чл.2, параграф 8, бук. „б“ и „в“; чл. 8, параграф 8, бук. „а“ и „б“ и чл.29, параграф. 4 от директивата е вариант, който в най- голяма степен би постигнал целта за решаване на Проблем 1. При този вариант не се идентифицират съществени рискове. Вариант 3 предоставя най-голяма възможност за хармонизиране на националната правна рамка с изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225 при отчитане на спецификата на националния пазар на потребителски кредити. Използването на посочените по-горе опции на директивата ще осигури по-добри условия за кредитиране на потребителите и по-висока степен защита. Осигуряването на ефикасна правна уредба за потребителските кредити, съобразена с действащата нормативна уредба ще повиши доверието на потребителите. Този балансиран подход би осигурил не само високо ниво на защита на потребителите, но и ефективна регулация и надзор на всички кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит. По този начин ще се осигури подходяща среда за развитие на пазара на потребителски кредити, лоялна конкуренция и равнопоставени условия за всички участници. При избор на Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство използва опциите по чл.2, параграф 5; чл. 2, параграф 8, бук. „б“ и „в“; чл.8, параграф 8, бук. „а“ и „б“ и чл. 29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225 Проблем 1 ще бъде разрешен в голяма степен.</p>
	<p>Вариант 1 „Без действие“</p>	<p>Вариант 2 „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското</p>	<p>Вариант 3 „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще</p>

<p>Проблем 2: „Неефективно на прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити.“</p>	<p>Описание: При този вариант в българското законодателство няма да бъдат въведени разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2225. При избор на този вариант настоящото положение няма да се промени, защото в националното законодателство няма да бъдат въведени разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2225. Вариант 1 “Без действие“ предполага, че идентифицираният проблем би се разрешил без регулаторна намеса. Проблем 2 не би могъл да се разреши без регулаторна намеса, поради факта, че причините за него се коренят основно в непълноти и несъответствия на съществуващата правна рамка. При този вариант ще продължи де действия настоящата правна уредба, която поради ограничения си обхват няма да разреши редица проблеми, в това число използването на нелоялни практики при потребителските кредити онлайн, използването на обвързващи практики на и липсата на регулация за новите участници в кредитирането. Кредитните посредници ще продължат да упражняван дейност без да има специфични изисквания за упражняване на дейност, в т.ч. и без задължение за вписване в регистър.</p> <p>Рискове:</p>	<p>законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“</p> <p>Описание: При този вариант се предлага въвеждане на задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225 чрез приемане на нов Закон за потребителския кредит. Значително ще се разшири материалния обхват на закона, който ще включи нови кредитни продукти и нови форми на потребителски кредит. Ще бъдат въведени изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225 без да се използват опциите, предоставени от директивата. При този вариант, Проблем 2 ще бъде разрешен частично поради липса на адаптирана нормативна уредба, отразяваща условията и тенденциите на националния пазар на потребителски кредити. По конкретно се предвиждат следните промени по отношение на този проблем: Въвеждане на разпоредби, които да ограничат прилагането на нелоялни практики от кредиторите. Ще се създадат условия, които да гарантират, че изискванията за отговорно кредитиране се спазват от кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит. Отпускането на потребителски кредити се основава на задълбочена оценка на кредитоспособността на потребителите при защита на техните интереси, в т.ч. и при използване на автоматизирано вземане на решения за техния кредитен рейтинг. Въвеждане на регистрационен режим за всички лица, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл.</p>	<p>използва опциите по чл. 14, параграф 3, чл. 18, параграф 11 и чл. 32, параграф 5 и по чл. 37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225.“</p> <p>Описание: При този вариант се предлага използване на някои опции, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225, с което се цели по-добра защита на потребителите и адресиране на някои слабости и пропуски в действащото законодателство. При този подход се осигурява по-голяма гъвкавост, възможност за ефективно адаптиране на участниците на пазара към новата пазарна среда. При този вариант се подобрява прозрачността и проследимостта на кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит. Възприемането на този вариант ще позволи да се предотврати използването на някои нелоялни търговски практики и на обвързващи практики, които водят до скрито повишаване на разходите по кредита. При този вариант ще се предостави по висока степен на защита на потребителите. В обобщен вариант регулацията ще обхване следните възможности:</p> <p>Опция по чл. 14, параграф 3 от Директива (ЕС) 2023/2225: Тази опция предоставя възможност на държавите членки да разрешат на кредиторите да изискват от потребителя да притежава застрахователна полица във връзка с договора за кредит, като се вземат предвид съображенията за пропорционалност. Същевременно, кредиторът ще бъде длъжен да приема застрахователни полици от други застрахователи, различни от предпочитания от него, когато тези полици предлагат същото равнище на гаранция като предлаганото от кредитора, без да се променят предложените на потребителя условия за кредит. С използването на тази опция ще се разреши на кредиторите да изискват от потребителя да притежава застрахователна полица във връзка с договора за кредит, като се вземат предвид съображенията за пропорционалност. Кредиторът ще бъде длъжен да приема застрахователни полици от други застрахователи, различни от предпочитания от него, когато тези полици предлагат същото равнище на гаранция като предлаганото от кредитора, без да се променят предложените на потребителя условия</p>
---	---	--	---

При избор на този вариант в националното законодателство няма да бъдат транспонирани изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225, в частност, няма да бъде въведен регистрационен режим за всички кредитни посредници и за част от кредиторите, които не са обхванати от такъв режим. Няма да се въведе регистрационен режим и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори или кредитни посредници в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. Изборът на този вариант би означавал неизпълнение от страна на България на задълженията, произтичащи от ангажиментите на Република България за членство в ЕС, което създава риск от предприемане на правни действия срещу страната, съгласно член 258 от ДФЕС. Този подход би имал значително отрицателно въздействие. При избора на този вариант в действащото законодателство няма да бъдат въведени разпоредби, които да ограничат прилагането на нелоялни практики от кредиторите. Този вариант не създава условия които да гарантират, че изискванията за отговорно кредитиране

За от Закона за кредитните институции. Въвеждане на изисквания за разрешение, регистрация и надзор за извършване на дейност за кредитните посредници на потребителски кредит. Въвеждане на изискване за разрешение, регистрация и надзор – регистрационен режим за доставчиците на стоки и услуги, **действащи като кредитори в спомагателно качество**, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат..

Рискове:

Изборът на този вариант би означавал, че с новата уредба ще се въведат задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225, без да се отчетат спецификите на националния пазар. Изборът на този подход създава потенциални рискове за ограничаване действието на разпоредбите поради липса на съгласуваност. При този вариант, Проблем 2 ще бъде разрешен само частично, доколкото ще се постигне хармонизиране на националното законодателство с европейското. Този вариант обаче, няма да отчете спецификата на националния пазар и необходимостта от предприемане на законодателни мерки, които не противоречат на директивата. При този вариант балансът между защитата на потребителите и опростяване на изискванията и намаляване тежестта за кредиторите би бил непълен. При този вариант е възможно да се въведат по-рестриктивни изисквания за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество. Този вариант не осигурява достатъчна гъвкавост и

за кредит. С използването на тази възможност се постига максимален баланс на интересите на кредиторите и потребителите.

При сключване на договор за кредит ще бъде осигурен застрахователен продукт, който да намали риска за кредитора като осигури по-добри условия за потребителите. Предоставя се възможност на потребителя да избира застраховател, а не да бъде принуден да приема застраховател, избран от кредитора. Възприемането на тази опция не допуска обвързващи практики. Няма да се допуска обвързването на определени кредитни продукти с други продукти без да се предостави право на избор потребителите.

При използването на тази опция не се идентифицират съществени рискове. Липсата на застраховка на предоставения кредит може да увеличи риска за кредиторите, което потенциално би могло да доведе до по-строги условия за кредитиране или до по-високи лихвени проценти, за да се компенсира повишеният риск. Гарантирането, че кредиторът е длъжен да приема застрахователни полици от застрахователи, предложени от потребителя постига баланс на интересите на кредиторите и потребителите.

Опция по чл. 18, параграф 11 от Директива (ЕС) 2023/2225:

Тази опция предоставя възможност на държавите членки да предвидят изискване за кредиторите да извършат оценка на кредитоспособността на потребителя въз основа на справка в съответна база данни, **като оценката не се основава единствено на кредитната история на потребителя.** Кредиторите са задължени да извършат оценка на кредитоспособността на потребителя. Възприемането на тази опция в Закона за потребителския кредит ще улесни кредиторите да изпълнят своето задължение за извършване на оценка на кредитоспособността на потребителя. Използването на опцията ще означава, че кредиторите ще могат да консултират различни бази данни за целите на оценката, в т.ч. и такива бази данни, които не са свързани с кредитната история на потребителя. Използването на опцията ще бъде от полза както за потребителите, така и за кредиторите. Ще се намали субективизма при извършване на оценката, поради ползването на

се спазват както от кредиторите, така и от потребителите и отпускането на потребителски кредит се основава на задълбочена оценка на кредитоспособността на потребителите. Липсата на ясни изисквания за прозрачност, справедливост и отговорност от страна на кредиторите и кредитните посредници ще намали доверието на потребителите и ще затрудни функционирането на пазара на потребителски кредити. Този вариант не способства за предотвратяване на нелоялната конкуренция. Възприемането на този вариант няма да способства за преодоляване на съществуващите пропуски в законодателството и няма да обхване част от кредиторите и кредитните посредници, в т. и доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори или кредитни посредници в спомагателно качество. Липсата на изисквания за разрешение, регистрация и надзор по отношение на тези лица ще изключи от уредбата важен кръг обществени отношения. Няма да се осигурят равни условия за извършване на бизнес, тъй част от кредиторите и всички кредитни посредници за потребителски кредит не са обхванати от задължение за разрешение за извършване на дейност, регистрация и надзор. При избор на Вариант 1 "Без действие"

адаптивност на разпоредбите, тъй като ще обхване и тези доставчици на стоки и услуги, които са микро, и МСП и които предоставят кредит за продажба на техните стоки и услуги без лихва. При избор на Вариант 2 „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва нито една от опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225, Проблем 2 ще бъде разрешен частично.

обективна информация, която базата данни предоставя. Потребителите ще бъдат по-добре информирани за критериите за одобрение за предоставяне на кредит, което ще повиши тяхното доверие. Чрез извършване на справка в различни бази данни, в т.ч. и в такива данни, които не се основават на кредитната история на потребителя, кредиторите ще могат да предотвратят предоставянето на кредит на лица със сериозни задължения, което би довело до случаи на прекомерна задлъжнялост.

Използването на тази опция ще улесни кредиторите за изпълнение на тяхното задължение за отговорно кредитиране. Независимо от това съществуват някои потенциални риска, които трябва да бъдат взети предвид. Те са свързани с евентуалната пълнота на данните, доколко базата данни се актуализира редовно, и доколко тя включва пълна информация за актуалното финансово състояние на потребителите. Също така, напълно автоматизираните системи за оценка на кредитоспособността не отчитат машинни грешки и неточности и е възможно да бъдат манипулирани чрез кибер атаки и други злоупотреби. Този риск е сведен до минимум поради наличието на императивни разпоредби, които изискват извършването на надлежна проверка за истинност на информацията, съдържаща се в базите данни. Така ще се гарантира, че използваните бази данни са точни, актуализирани, и че процесът на оценка е прозрачен, справедлив и не води до неоснователни или дискриминиращи решения, има достатъчно защита на личните данни на потребителя и механизми за контрол, за да се намалат рисковете за потребителите.

Опция по чл. 32, параграф 5 от Директива (ЕС) 2023/2225:

Тази опция предоставя възможност на държавите членки да забранят или да наложат ограничения за плащане от потребител към кредитор или кредитен посредник **преди сключване на договора за кредит**. Използването на тази опция ще предостави по-високо ниво на защита на потребителите от измами и нелоялни практики. Некоректните кредитори или кредитни посредници на потребителски кредит могат да изискват предварителни такси, без да гарантират реалното предоставяне на кредит. Забраната или

	<p>Проблем 2 няма да бъде разрешен.</p>	<p>налагането на ограничения за плащания от потребителя към кредитора или кредитния посредник преди сключване на договора за кредит ще предотврати подобни злоупотреби и ще повиши сигурността на потребителите. Въвеждането на забрана или ограничение ще доведе до повишаване на прозрачността в кредитния процес и ще се гарантира, че решението за поемане на финансово задължение се основава на ясна и обективна информация, без натиск от страна на кредитора или кредитния посредник. Използването на тази опция ще съдейства за прилагане на отговорно кредитиране и за устойчива и етична финансова среда.</p> <p>Въвеждането на забрана или ограничаване на предварителните плащания преди сключване на договора ще предпази потребителите от финансови злоупотреби, ще подобри прозрачността и ще гарантира справедливи условия за кредитиране. Това е важна стъпка към по-сигурен и регулиран финансов пазар. Тази опция не генерира рискове за кредиторите, кредитните посредници на потребителски кредит създава сигурност за потребителите.</p> <p>Опция по чл. 37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/222.</p> <p>Тази опция предоставя възможност на държавите членки да не прилагат изискванията за разрешение за дейност, регистрация и надзор по отношение на доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, ако кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. Освобождаването от изискване за разрешение, регистрация и надзор на доставчиците на стоки и услуги, които са микро и МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество като предоставят кредит под формата на разсрочено плащане би имало за резултат намаляване на административната тежест за тези лица. При използване на тази опция, доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане без лихва и само с</p>
--	---	---

ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. няма да бъдат обхванати от изискване за разрешение, регистрация и надзор – регистрация. Освобождаването на доставчиците на стоки и услуги, които са микро и МСП от изискване за разрешение, регистрация и надзор няма да се отрази неблагоприятно на нивото на защита на потребителите, тъй като се касае за предоставяне на кредит без лихва и с ограничен размер на таксите за забавени плащания. Използването на тази опция ще доведе до намаляване на административната тежест за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество. Използването на тази опция на директивата по отношение на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество ще има ограничен ефект, тъй като ще засегне пренебрежимо малък кръг лица. Не е известен броя на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които те предлагат без лихва само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. Този бизнес модел се практикуваше в България до средата на 90-те години на миналия век. Понастоящем, доставчиците на стоки и услуги в България **не използват** този бизнес модел за продажба на стоки и услуги на разсрочено плащане, а още по-малко без лихва и с ограничен размер на таксите за забавени плащания. Предвид на това, че неизползването на тази опция ще има ограничен ефект, но ще доведе до увеличаване на административната тежест за доставчиците на стоки и услуги, които са микро и МСП, този вариант предвижда използването на тази опция по отношение на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания.

Рискове:

Приемането на нов Закон за потребителския кредит, при който

българското законодателство ще използва опциите по чл.14, параграф 3; чл.18, параграф 11; чл.32, параграф 5; и не използва опцията по чл.37, параграф 3 от Директива (ЕС) 2023/2225 е вариант, който в най-голяма степен би постигнал целта за решаването на Проблем 2. При този вариант не се идентифицират съществени рискове за заинтересованите страни. Този вариант предоставя най-голяма възможност за ефективно прилагане на действащото законодателство в областта на потребителските кредити. Използването на посочените по-горе опции ще предостави по-добри условия на кредитиране на потребителите и по-висока защита. Предложеният вариант ще съдейства за подобряване прилагане на законодателството в тази област, за повишаване доверието на потребителите и за осъществяване на ефективен надзор на кредитните посредници на потребителски кредит и на кредиторите. Възприемането на предложението вариант ще осигури висока степен на защита на потребителите, действаща регулация и надзор на всички кредитори и кредитни посредници. Регулацията ще се прилага за всички кредитни посредници на потребителски кредит и кредитори, докато изискванията за разрешение, регистрация и надзор няма да се прилагат единствено за доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. По този начин ще се осигури подходяща среда за предлагане на потребителски кредит без натоварване на микро, МСП с допълнителна административна тежест.

При избор на Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл.14, параграф 3; чл.18, параграф 11; чл.32, параграф 5 от Директива (ЕС) 2023/2225“. Ще бъде използвана и опцията по чл.37, параграф от Директивата по отношение на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в

6. Анализ на въздействията

6.1. Определяне на икономическите, социални и екологични въздействия

6.1.1. За Проблем 1. Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите.

➤ **Икономически въздействия:**

Вариант 1: „Без действие“

Ако разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2225 не бъдат въведени в националното законодателство, това може да има сериозни икономически и социални последици. Европейската комисия може да заведе дело срещу България пред Съда на ЕС за неизпълнение на задълженията, произтичащи от членството на Република България в ЕС, което може да доведе до значителни финансови санкции. Несъответствието с европейските стандарти може да подкопае доверието на чуждестранните инвеститори, да предизвика отлив на инвестиции и да забави икономическия растеж. Вариантът „Без действие“ ще се отрази негативно на потребителското кредитиране и на финансовата система, тъй като ще създаде правна несигурност и ще задълбочи съществуващите проблеми, свързани с остарели регулации, изостанали от развитието в областта на дигитализацията, иновативните кредитни модели и променените потребителски нагласи. При този сценарий всички икономическите ползи от транспонирането на Директива (ЕС) 2023/2225 няма да бъдат реализирани.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“

При избор този вариант, ще се въведат задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225, без да се отчитат особеностите на националното законодателство и състоянието на кредитния пазар. Това крие риск от несъгласуваност и недостатъчна ефективност, което ще ограничи защитата за потребителите. Приемането само на задължителните изисквания на директивата, без да се използват част от предоставените от директивата опции, при отчитане на специфичните национални проблеми, ще доведе до нормативна уредба, която не отговаря на нуждите на националния пазар. Потребителите ще бъдат по-слабо защитени, и в същото време обременени с излишна информация. Прекомерното разширяване на обхвата на правната рамка чрез включване на кредитни продукти, които не са характерни за националния пазар би могло да доведе до претоварване на потребителите с ненужна информация и повишени разходи за кредиторите. Липсата на по-стриктни национални правила срещу заблуждаваща реклама за потребителски кредит може да има за резултат вземане на неправилни решения от потребителите и до увеличаване на лошите кредити. Този вариант би донесъл само частични икономически ползи, поради това, че правната рамка за предоставяне на потребителски кредит ще е недостатъчно адаптирана към спецификата на националния пазар.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл.2, параграф 5 ; чл.2, параграф 8, бук. „б“ и бук. „в“ ; чл. 8, параграф 8, бук. „а“ и „б“ и чл. 29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225.“

При Вариант 3 се предлага използване на най-подходящите опции, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225. При този вариант всички икономически ползи от транспониране на директивата, с прилагане на опциите по чл. 2, параграф 5 ; чл. 2, параграф 8, бук. „б“ и бук. „в“ ; чл. 8, параграф 8, бук. „а“ и „б“ и чл. 29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225, посочени в Проблем 1, ще се реализират в пълен обем. Приемането на правила, с които се постига по-голяма яснота относно разходите по кредита и въвеждането на забрана за заблуждаващи реклами ще дадат на потребителите по-добра представа за реалните условия на предлаганите потребителски кредити. Това ще увеличи доверието в кредиторите (кредитни и финансови институции), като същевременно ще ограничи нелоялните практики. При избора на този вариант ще се постигне подходяща правна рамка, която ще осигури баланс между съображенията за защита на потребителите и намаляване на административната тежест за бизнеса. Ще се намали обема информация, която трябва да се предоставя на потребителите, като се постигне баланс между достатъчна осведоменост и намаляване на информационното претоварване. Ще се приемат стриктни правила за съдържанието на рекламата на потребителски кредити, имащи за цел предотвратяване на практики, които подвеждат потребителите. На потребителя няма да бъдат налагани обвързващи практики, които засягат правото им на избор, или ги задължават да ползват продукти, които не са им нужни или не желаят. Ще бъде осигурен необходимия баланс между интересите на кредиторите и на потребителите при предсрочно погасяване на кредита. Това ще способства за намаляване на прекомерното задължняване на потребителите. Това от своя страна ще окаже положително въздействие върху икономическото положение на потребителите. С използване на най-подходящите опции, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225, правната рамка за защита на потребителите ще се адаптира към спецификата на националния пазар. Очаква се новата правна рамка да допринесе икономически ползи за всички заинтересовани страни.

➤ **Социални въздействия:**

Вариант 1: „Без действие“

Невъвеждането на Директива (ЕС) 2023/2225 ще лиши потребителите от защитата, предоставена от европейското законодателство. Потребителите няма да разполагат с ефективна защита при новите форми на потребителски кредит и при използване на онлайн платформи за предоставяне на кредит. Няма да се забранят заблуждаващите рекламни търговски съобщения, няма да се въведат подробни изисквания по отношение на предоговорната информация, забраната за дискриминация и за непоискано предоставяне на кредит. Също така, няма да бъдат въведени механизми за подпомагане на потребители изпитващи финансови затруднения. Кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит няма да бъдат задължени да предоставят разяснения и съвети на потребители, изложени на опасност от неплатежоспособност или свръхзадължнялост.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Транспонирането на Директива (ЕС) 2023/2225 без използване на предоставените от директивата опции няма да има положителен социален ефект, тъй като няма да отчита спецификата на националния пазар. Това може да задълбочи разделението между добре информирани потребители и онези в риск от бедност, увеличавайки социалното неравенство и финансовата уязвимост на домакинствата. Хората с по-ниска финансова грамотност ще бъдат претоварени с ненужна информация, а липсата на забрана за заблуждаваща реклама ще подкопае доверието на потребителите в пазара.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл.2, параграф 5 ; чл.2, параграф 8, бук. „б“ и бук. „в“ ; чл.8, параграф 8, бук. „а“ и „б“ и чл. 29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Този вариант е свързан с използване на част от опциите, предоставени от на Директива (ЕС) 2023/2225. Този вариант гарантира балансиран подход, при който се очакват максимални икономически ползи, както за потребителите, така и за кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит. Чрез него ще бъдат отстранени съществуващите пропуски в законодателството чрез приемане на нова правна уредба, уреждаща обществените отношения, възникващи при и по повод предоставянето на потребителски кредит.

➤ **Екологични въздействия:**

Вариант 1: „Без действие“

Не въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225 в националното законодателство би имало предимно икономически и социални последици, но могат да се открият и някои непреки екологични въздействия. Неефективното регулиране на потребителските кредити може да доведе до безконтролно кредитиране и стимулиране на свръхпотребление, включително и на стоки с кратък жизнен цикъл или такива, които не отговарят на принципите на устойчивост. Това би увеличило количеството отпадъци и екологичния натиск върху околната среда.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225“.

Приемането на предложението законопроект без използване на предоставените от директивата опции представлява консервативен подход, който няма да реши ефективно Проблем 1. Такава уредба би включвала недостатъчно адаптирани разпоредби, затрудняващи кредиторите, кредитните посредници на потребителски кредит и доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит или като кредитори в спомагателно качество. Индиректно това може да ограничи и възможностите за инвестиции в по-екологични проекти.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 2, параграф 5; чл. 2, параграф 8, бук. „б“ и бук. „в“; чл.8, параграф 8; бук. „а“ и „б“ и чл. 29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Този вариант предвижда използване на част от опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225, с цел пълноценно оползотворяване на възможностите, предоставени от новата европейска рамка за потребителски кредити. По-добрата информираност на потребителите и по-строгите изисквания към съдържанието на рекламата на потребителски кредити ще насърчат потребителите към по-внимателно и отговорно вземане на кредити и отговорно потребление. Това би имало индиректен положителен екологичен ефект, като ограничи употребата на краткотрайни продукти и намали генерирането на отпадъци. С приемането на подходяща нормативна уредба, съобразена със спецификата на националния пазар, насочена към постигане на високо ниво на защита на потребителите, ще се създадат условия за предлагане на устойчиви кредитни продукти. Това включва и т.н. „зелени“ кредити, предназначени за финансиране на енергийно ефективни уреди, екологични превозни средства и други технологии с ниско въздействие върху околната среда.

➤ **Специфично/и въздействие/я:**

Вариант 1: „Без действие“

Не се идентифицират специфични въздействия. Вариантът няма специфично въздействие по отношение на отделни райони от страната.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225“.

Не се идентифицират специфични въздействия.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 2, параграф 5, чл. 2, параграф 8, бук. „б“ и бук. „в“, чл. 8, параграф 8, буква „а“ и „б“ и чл. 29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Приемането на нов Закон за потребителския кредит, при който ще бъдат въведени задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225 и ще бъдат използвани част от опциите, предоставени от директивата ще доведе до значителни подобрения в защитата на потребителите на потребителски кредит и финансовата стабилност. Основните икономически ефекти ще бъдат по-сигурен кредитен пазар и по-голяма финансова устойчивост на домакинствата. Възприемането на този вариант ще има социално отражение, тъй като ще намали броя на хората, изпаднали в свръхзадължнялост. Ще има и екологично отражение, тъй като ще насърчи по-разумното потребление.

6.1.2. По Проблем 2. Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити.

➤ Икономически въздействия:

Вариант 1: „Без действие“

Липсата на транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 може да доведе до сериозни икономически и социални последици. Европейската комисия може да предяви иск срещу България пред Съда на ЕС за неизпълнение на задълженията, произтичащи от членството на Република България в ЕС, което би довело до значителни финансови санкции. Несъответствието с европейските стандарти може да подкопае доверието на инвеститорите, да предизвика отлив на инвестиции и да забави икономическия растеж. Вариантът „Без действие“ ще засегне негативно финансовата система, особено кредитирането, като създаде правна несигурност и ще задълбочи съществуващите проблеми, породени от остаряла нормативна уредба. Това ще възпрепятства адаптацията към цифровизацията, онлайн платформите и другите нови форми на потребителски кредит и промените в потребителското поведение. В резултат, икономическите ползи от транспонирането на Директива (ЕС) 2023/2225, посочени в Проблем 2, няма да се реализират. Всички заинтересовани страни ще бъдат засегнати негативно.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225“.

При този вариант ще се въведат задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225, без отчитане на спецификите на националния пазар. Това крие риск от непълна и неефективна защита на потребителите поради приемането на уредба, която няма да отговаря напълно на нуждите на националния пазар. Забраната на задължителни застраховки към кредита ще намали разходите за потребителите, но ще увеличи риска за кредиторите, което може да доведе до по-неблагоприятни условия по кредита или до по-високи лихви, за да се компенсира повишения риск. При невъзможност да се правят справки от бази данни за оценка на кредитоспособността на потребителите, кредиторите ще разчитат основно на информация от потребителите, което би увеличило разходите и времето за обработка, с възможни негативни последици върху цената на кредита. Също така, тази информация няма да е достатъчна за адекватна оценка на кредитоспособността на потребителите. Въпреки че, авансовите плащания преди сключване на договора за кредит могат да се използват за компенсиране на направените от кредиторите административните разходи, свързани с обработката на кредитните заявки, липсата на забрана за авансови плащания ще изложи потребителите на риск от измами или от нелоялни практики, или ще ги затрудни финансово.

Изискването за разрешение, регистрация и надзор за всички лица, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции е свързано с допълнителни разходи за тези лица. Също така, изискването за предварително разрешение за дейност, регистрация и

надзор за доставчиците на стоки и услуги, които са микро и МСП и които действат като кредитни посредници в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания, е свързано с допълнителни разходи за тях. Това касае ограничен кръг икономически субекти, които използват този бизнес модел за предоставяне на потребителски кредит. В резултат, потребителите може да се окажат с ограничен достъп до разнообразни кредитни продукти. Изборът на този вариант ще донесе частични икономически ползи за потребителите и по висока административна тежест за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 14, параграф 3; чл. 18, параграф 11; чл. 32, параграф 5 и чл. 37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Този вариант е свързан с приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва посочените по горе опции, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225. Този вариант използва опцията по чл. 37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225 по отношение на доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество. Използването на гъвкавите механизми, предоставени от директивата дава възможност по-най подходящ начин да се адаптира националното законодателство спрямо местните нужди, като същевременно се гарантира по-добра защита на потребителите, икономическа стабилност и устойчиво развитие. Възможността потребителите да представят застрахователна полица, предоставена от различен застраховател, може да доведе до по-ниски разходи, тъй като те ще могат да изберат най-изгодната оферта на пазара. Това от своя страна може да увеличи конкуренцията между застрахователите, стимулирайки ги да предлагат по-благоприятни условия. Кредиторите може да загубят част от приходите си от свързани застрахователни продукти, но същевременно с това ще могат да се фокусират върху основната си дейност по кредитиране. Също така, ще бъде постигната и важна цел на Директива (ЕС) 2023/2225, а именно забрана за обвързващи практики при предлагане на потребителски кредит, без да се ограничава възможността и кредиторите и потребителите да бъдат обезпечени в случай на бъдещ риск от неизпълнение. Използването на различни бази данни от кредиторите за извършване на оценка на кредитоспособността на потребителите може да подобри точността на оценките и по този начин да намали рисковете от необслужвани кредити и потенциалните финансови загуби. Предлаганата забрана за извършване на авансови плащания е мярка в интерес на потребителите. Тази мярка ще улесни достъпа на потребителите до кредитиране, особено за потребители с ограничени финансови ресурси.

Кредиторите е възможно да понесат допълнителни административни разходи, тъй като няма да могат да изискват предварително заплащане на такси за покриване на разходите за извършване на оценка на кредитоспособността или за обработка на заявките за кредит. Това може да доведе до преразглеждане на техните бизнес модели, и евентуално до увеличаване на лихвените проценти или други такси след сключване на договора, за да компенсират тези разходи.

При този вариант, подобно и на Вариант 2, всички лица, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции или финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции ще подлежат на регистрационен режим, което е свързано с допълнителни разходи за тях. При този вариант, доставчиците на стоки и услуги, които са микро и МСП, които действат като кредитни посредници в спомагателно качество ще подлежат на вписване в регистър, воден от КЗП. Също така, доставчиците на стоки и услуги, които са микро и МСП, които действат като кредитори в спомагателно качество, като отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат без лихва и

само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания, ще бъдат освободени от изискването за разрешение, регистрация и надзор. **Вариант 3** създава предпоставки за постигане на високо ниво на защита на потребителите без да увеличава административната тежест за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания.

➤ **Социални въздействия:**

Вариант 1: „Без действие“

При този вариант няма да се въведат изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225. Това ще лиши българските граждани от предоставената защита на потребителите при вземане на потребителски кредит. Ще липсват детайлни разпоредби за забрана на: дискриминация при предоставяне на кредит; непоискано предлагане на кредит; авансови плащания от потребителя преди сключване на договор. Също така, няма да се предоставя подкрепа за потребители, изпитващи затруднения при изпълнение на задълженията по кредита. Кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит няма да бъдат задължени да предоставят разяснения и съвети на потребителите, в т.ч. и на потребителите, изпитващи затруднения да изпълняват задълженията си. Няма да има изисквания за надзор на кредитните посредници и на кредиторите – няма да има изискване за разрешение, регистрация и надзор под формата на регистрационен режим за кредитните посредници на потребителски кредит и на регистрационен режим за лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225“.

При въвеждане само на задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225, без използване на предоставените от нея опции ще се постигне ограничен социален ефект. Законопроектът няма да съобрази специфичните особености на националния пазар. Липсата на възможност за кредитора да поиска сключване на застраховка ще улесни достъпа до кредит, но ще увеличи риска за потребителите при непредвидени събития. Предвидената възможност, потребителите да могат да изберат застраховател за сключване на договор за застраховка на кредита има важен социален ефект. Липсата на забрана за извършване на авансови плащания от потребителя преди сключване на договор може да намали доверието на потребителите в кредитните и финансовите институции, особено ако тези плащания не обезпечават отпускането на кредит. Това би затруднило достъпа до кредит на потребители с ограничени финансови възможности и би задълбочило социалното неравенство. Изискването за всички кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит да се прилага режим на разрешение за извършване на дейност, регистрация и надзор ще съдейства за подобряване нивото на защита на потребителите и ще намали риска от измами - регистрационен режим за всички кредитни посредници на потребителски кредит и регистрационен режим за лицата, които предоставят кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра на БНБ по чл. За от ЗКИ, както и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл.14, параграф 3; чл.18, параграф 11 и чл. 32, параграф 5 и по чл.37, параграф 3, бук. „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225.

Този вариант е свързан с приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който ще се използват опциите по чл. 14, параграф 3; чл. 18, параграф 11 и чл. 32, параграф 5 и чл.37, параграф 3, бук „б“ от директивата. Този вариант ще има положително социално въздействие за потребителите. Забраната за използване на практики на обвързване, ще предпази потребителите от нежелани или ненужни продукти. Потребителите ще бъдат по-информирани и ще имат по-голям избор, което може да повиши доверието им във финансовата система. Забраната на авансови плащания ще повиши доверието на потребителите в кредитния пазар, ще намали рисковете от използване на нелоялни практики. Тази мярка е в подкрепа на социалната справедливост, като осигурява равни условия за достъп до кредит за всички потребители, независимо от техния финансов статус. Предвиденото задължение за кредиторите да правят справки в различни бази данни ще гарантира извършването на адекватна оценка на кредитоспособността на потребителите, като се осигури достъп до кредит и за определени групи потребители, особено за тези с ограничена кредитна история. Улесненият достъп на потребители до различни форми на потребителски кредит може да повиши тяхната покупателна възможност, особено на тези с ограничени финансови възможности. Изискването за всички кредитни посредници на потребителски кредит да се прилага режим на разрешение за извършване на дейност, регистрация и надзор ще съдейства за подобряване нивото на защита на потребителите и ще намали риска от измами - въвежда се регистрационен режим за всички кредитни посредници на потребителски кредит. Въвежда се също и регистрационен режим за лицата, които предоставят кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра на БНБ по чл. 3а от ЗКИ, както и за доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания.

➤ **Екологични въздействия:**

Вариант 1: „Без действие“

Липсата на ефективна регулация относно задълбочената оценка на кредитоспособността на потребителите може да доведе до прекомерна задлъжнялост, което индиректно да доведе до повишена финансова нестабилност и липса на зелени, екологични инвестиции. Макар и индиректни, тези фактори показват, че липсата на съвременен и усъвършенстван законотелство в областта на потребителските кредити може да има негативни екологични последици.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225“

Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва предоставените от Директива (ЕС) 2023/2225 опции би имало минимално екологично въздействие.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 14, параграф 3; чл. 18, параграф 11 и чл. 32, параграф 5 и по чл. 37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225.“

При избор на този вариант екологичното въздействие би било индиректно. Подобряването на конкуренцията между застрахователите, стимулирайки ги да предлагат по-атрактивни условия за застраховка може да стимулира кредиторите да разработват "зелени"

продукти, отговарящи на нарастващото търсене на устойчиви финансови решения. Предвиденото задължение за кредиторите да правят, за целите на оценката на кредитоспособността, справка в различни бази данни ще позволи на кредиторите да преминат към цифровизация на процесите за оценка и одобрение на кредити и за намаляване на екологичния отпечатък. По този начин ще се създадат условия за намаляване на административните разходи и намаляване използването на хартия и други ресурси, което би имало положителен екологичен ефект.

Засегнати лица при посочените варианти ще са всички заинтересовани лица: пряко засегнати лица - потребители, кредитори, всички кредитни посредници на потребителски кредит, доставчици на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качества като предоставят стоки и услуги на разсрочено плащане, застрахователи, публични органи, косвено засегнати лица и заинтересовани страни.

➤ **Специфично/и въздействие/я:**

Вариант 1: „Без действие“

Не се идентифицират специфични въздействия.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Не се идентифицират специфични въздействия.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 14, параграф 3; чл.18, параграф 11 и чл.32, параграф 5 и по чл. 37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Не се идентифицират специфични въздействия

6.2. Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти

6.2.1. Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти при решаването на Проблем 1: Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите.

Проблем 1	Вариант 1: Без действие		
Вероятност въздействието да се прояви	Допълнителни гаранции за защита на потребителите и превенция на прекомерното задлъжняване	Максимална прозрачност и конкретност на информацията за потребителите без информационна претовареност	Ограничаване на нелоялните практики и подобряване на конкуренцията
Ниска	X	X	X
Средна			
Висока			

При избор на **Вариант 1 „Без действие“** за решаването на **Проблем 1** не се очаква да се проявят посочените въздействия 1, 2 и 3. При нетранспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 ще се запазят действащите правила за потребителските кредити, което би могло да осигури относителна стабилност за кредиторите, но не и висока степен защита на потребителите. При този вариант няма да се предвиди задължение за кредиторите да предприемат мерки при неизпълнение на

задълженията на потребителите по кредита, имащи за цел предотвратяване на свръхзадължнялост. Няма да се въведат изисквания за подобряване на информацията за потребителите, няма да са предвидят изисквания към съдържанието на рекламата. При този вариант не се предвиждат нови изисквания за извършване на дейност, регистрация и надзор на лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции. Не се предвиждат нови изисквания за извършване на дейност, регистрация и надзор на кредитните посредници на потребителски кредит, поради което регулаторната тежест остава непроменена. Не се предвиждат нови изисквания за дейност, регистрация и надзор на доставчиците на стоки и услуги, които действат като кредитори в спомагателно качество.

Посочените по-горе лица няма да имат разходи за привеждане на дейността си в съответствие с изискванията на законодателството.

Проблем 1	Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225“		
Вероятност въздействието да се прояви	Допълнителни гаранции за защита на потребителите и предприемане на мерки срещу прекомерно задължняване	Максимална прозрачност и подобряване на информацията за потребителите без информационна претовареност	Ограничаване на нелоялните практики и подобряване на конкуренцията
Ниска			
Средна	X	X	X
Висока			

При избор на **Вариант 2** за решаването на **Проблем 1**, вероятността за достатъчна защита на потребителите и превенция на прекомерното задължняване е средна. При този вариант ще бъдат въведени само задължителните разпоредби на Директива (ЕС) 2023/2225, без адаптиране на правната рамка към специфичните особености на националния пазар. Превенцията срещу прекомерното задължняване ще се подобри. Ще се предвиди задължение за кредиторите да предприемат мерки за подпомагане на потребителите, изпитващи затруднения за обслужване на кредита. Няма да се предвиди обаче, забрана за рекламни и търговски съобщения, които подчертават лекотата и бързината за отпускане на кредит. Превенцията срещу прекомерното задължняване на потребителите ще бъде ограничена. Може да се очаква, че ще има известно намаляване на нелоялните практики, главно по отношение на рекламните и търговските съобщения. Вероятността за ограничаване използването на нелоялни практики обаче, е средна. Ще се подобри съдържанието на преддоговорната информация и на информацията, включена в договора за кредит. При този вариант лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции, в т.ч. и всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество и всички кредитни посредници на потребителски кредит ще трябва да приведат своята дейност в съответствие с новите изисквания, произтичащи от транспонирането на Директива (ЕС) 2023/2225 и ще подлежат, както следва: на регистрационен режим за кредитните посредници на потребителски кредит и на регистрационен режим за кредиторите, в т.ч. и за всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за потребителския кредит**

Проблем 1	Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл.2, параграф 5, чл. 2, параграф 8, бук. „б“ и бук. „в“, чл.8, параграф 8, бук.„а“ и „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225.“		
Вероятност въздействието да се прояви	Допълнителни гаранции за защита на потребителите и предприемане на мерки срещу прекомерно задлъжняване	Максимална прозрачност и задълбоченост на информацията без информационна претовареност	Ограничаване на нелоялните практики и подобряване на конкуренцията
Ниска			
Средна			
Висока	X	X	X

При избор на **Вариант 3** за решаването на **Проблем 1** вероятността за осигуряване на висока защита на потребителите и ефективна превенция на прекомерна задлъжнялост е висока. При този вариант освен въвеждане на задължителните разпоредби на Директива (ЕС) 2023/2225 ще се допълнителни изисквания, съобразени със спецификата на националния пазар. Ще се забрани рекламата, която подчертава лекотата и бързината с която може да се получи кредит. Ще се забрани рекламата на кредитни продукти, които заявяват, че дадена отстъпка е обвързана с условието за предоставяне на кредит. Ще се забранят плащанията от потребител към кредитор или към кредитен посредник преди сключване на договора. Ще бъдат забранени обвързващи практики, които засягат правото на избор на потребителите, или ги задължават ги да ползват продукти, които не са им нужни или не желаят. Превенцията срещу прекомерно задлъжняване на потребителите ще бъде постигната изцяло поради ограничаване на заблуждаващи реклами и нелоялни практики още на ранен етап. Ще се подобри съдържанието на преддоговорната информация и на информацията, включена в договора за кредит. Прекомерната информация ще бъде предотвратена чрез предвиждане на изисквания за съдържанието на информацията според вида на предоставяния кредит. Ще се постигне баланс в интересите на потребителите и кредиторите в случаите на предсрочно погасяване на кредита. Този вариант ще допринесе за постигане на високо ниво на защита, като същевременно се стимулира конкурентен и прозрачен пазар на потребителски кредити. При този вариант лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции и всички кредитни посредници на потребителски кредит ще трябва да приведат своята дейност в съответствие с новите изисквания, произтичащи от транспонирането на Директива (ЕС) 2023/2225 и ще подлежат както следва: на регистрационен режим за кредитните посредници на потребителски кредит и на регистрационен режим за кредиторите, в т.ч. и за кредиторите в спомагателно качество. При този вариант, обаче доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания ще бъдат освободени от изискване за разрешение, регистрация и надзор.

6.2.2. Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти при решаването на Проблем 2: Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити.

Проблем 2	Вариант 1:Без действие
------------------	-------------------------------

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за потребителския кредит**

Вероятност въздействието да се прояви	Допълнителни гаранции за защита на потребителите и предприемане на мерки срещу прекомерно задължняване	Намаляване на регулаторната и административната тежест и осигуряване на благоприятни условия за потребителско кредитиране	Ограничаване на нелоялните практики и подобряване на конкуренцията
Ниска	X	X	X
Средна			
Висока			

При избор на **Вариант 1 „Без действие“** за решаването на **Проблем 2** не се очаква проявление на въздействия 1, 2 и 3. При нетранспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 ще се запазят действащите правила за потребителско кредитиране, което би могло да осигури относителна стабилност за кредиторите, но не и висока степен защита на потребителите. Няма да се забранят авансовите плащания от потребители към кредитори или кредитни посредници на потребителски кредит, преди сключване на договор за кредит. Потребителите няма да имат възможност да изберат застраховател, когато кредиторът изисква сключването на застраховка. Няма да се предвидят специфични изисквания към кредитните посредници на потребителски кредит - няма да има изисквания за регистрация и надзор на тези лица. Няма да се предвиди изискване за разрешение, регистрация и надзор на лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции, и на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, като отпускат кредит за закупуване на стоки и услуги, които предлагат. Регулаторната тежест остава непроменена.

Проблем 2	Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“		
Вероятност въздействието да се прояви	Допълнителни гаранции за защита на потребителите и предприемане на мерки срещу прекомерно задължняване	Намаляване на регулаторната и административната тежест и осигуряване на благоприятни условия за потребителско кредитиране	Ограничаване на нелоялните практики и подобряване на конкуренцията
Ниска			
Средна	X		X
Висока		X	

При избор на **Вариант 2** за решаването на **Проблем 2**, вероятността за предоставяне на допълнителни гаранции за защита на потребителите и за предприемане на мерки срещу прекомерно задължняване на потребителите е средна. При този вариант ще се въведат задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225. Правната рамка няма да отчете в достатъчна степен спецификата на националното законодателство. Без използване на част от

опциите, предоставени от директивата, съществува риск превенцията срещу прекомерното задължняване на потребителите да се осъществи частично. Няма да бъде постигнато защита на потребителите от прилагане на обвързващи практики и осигуряване на условия за подобряване на конкурентната среда. Регулаторната и административната тежест ще се увеличи, тъй като при този вариант се предвижда изискване за разрешение, регистрация и надзор на лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции. Ще се предвиди задължение за кредитните посредници за потребителски кредит за вписване в регистър, воден и поддържан от КЗП. При този вариант всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници за потребителски кредит ще подлежат на вписване в регистър, воден и поддържан от КЗП.

При този вариант, всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат ще подлежат на регистрационен режим. Понастоящем, не се предвиждат такива изисквания за кредитните посредници на потребителски кредит и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.

Проблем 2:	Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл.14, параграф 3, чл.18, параграф 11 и чл.32, параграф 5 (ЕС) 2023/2225. “		
Вероятност въздействието да се прояви	Допълнителни гаранции за защита на потребителите и предприемане на мерки срещу прекомерно задължняване	Намаляване на регулаторната и административната тежест и осигуряване на благоприятни условия за потребителско кредитиране	Ограничаване на нелоялните практики и подобряване на конкуренцията
Ниска			
Средна			
Висока	X	X	X

При избор на **Вариант 3** за решаването на **Проблем 2** вероятността за подобряване на нивото на защита на потребителите и за ефективна превенция на прекомерното задължняване е висока. Наред с въвеждане на задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225 ще се въведат правила за предоставяне на потребителски кредит, съобразени с условията на националния пазар. С въвеждането на изрична забрана за авансови плащания от потребителите към кредиторите и към кредитните посредници на потребителски кредит ще се повиши доверието на потребителите и ще се ограничи прилагането на някои нелоялни практики. Ще се забранят обвързващите практики и ще се осигури баланс между съображенията за защита на потребителите и тези за създаване на конкурентна бизнес среда. Регулаторната и административната тежест ще се увеличи, тъй като при този вариант лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции ще подлежат на регистрационен режим и на вписване в регистър, воден от КЗП Също така, всички кредитните посредници на потребителски кредит ще подлежат на вписване в регистър, воден от надзорния орган. Доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания, ще бъдат освободени от изискването

за регистрация и от вписване в регистър, воден и поддържан от КЗП. Понастоящем, няма такива изисквания за лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ, както и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.

Всички кредитни посредници на потребителски кредит, в т.ч. и тези, действащи в спомагателно качество ще подлежат на регистрация и на вписване в регистър, воден от КЗП. Понастоящем, няма такива изисквания за кредитните посредници за потребителски кредит.

6.3. Количествена оценка на най-значимите въздействия и на специфичните им аспекти

6.3.1. Количествена оценка на най-значимите въздействия и на специфичните им аспекти при решаването на **Проблем 1. Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите.**

Вариант 1 „ Без действие“ - няма ефект

При избор на този вариант в националното законодателство няма да бъдат предприети мерки за транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225, което би означавало неизпълнение на задълженията, произтичащи от законодателството на ЕС. Това ще има за последица предприемане на правни действия срещу страната, съгласно член 258 от ДФЕС. Няма да бъдат определени компетентни органи за прилагане на Директива (ЕС) 2023/2225. Лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции няма да бъдат обхванати от изискване за разрешение, регистрация и надзор от компетентен орган. Същото се отнася и за кредитните посредници за потребителски кредит. Доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит и като кредитори в спомагателно качество също няма да бъдат обхванати от изискване за разрешение, регистрация и надзор, предвидено от Директива (ЕС) 2023/2225. При този вариант, няма да се осигури ефективен надзор върху кредитните посредници за потребителски кредит и върху част от кредиторите, както и на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество. При този вариант не се очаква подобряване на информацията за потребителите по отношение предоставянето на потребителски кредит. Потребителите няма да бъдат защитени от заблуждаващи рекламни и търговски съобщения за потребителски кредит. Потребителите няма да получат адекватна защита относно използването на обвързващи практики, обезщетение на кредитора при предсрочно погасяване на кредита и други.

При този вариант не се очаква изменение на броя на лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции. Не се очаква също изменение на броя на кредитните посредници на потребителски кредит и на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги. При този вариант не се предвижда икономическо въздействие върху заинтересованите страни. Няма да се преодолеят празнотите в действащата нормативна уредба и няма да се осъществи ефективен надзор върху част от кредиторите, предоставящи потребителски кредит (лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции или финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции и доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат) и върху дейността на кредитните посредници за потребителски кредит.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“

При избор на този вариант ще се транспонират изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225. **Вариант 2** ще има благоприятен ефект за потребителите чрез приемането на ясна и разбираема нормативна уредба. При избор на този вариант в националното законодателство ще се:

- създадат предпоставки за предоставяне на потребителски кредит, съгласно изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225;
- преодолеят празноти в действащата нормативна уредба относно предоставянето на потребителски кредит и посредничеството за предоставяне на потребителски кредит;
- осигурят адекватни мерки за институционален контрол на кредитните посредници за потребителски кредит и на всички кредитори, предоставящи потребителски кредит, в т.ч. и на всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит, и като кредитори в спомагателно качество;
- осигури контрол от страна на Комисията за защита на потребителите за спазване изискванията на закона, който транспонира Директива (ЕС) 2023/2225;
- следва да се разпишат конкретни административно-наказателни разпоредби и други принудителни административни мерки, при нарушение на разпоредбите в закона, който въвежда в националното законодателство изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225, по отношение на лицата, спрямо които се прилагат изискванията на директивата, както и да се предприемат всички необходими мерки за осигуряване на тяхното прилагане. Тези санкции и други мерки трябва да са ефективни, пропорционални и възпиращи, като необходимостта от въвеждането на същите произтича от текстове на директивата;
- ще се наложат промени в ЗКНИП, предвид необходимостта от синхронизиране на административно-наказателните разпоредби на този закон с тези в Закона за потребителския кредит.

Комисията за защита на потребителите ще бъде определена за компетентен орган за прилагане на закона. Комисията за защита на потребителите ще бъде определена за надзорен орган, който ще отговаря за водене и поддържане на:

- регистър на кредитните посредници за потребителски кредит, в т.ч. и на кредитните посредници в спомагателно качество ; и
- регистър на кредитори, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, включени в регистъра на БНБ по чл. За от ЗКИ и на всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги.

КЗП ще администрира регистрационен режим по отношение на: лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции, и на всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, като отпускат кредит за закупуване на стоки и услуги, които предлагат.

При този вариант ще се преодолеят частично празнотите в действащата нормативна уредба. Неизползването на нито една от предоставените от Директива (ЕС) 2023/2225 опции обаче, няма да способства за значително повишаване нивото на защита на потребителите при предоставяне на потребителски кредит. Потребителите няма да получат допълнителна защита по отношение предоставянето на предоговорна информация, изискванията към рекламните и търговските съобщения за кредит, пълната забрана за използване на обвързващи практики, определяне на обезщетението на кредитора при предсрочно погасяване на кредита. При този вариант не се очаква изменение на броя на кредитните и финансови институции, предоставящи потребителски кредит. Не се очаква също изменение на броя на кредитните посредници на потребителски

кредит и на доставчиците на стоки и услуги, предоставящи стоки и услуги на разсрочено плащане, действащи като кредитори в спомагателно качество. Този вариант ще има икономическо въздействие върху:

- лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции;
- всички кредитни посредници за потребителски кредит ; и
- всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат.

Не е възможно да се определи прогнозен размер на очакваните приходи от глоби и имуществени санкции на кредитните посредници на потребителски кредит, които до момента не са били регулирани от действащия ЗПК. Същото се отнася и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит и като кредитори в спомагателно качество.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 2, параграф 5; чл. 2, параграф 8, бук. „б“ и бук. „в“, чл. 8, параграф 8; бук. „а“ и „б“ и чл. 29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Използването на посочените по-горе опции, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225, ще гарантира максимален ефект от новата правна уредба и ще допринесе за повишаване нивото на защита на потребителите. Може да се очаква, че **Вариант 3** ще позволи пълноценно използване на потенциалните ползи от новата уредба, като се очаква разходите да бъдат умерени. Този вариант използва балансирано, предоставените от Директива (ЕС) 2023/2225 опции и се доближава до добрите европейски практики при предоставянето на потребителски кредит. При избор на този вариант в националното законодателство ще се :

- преодолее в голяма степен появилите се пропуски в действащата нормативна уредба;
- осигури ефективен надзор върху дейността на кредитните посредници за потребителски кредит, в т.ч. и на, кредитните посредници в спомагателно качество, и върху дейността на кредиторите, предоставящи потребителски кредит, които не са включени в регистъра на БНБ по чл. 3а от ЗКИ, и на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат;

- следва да се разпишат конкретни административно-наказателни разпоредби и други принудителни административни мерки, при нарушение на разпоредбите в закона, който въвежда в националното законодателство изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225, по отношение на лицата, спрямо които се прилагат изискванията на директивата, както и да се предприемат всички необходими мерки за осигуряване на тяхното прилагане. Тези санкции и други мерки трябва да са ефективни, пропорционални и възпиращи, като необходимостта от въвеждането на същите произтича от текстове на директивата;

- ще се наложи промяна в ЗКНИП, предвид необходимостта от синхронизиране на административно-наказателните разпоредби на този закон с тези на Закона за потребителския кредит. Необходимо е да се повишат размерите на налаганите от КЗП имуществени санкции в административнонаказателните разпоредби на ЗКНИП за да не се допусне сериозно разминаване със ЗПК.

Потребителите ще получат допълнителна защита относно предоставянето на преддоговорна информация, изискванията към рекламните и търговските съобщения, пълна забрана за използване на обвързващи практики. При избора на **Вариант 3**, потребителите няма да дължат обезщетение на кредитора при предсрочно погасяване на кредита, когато погасяването е до 10 000 евро за период от 12 месеца. При този вариант не се очаква изменение на броя на кредитните и финансови институции, предоставящи потребителски кредит. Не се

очаква също изменение на броя на кредитните посредници на потребителски кредит и на доставчици на стоки и услуги, предоставящи стоки и услуги на разсрочено плащане, действащи като кредитори в спомагателно качество.

Комисията за защита на потребителите ще бъде определена за компетентен орган за прилагане на закона и за надзорен орган, който ще отговаря за водене и поддържане на:

- регистър на кредитни посредници за потребителски кредит, в т.ч. и на кредитни посредници в спомагателно качество; и
- регистър на кредитори, предоставящи потребителски кредит, които не са включени в регистъра на БНБ по чл. 3а от ЗКИ, и на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат. За целта, КЗП ще администрира регистрационен режим по отношение на тези кредитори.

Вариант 3, подобно на Вариант 2 ще има икономическо въздействие и ще създаде допълнителна административна тежест за:

- лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции;
- всички кредитни посредници за потребителски кредит;
- доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат.

Този вариант няма да създаде допълнителна административна тежест по отношение на доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания.

При сравнително запазване на текущия брой на лицата с основен предмет на дейност кредитор или кредитен посредник на потребителски кредит, които следва да бъдат вписани в регистър, икономическото въздействие върху тях не се очаква да бъде значително. Такива разходи ще възникнат за:

- лицата, действащи като кредитни посредници за потребителски кредит;
- доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество като отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, или които са микро, МСП, но предоставят кредит срещу лихва;
- лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции или финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции.

Новите разходи за засегнатите лица ще се компенсират от ползите: прозрачни условия по кредитите, равнопоставеност, създаването на равни условия за предоставяне на потребителски кредит и устойчив икономически растеж.

Не е възможно да се определи прогнозен размер на очакваните приходи от глоби и имуществени санкции на кредитните посредници на потребителски кредит, които до момента не са били регулирани от действащия Закон за потребителския кредит. Същото се отнася и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество. Въпреки, че този вариант е свързан с известни разходи за кредитните посредници за потребителски кредит, за лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции, и за доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат ако кредитът се предоставя срещу лихва, този

вариант би осигурил по-добри условия, пазарен растеж, ефективен надзор върху икономическите субекти и равнопоставеност между участниците на пазара. Ще се спазват стандартите за административно обслужване, ще се прилага служебно начало и няма да се изисква повторно предоставяне на налична в администрацията информация. При този вариант доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, ако кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания няма да бъдат обхванати от задължение за разрешение, регистрация и надзор.

С оглед на изложените мотиви за трите варианта, **Вариант 3**, който предвижда въвеждане на изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225, с използване на част от предоставените от директивата опции ще осигури правна яснота, по-добро управление на риска и ефективен мониторинг на потребителските кредити. Този вариант предоставя по-висока степен на защита на потребителите и относително равни условия за конкуренция на кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит.

6.3.2. Количествена оценка на най-значимите въздействия и на специфичните им аспекти при решаването на **Проблем 2: Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити.**

Вариант 1 „ Без действие“.

При избор на **Вариант 1** в националното законодателство няма да бъдат предприети мерки за транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225, което би означавало неизпълнение на задълженията, произтичащи от членството на страната в ЕС. Това ще има за последица предприемане на правни действия срещу страната, съгласно член 258 от ДФЕС. Няма да бъдат определени компетентни органи за прилагане на Директива (ЕС) 2023/2225. Лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции и не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции няма да бъдат обхванати от изискване за разрешение, регистрация и надзор от компетентен орган, респективно от изискване на регистрация за упражняване на дейност като кредитор. Същото се отнася и за кредитните посредници за потребителски кредити, които няма да бъдат обхванати от изискване за регистрация и регистрационен режим. Доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество също няма да бъдат обхванати от изискване за разрешение, регистрация и надзор, предвидено от Директива (ЕС) 2023/2225. При избор на **Вариант 1** не се очаква изменение на броя на кредитните институции и на:

- лицата, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции, действащи като кредитори за предоставяне на потребителски кредит;
- кредитните посредници за потребителски кредит и ; на
- доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество

и не се предвижда икономическо въздействие върху тях за следващите три години. При този вариант няма да се преодолеят празнотите в действащата в момента нормативна уредба и няма да се осъществи ефективен надзор на всички кредитори, предоставящи потребителски кредит и върху дейността на всички кредитни посредници за потребителски кредит.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“

При този вариант българското законодателство ще въведе изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225. Въздействията при избора на този вариант ще бъдат идентични на тези за Вариант 2 за решаването на Проблем 1. Поради това може да се очаква, че **Вариант 2** ще има благоприятен ефект за потребителите чрез приемането на ясна и разбираема нормативна уредба. Въпреки това, неизползването на част от предоставените от директивата опции ще възпрепятства

предоставянето на потребителски кредит при максимално подходящи условия за всички засегнати лица. При този вариант, доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, които действат като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат **няма да бъдат освободени от изискването за разрешение за дейност, регистрация и надзор и ще подлежат на регистрационен режим**. Поради това може да се очаква, че **Вариант 2** няма да създаде оптимални условия за прилагане на законодателството.

Очаква се новата нормативна рамка да генерира разходи за всяко лице, действащо като кредитен посредник на потребителски кредит в приблизителен размер на около 2000 лева, представляващи еднократната такса за вписване в регистъра. Или, в приблизителен размер на около 2200 лева, включващи еднократна такса за вписване в регистъра (2000 лева) и административните разходи на икономическите субекти, свързани с подготовката на необходимите документи. Понастоящем, кредитните посредници за недвижими имоти са вписани в регистър на БНБ.

Очаква се също, новата нормативна рамка да генерира разходи за всички лица, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции, и за доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, в размер на около 2000 лева, представляващи еднократната такса за вписване в регистъра. Или, в приблизителен размер на около 2200 лева, включващи еднократна такса за вписване в регистъра (2000 лева) и административните разходи на икономическите субекти, свързани с подготовката на необходимите документи, както и такса за вписване на промяна на обстоятелствата в размер на 300 лева.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 14, параграф 3; чл. 18, параграф 11 и чл. 32, параграф 5 и по чл.37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Използването на посочените по-горе опции, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225 ще гарантира максимален ефект от новата правна уредба и ще допринесе за повишаване нивото на защита на потребителите. Може да се очаква, че **Вариант 3** ще позволи пълноценно използване на потенциалните ползи от новата уредба на потребителските кредити. Този вариант прилага балансирано, посочените по-горе опции, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.

При избор на този вариант в националното законодателство ще се :

- преодолеят появилите се пропуски в действащата нормативна уредба;
- засилят елементите за защита на потребителите;
- постигне ефективен надзор върху дейността на: кредитните посредници на потребителски кредит, в т.ч. и на кредитните посредници, действащи в спомагателно качество; лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции; доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които не са микро, МСП, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, ако кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания;
- въведат конкретни административно-наказателни разпоредби и други принудителни административни мерки при нарушения на закона, както и ефективни, пропорционални и възпиращи санкции, в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225.

Използването на гъвкавите механизми, предоставени от директивата дава възможност да се адаптира законодателството спрямо спецификата на националния пазар, като същевременно се гарантира по-добра защита на потребителите, икономическа стабилност и

устойчиво развитие. Възможността потребителите да представят застрахователна полица, предлагана от различен застраховател, може да доведе до по-ниски разходи, тъй като потребителите ще могат да изберат най-изгодната оферта на застрахователния пазар. Това от своя страна може да увеличи конкуренцията между застрахователите, стимулирайки ги да предлагат по-благоприятни условия. Кредиторите може да загубят част от приходите си от свързани застрахователни продукти, но същевременно с това ще могат да се фокусират върху основната си дейност по предоставяне на кредит. Използването на различни бази данни от кредиторите за извършване на оценка на кредитоспособността на потребителите може да подобри точността на оценките и да намали рисковете от необслужвани кредити и потенциалните финансови загуби. Предлаганата забрана за извършване на авансови плащания е мярка в интерес на потребителите. Тази мярка ще улесни достъпа на потребителите до кредитиране, особено за потребители с ограничени финансови ресурси. **Вариант 3** използва опцията по чл. 37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225. Тази опция на директивата предоставя възможност на държавите членки да освободят от изискването на разрешение за дейност, регистрация и надзор на доставчиците на стоки и услуги, които са микро и МСП, които действат като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. Разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2225 се прилагат по отношение продажбата на стоки и услуги на разсрочено плащане, когато разсроченото плащане е над 50 дни във физически магазин и над 14 дни при онлайн продажби. Търговците на стоки и услуги на националния пазар не предлагат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат над 50 дни. Този бизнес модел се практикуваше в България до средата на 90-те години на миналия век. Понастоящем, доставчиците на стоки и услуги в България не използват този бизнес модел за продажба на стоки и услуги на разсрочено плащане, а още по-малко без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. Поради това освобождаването на доставчиците на стоки и услуги, които са микро и МСП от изискването за разрешение, регистрация и надзор няма да се отрази неблагоприятно на нивото на защита на потребителите. Същевременно, административната тежест за тези доставчици на стоки и услуги няма да се увеличи.

При избор на **Вариант 3** ще бъдат създадени условия за защита на потребителите, без увеличаване на административната тежест за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които попадат в обхвата на опцията по чл.37, параграф 3 от Директива (ЕС) 2023/2225. Използването на тази опция ще има ограничен ефект, тъй като ще засегне пренебрежимо малък кръг лица. Не е известен броя на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. В този смисъл, доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания ще бъдат освободени от изискването за разрешение и регистрация за извършване на дейност като кредитор.

За вписване в регистър на кредитни посредници на потребителски кредит, в т.ч. и за кредитни посредници в спомагателно качество, и в регистъра на кредитори, предоставящи потребителски кредит, които не са включени в регистъра на БНБ по чл. 3а от ЗКИ, който ще включва и доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество ще се подава заявление до КЗП. Предвижда се такса за вписване в регистъра на кредитни посредници, както и такса за вписване в регистъра на кредитните посредници на промени в настъпилите обстоятелства. Предвижда се такса за вписване в регистъра на кредиторите, в т.ч. и

на тези, действащи като кредитори в спомагателно качество, както и такса за вписване в регистъра на промени в настъпилите обстоятелства.

Очаква се новата нормативна рамка да генерира разходи за всяко лице, действащо като кредитен посредник на потребителски кредит в приблизителен размер на около 2000 лева, представляващи еднократната такса за вписване в регистъра. Или - в приблизителен размер на около 2200 лева, включващи еднократна такса за вписване в регистъра (2000 лева) и административните разходи на икономическите субекти, свързани с подготовката на необходимите документи. Понастоящем, голяма част от кредитните посредници са вписани в регистър на БНБ, като кредитни посредници за кредити за недвижими имоти за потребители. Очаква се, че изискването за разрешение, регистрация и надзор на кредитните посредници на потребителски кредит ще се извършва от същите икономически субекти., но вероятно ще се появят и напълно нови пазарни участници, които не са били обхванати от регистъра на БНБ до момента.

Очаква се също, новата нормативна рамка да генерира разходи за всички лица, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции, и за доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, , в размер на около 2000 лева, представляващи еднократната такса за вписване в регистъра. Или - в приблизителен размер на около 2200 лева, включващи еднократна такса за вписване в регистъра (2000 лева) и административните разходи на икономическите субекти, свързани с подготовката на необходимите документи, както и такса за вписване на промяна на обстоятелствата в размер на 300 лева.

Възприемането на Вариант 3 е свързано и с допълнителни разходи за кредиторите поради новите изисквания на директивата за предоставяне на съвети и разяснения на потребителите, консултиране на различни бази данни за извършване на оценка на кредитоспособността, предприемане на мерки за недопускане на свръхзадължнялост, предоставяне на информация и др. Въпреки това, **Вариант 3** би осигурил по-висока степен на защита на потребителите и по малка административна тежест за микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество. Ще се спазват стандартите за административно обслужване, ще се прилага служебно начало и няма да се изисква повторно предоставяне на налична в администрацията информация.

При сравнително запазване на текущия брой на лицата, действащи като кредитори или кредитни посредници, които следва да придобият разрешение за дейност, икономическото въздействие върху тях не са очаква да бъде значително. Новите разходи за засегнатите и заинтересованите лица ще се компенсират от ползите, които включват прозрачни условия по кредитите, равнопоставеност, конкурентна бизнес среда и икономически растеж.

С оглед на изложеното, **Вариант 3** който предвижда въвеждане на изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225 с използване на част от предоставените от директивата опции, ще осигури правна яснота, по-добро управление на риска, ефективен надзор на кредиторите и кредитните посредници при предоставяне на потребителски кредит. Този вариант предоставя по-висока степен на защита на потребителите и относително равни условия за конкуренция на кредитните посредници на потребителски кредит и по-малка административна тежест за част от доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които са микро, МСП и които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания.

Извършването на количествена оценка на въздействията на различните варианти на действие на този етап се затруднява значително от различни фактори и най-вече от:

- липсата на относими емпирични данни по прилагането на действащия Закон за потребителския кредит;

- липсата в действащото законодателство на изисквания за разрешение, регистрация и контрол за извършване на дейността кредитор за лицата, предоставящи кредит на потребители, когато дейността по предоставяне на кредит не е съществена за тях, и на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, като отпускат кредит за продажба на стоки и услуги, които предлагат на разсрочено плащане,

- липсата в действащото законодателство на изисквания за разрешение, регистрация и контрол за извършване на дейността кредитен посредник за потребителски кредит.

В действащото законодателство, в частност в ЗКИ, е предвиден регистрационен режим за финансовите институции, които по занятие предоставят кредит, когато тази дейност е съществена за тях. Също така, ЗКНИП създава регистър на кредитните посредници, който се прилага само за кредитните посредници за кредити за недвижими имоти. До настоящия момент европейското законодателство не е поставяло изисквания за установяване на режим за разрешение и регистрация по отношение на кредитните посредници по потребителски кредит, което се променя с изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225.

Предвид горепосоченото, приложима при изготвянето на оценката на въздействието на проекта на закон е преди всичко качествената оценка на по-значимите въздействия. (Подраздел 6.2).

Независимо от горното, при оценяване на въздействията на предложените варианти на действие за транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 и за разрешаване на проблемите, описани в Раздел 2 по-горе, е взет предвид количественият анализ на разходите и ползите от въвеждане на нормативната уредба за потребителския кредит с използването на най-подходящите опции, предоставени от директивата.

Доколкото този анализ проучва законодателните и пазарните практики в държавите членки на ЕС и представя прогнози за количествените въздействия от транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 в държавите членки на ЕС, в т.ч. и в Република България, заключенията, направени в Доклада за оценка на въздействието, придружаващ предложението за Директива на европейския парламент и на Съвета относно потребителските кредити, са относими и при извършване на количествената оценка на най-значимите въздействия на новата уредба. Според тази частична количествена оценка повечето от разглежданите мерки биха били икономически ефективни, тъй като ползите за потребителите биха надвишили разходите за предприятията: например премахване на минималния размер на кредитите, които ще влязат в обхвата на закона, включване на някои от видовете кредити в неговия обхват, които в момента са изключени от обхвата на закона, намаляване на информацията, която трябва да бъде предоставена на потребителите в рекламата, съсредоточаване върху ключова информация, особено когато се предоставя чрез определени канали, представяне на ключова преддоговорна информация по по-забележим начин, забраната за непоискано предоставяне на кредит и т.н. Предпочитаният вариант би бил много ефективен за постигане на целите на инициативата, би гарантирал висока степен на съгласуваност със законодателството на ЕС и би бил ефикасен по отношение на оценените икономически и социални въздействия. Очаква се той да има положително въздействие върху защитата на потребителите и да намали вредите, да повиши доверието на потребителите.

Преки количествени ползи

Предпочитаният вариант вероятно ще укрепи еднаквите условия за конкуренция в рамките на целия ЕС в резултат от намаляване на разпокъсаността на настоящата правна рамка. Количествените мерки в рамките на предпочитания вариант ще доведат до намаляване на вредите за потребителите с около 2 милиарда евро в периода 2021-2030 г., към което ще се добавят ползите от мерките за предоставяне на съвети в областта на задълженията и определянето на горна граница на ГПР/лихвения процент, за които се счита, че са от голяма

полза за потребителите и обществото. Те ще включват и намаляване на тежестта за предприятията поради по-голяма правна яснота, опростяване на изискванията за предоставяне на информация в рекламата, която трябва да бъде съобразена с техническите ограничения на средството, използвано за реклама (14 милиона евро).

Преки количествени разходи

Кредиторите ще поемат по-голямата част от разходите за прилагане на новите изисквания, а някои мерки (напр. въвеждането на горна граница на годишния процент на разходите по кредита и/или на лихвения процент) ще струват повече средства на доставчиците на стоки и услуги, които понастоящем предлагат продукти, които не са обхванати от директивата. Разходите за количествено измеримите мерки за банките в рамките на ЕС се оценяват на стойност между 1,4 млрд. евро и 1,5 млрд. евро. Очаква се тези разходи да бъдат прехвърлени върху потребителите, въпреки че не е възможно да се определи до каква степен.

Въздействие върху националните бюджети и администрации-разходи и ползи

Очаква се предложените законодателни изменения да доведат до умерени разходи за органите на ЕС и за националните органи (около 3 милиона евро). Разходите обаче ще бъдат предимно еднократни, докато ползите ще се запазят с течение на времето. Освен това по-голямата правна яснота следва да улесни правоприлагането, което в крайна сметка ще окаже положително въздействие. Предоставянето на съвети на потребителите в областта на задълженията във всички държави членки на ЕС ще изисква суми в размер на над 20 млн. евро годишно. Изчислено е обаче, че всяко евро, изразходвано за предоставяне на съвети в областта на задълженията, осигурява между 1,4 - 5,3 EUR под формата на равностойни ползи, което се отнася главно до социалните разходи, свързани с избягването на свръхзадължнялостта.

Друго значително въздействие

Очаква се тази законодателна инициатива да окаже незначителни въздействия върху околната среда (напр. риск за околната среда или изменение на климата), поради което те не бяха оценени. Не се очаква инициативата да има други значителни последици. В съответствие с принципа на пропорционалност предлаганата мярка не надхвърля необходимото за постигането на целите. Предпочитаният вариант би довел до по-високи разходи за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, като отпускат кредит за продажба на стоки и услуги, които предлагат на разсрочено плащане, но също така би представлявал амбициозен и съобразен с бъдещето подход, който ще доведе до още по-големи ползи за потребителите и обществото.

Количествена оценка на значимите въздействия на всеки вариант на действие при решаване на всеки проблем

С оглед на пречките за осъществяване на пълноценен количествен анализ на въздействие на разглежданите варианти на действие, посочени по-горе, е извършена количествена оценка с посочване на приблизителни/прогнозни числови данни, очаквани и ориентировъчни стойности и е направена количествена прогноза за следващите три години, водеща до ползи и разходи за всички заинтересовани страни.

1. Количествена оценка на най-значимите въздействия и на специфичните им аспекти при решаването на Проблем 1. Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите.

Вариант 1 „Без действие“

При избор на този вариант в националното законодателство няма да бъдат предприети мерки за транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225, което би означавало неизпълнение на задълженията, произтичащи от законодателството на ЕС.

Ползи:

Ще се спестят допълнителни административни разходи от гледна точка на въвеждането на нови регулаторни режими и покриване на нови изисквания от лицата, осъществяващи дейност по потребителско кредитиране или посредничество на потребителски кредити.

Разходи:

Несъответствието с разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2225 ще има за последица предприемане на правни действия срещу страната, съгласно член 258 от ДФЕС. Като косвен разход може да се счита санкция за неизпълнение на задълженията за транспониране на директивата.

Анализ на въздействие:

При този вариант не се предвижда значително икономическо въздействие върху заинтересованите страни. Няма да има социални ползи за потребителите. Няма да има разходи за кредиторите и кредитните посредници, както и за КЗП.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Ползи:

Ще се прилагат съотносими изисквания за извършване на дейност като кредитор и кредитен посредник на потребителски кредити както в страната, така и в ЕС. Ще се осигури по-добра защита на кредитополучателите и по-ефективен надзор от контролния орган.

Разходи:

Разходите са сходни с тези по Вариант 3, като при неизползване на предвидените опции тези разходи се предполага, че ще бъдат завишени.

Анализ на въздействие:

При този вариант ще бъдат въведени само задължителните разпоредби на Директива (ЕС) 2023/2225, без адаптиране на правната рамка към специфичните особености на националния пазар.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 2, параграф 5; чл. 2, параграф 8, бук. „б“ и бук. „в“, чл. 8, параграф 8; бук. „а“ и „б“ и чл. 29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Ползи:

Ще се прилагат съотносими изисквания за извършване на дейност като кредитор и кредитен посредник на потребителски кредити както в страната, така и в другите държави членки на ЕС. Ще се осигури по-добра защита на кредитополучателите и по-ефективен надзор от КЗП.

Разходи:

- Новата законодателна рамка ще създаде за всяко лице действащо като кредитор или кредитен посредник, с изключение на доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, като отпускат кредит за продажба на стоки и услуги, които предлагат на разсрочено плащане, когато кредитът се предоставя без лихва и с незначителни такси за просрочени плащания, еднократни разходи в приблизителен размер на 2200 лева за първата година, включващи 2000 лева дължима такса в регистърното производство пред КЗП и приблизително 200 лева за подготовка на изискуемите документи за вписване в регистъра. Очакваната стойност на разходите за приважане в съответствие с изискванията на новата правна рамка е в размер до 300 лева. За следващите две години не се очакват разходи по отношение на въведените със законопроекта изисквания за тези лица. В случай на промяна на обстоятелство, подлежащо на вписване и необходимост да бъде вписана промяната в регистъра се предвижда еднократен разход в размер на 300 лева, представляващ такса за вписване на новото обстоятелство.

Кредиторите и кредитните посредници ще трябва да се съобразят с новите изисквания на закона, които включват допълнителни задължения за предоставяне на информация, за предоставяне на разяснения и съвети, за консултиране на Централния кредитен регистър на БНБ при извършване на оценка на кредитоспособността на потребителите. Новите задължения на кредиторите ще изискват актуализиране на вътрешните политики и процедури, което може да

доведе до увеличаване на административните месечни разходи за персонал и обучение на персонал в размер на 2549 лв., представляваща месечна средната брутна работна заплата в България за 2025 г. и ориентировъчно 200 лева за обучение на персонал.

- Разходите на КЗП по отношение на необходим допълнителен персонал, минимум 11 човека, представляващи разходи за възнаграждения, осигурителни вноски за сметка на осигурителя и работно облекло са в размер приблизително на 474 600 лева. Тези допълнителни разходи за персонал на КЗП ще бъдат предназначени за приемане и обработка на заявления за разглеждане и вписване в съответния регистър на лицата действащи като кредитори или като кредитни посредници в спомагателно качество.

Еднократни разходи за изграждане/поддръжка на информационна система на КЗП, както следва:

- осигуряване на компютърна и хардуерна техника - разход в размер на 19 500 лева;

- обзавеждане работни места - разход в размер на 14 300 лева;

- изработка, внедряване и поддръжка на електронни регистри - 2 бр.;

- разход в размер на 141 800 лева или общо разходи в размер на 650 200 лева.

Възможно е да се увеличи броя на потребителските жалби, което може да доведе до необходимост за КЗП от допълнителен персонал за обработка на жалби. За потребителите не се очакват разходи, освен косвени разходи в случай, че кредиторите прехвърлят част от своите разходи.

Анализ на въздействие:

Новите разходи за засегнатите и заинтересованите лица ще се компенсират от ползите, които включват прозрачни условия по потребителските кредити, равнопоставеност, конкурентна бизнес среда и икономически растеж. Потребителите ще получат по-добра защита чрез предоставянето на разяснение и съвети, в т.ч. и съвети за потребители, които имат трудности за погасяване на задълженията. Повишената защита на потребителите ще намали случаите на финансово затруднени домакинства и ще ограничи прилагането на вредни практики на кредиторите. Този вариант използва предоставените от Директива (ЕС) 2023/2225 опции и се доближава до добрите европейски практики при предоставянето на потребителски кредит.

6.3.2. Количествена оценка на най-значимите въздействия и на специфичните им аспекти при решаването на Проблем 2: Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити.

Вариант 1 „Без действие“

При избор на този вариант в националното законодателство няма да бъдат предприети мерки за транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225, което би означавало неизпълнение на задълженията, произтичащи от законодателството на ЕС.

Ползи:

Ще се спестят допълнителни административни разходи от гледна точка на въвеждането на нови регулаторни режими и покриване на нови изисквания от лицата, осъществяващи дейност по потребителско кредитиране или посредничество на потребителски кредити.

Разходи:

Несъответствието с разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2225 ще има за последица предприемане на правни действия срещу страната, съгласно член 258 от ДФЕС. Като косвен разход може да се счита и санкция за неизпълнение на задълженията за транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225.

Анализ на въздействие:

При този вариант не се предвижда значително икономическо въздействие върху заинтересованите страни. Няма да има социални ползи за потребителите. Няма да има разходи за кредиторите и кредитните посредници, както и за контролен орган.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Ползи:

Ще се прилагат съотносими изисквания за извършване на дейност като кредитор и кредитен посредник на потребителски кредити както в страната, така и в останалите държави членки на ЕС. Ще се осигури по-добра защита на кредитополучателите и по-ефективен контрол от КЗП..

Разходи:

Разходите са сходни с тези по Вариант 3, като при неизползване на предвидените опции тези разходи се предполага, че ще бъдат завишени.

Анализ на въздействие:

При този вариант ще бъдат въведени само задължителните разпоредби на Директива (ЕС) 2023/2225, без адаптиране на правната рамка към специфичните особености на националния пазар.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 14, параграф 3; чл. 18, параграф 11 и чл. 32, параграф 5 и по чл.37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Ползи:

Ще се прилагат съотносими изисквания за извършване на дейност като кредитор и кредитен посредник на потребителски кредити както в страната, така и в другите държави членки на ЕС. Ще се осигури по-добра защита на кредитополучателите и по-ефективен контрол от страна на КЗП.

Разходи:

- Новата законодателна рамка ще създаде за всяко лице действащо като кредитор или кредитен посредник, с изключение на доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, като отпускат кредит за продажба на стоки и услуги, които предлагат на разсрочено плащане, когато кредитът се предоставя без лихва и с незначителни такси за просрочени плащания, **еднократни разходи в приблизителен размер на 2200 лева за първата година, включващи 2000 лева дължима такса в регистърното производство пред КЗП и приблизително 200 лева за подготовка на изискуемите документи за вписване в съответния регистър.** Очакваната стойност на разходите за привеждане в съответствие с изискванията на новата правна рамка е в размер до 300 лева. За следващите две години не се очакват разходи по отношение на въведените със законопроекта изисквания за тези лица. В случай на промяна на обстоятелство, подлежащо на вписване и необходимост да бъде вписана промяната в регистъра се предвижда еднократен разход в размер на 300 лева, представляващ такса за вписване на новото обстоятелство.

Кредиторите и кредитните посредници ще трябва да се съобразят с новите изисквания на закона, които включват допълнителни задължения за предоставяне на информация, за предоставяне на разяснения и съвети на потребителите, за консултиране на Централния кредитен регистър на БНБ за извършване на оценка на кредитоспособността на потребителите. Новите задължения на кредиторите ще изискват актуализиране на вътрешните политики и процедури, което може да доведе до увеличаване на административните месечни разходи за персонал и обучение на персонал в размер на 2549 лв., представляваща месечна средната брутна работна заплата в България за 2025 г. и ориентировъчно 200 лева за обучение на персонал.

- Разходите на КЗП по отношение на необходим допълнителен персонал, минимум 11 човека, представляващи разходи за възнаграждения, осигурителни вноски за сметка на осигурителя и работно облекло са приблизително в размер на 474 600 лева.

Този допълнителни разходи за персонал на КЗП ще бъдат предназначени за приемане и обработка на заявления за разглеждане и вписване в съответния регистър на лицата действащи като кредитори и кредитни посредници в спомагателно качество.

Еднократни разходи за изграждане/поддръжка на информационна система на КЗП, както следва:

- осигуряване на компютърна и хардуерна техника - разход в размер на 19 500 лева;
- обзавеждане работни места – разход в размер на 14 300 лева;

- изработка, внедряване и поддръжка на електронни регистри - 2 бр.;
- разход в размер на 141 800 лева или общо разходи в размер на 650 200 лв.

Освобождаването на доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, като отпускат кредит за продажба на стоки и услуги, които предлагат на разсрочено плащане, когато кредитът се предоставя без лихва и с незначителни такси за просрочени плащания ще намали административната тежест за КЗП.

Възможно е да се увеличи броя на потребителските жалби, което може да доведе до необходимост за КЗП от допълнителен персонал за обработка на жалби. За потребителите не се очакват разходи, освен косвени разходи в случай, че кредиторите прехвърлят част от своите разходи

Анализ на въздействие:

Новите разходи за засегнатите и заинтересованите лица ще се компенсират от ползите, които включват прозрачни условия по потребителските кредити, равнопоставеност, конкурентна бизнес среда и икономически растеж. Потребителите ще получат по-добра защита чрез предоставянето на разяснение и съвети, в т.ч. и съвети за потребители, които имат трудности за погасяване на задълженията. Повишената защита на потребителите ще намали случаите на финансово затруднени домакинства и ще ограничи прилагането на вредни практики на кредиторите. Този вариант използва предоставените от Директива (ЕС) 2023/2225 опции и се доближава до добрите европейски практики при предоставянето на потребителски кредит.

Методи за анализ на въздействията

- Оценка на риска
- Анализ на разходите и ползите**
- Анализ на ефективността
- Мултикритериен анализ
- Оценка на въздействието върху малките и средните предприятия

6.4. Административна тежест

6.4.1. За Проблем 1. Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите.

Вариант 1: „ Без действие“ - няма ефект върху административната тежест.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Кредиторите, респективно кредитните посредници на потребителски кредит ще трябва да се съобразят с новите правила, които включват допълнителни задължения за предоставяне на информация, разяснение и съвети на потребителите, както и изискванията за оценка на кредитоспособността на потребителите. Кредиторите ще трябва да осигурят допълнителна документация и отчетност, за да докажат съответствие с новите разпоредби. Това може да включва предоставяне на подробна информация на потребителите относно условията на кредитите и техните права. Промените могат да наложат адаптиране на информационните системи на кредиторите, за да се осигури, че всички необходими документи са лесно достъпни, и в съответствие с новите изисквания. Очаква се, че с увеличаване на правата на потребителите, ще се увеличат и жалбите или споровете по сключени договори за потребителски кредит..

Комисията за защита на потребителите ще трябва да осигури контрол за спазване на новите разпоредби от кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит. Това може да доведе до увеличаване на административната работа за контрол и проверките на кредитните и финансовите институции и на кредитните посредници на потребителски кредит. Възможно е да се увеличи броят на потребителските жалби, което може да наложи изграждането на по-

ефективна система за обработка на жалбите. Комисията за защита на потребителите ще трябва да организира кампании за информиране на потребителите за техните права и обучение на кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит за техните задължения, произтичащи от новия закон.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 2, параграф 5; чл. 2, параграф 8, бук. „б“ и бук. „в“; чл. 8, параграф 8, бук. „а“ и „б“ и чл. 29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225.“

При транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 за потребителските кредити в новия Закон за потребителския кредит с използване на посочените по-горе опции, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225 (изключване на дебитните карти от обхвата на закона, опростяване на изискванията за предоставяне на информация, забрана на използване на заблуждаващи рекламни и търговски съобщения за потребителски кредит), административната тежест за кредиторите и за КЗП може да бъде променена, като някои аспекти ще станат по-опростени, а други по-сложни в контекста на прилагането и мониторинга на новите изисквания.

- 1. Изключване на дебитните карти за разсрочено плащане при които кредитът трябва да бъде погасен в срок от 40 дни и за които не се начисляват лихви от обхвата (чл. 2, параграф 5 от Директива (ЕС) 2023/2225):**
 - ✓ **Намаляване на административната тежест за кредиторите:** Изключването на дебитните карти за разсрочено плащане при които кредитът трябва да бъде погасен в срок от 40 дни и за които не се начисляват лихви от обхвата на закона ще намали задълженията на кредиторите в този сегмент на пазара. Те няма да бъдат задължени да предоставят подробна информация или да спазват изискванията за прозрачност и защита на потребителите за тези кредитни продукти. Това ще намали документацията и процедурите, свързани с тези финансови продукти;
 - ✓ **По-малки разходи за контрол за публичните органи:** Тъй като дебитните карти за разсрочено плащане при които кредитът трябва да бъде погасен в срок от 40 дни и за които не се начисляват лихви ще бъдат изключени от обхвата на закона, КЗП ще отделя по-малък ресурс за контрол на тези кредитни продукти, което ще доведе до известно намаляване на административната тежест за контролния орган. Това ще намали натоварването по отношение извършването на проверките и регулирането.
- 2. Съкращаване на информацията по чл. 2, параграф 8, бук. „б“ и „в“ от Директива (ЕС) 2023/2225):** част от изискванията за предоставяне на информация няма да се прилагат по отношение на договорите за кредит при които кредитът се отпуска без лихва и без никакви други такси и за договорите за кредит при които кредитът трябва да се погаси в срок от три месеца и се дължат само незначителни такси;
 - ✓ **облекчение за кредиторите:** Опростяването на информацията, която трябва да бъде предоставена на потребителите ще облекчи процеса на предоставяне на кредитни продукти. Това ще намали разходите за подготовка и предоставяне на информация, като същевременно ще ускори процеса на кандидатстване и сключване на договори. Кредиторите ще спестят ресурси, свързани с подготовката на сложни и обемни документи и формуляри, което ще намали административната тежест за тях.
 - ✓ **опростяване съдържанието на преддоговорната информация:** Потребителите ще трябва да се справят с по-малко по обем информация, което ще направи процеса на избор на кредитни продукти по-лесен и по-бърз. Това ще намали време и усилия, които потребителите иначе биха изразходили за разбиране на сложни и обемни документи. По-малкият обем информация означава, че потребителите ще могат по-лесно да вземат верни решения, без да бъдат претоварени с технически или юридически детайли.
 - ✓ **по-малко усилия за мониторинг и бюрократична тежест за КЗП:** Намаляването на обема

информация, която трябва да бъде предоставяна на потребителите, ще намали необходимостта от контрол върху нейното предоставяне от кредиторите.

3. Забрана на заблуждаващи рекламни и търговски съобщения за кредит (чл. 8, параграф 8, бук. „а“ и „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225):

✓ **увеличаване разходите за съответствие за кредиторите:** Възприемането на опцията за забрана на заблуждаващи рекламни и търговски съобщения за кредит ще наложи нови мерки за контрол на рекламните и търговски съобщения на кредиторите. Кредиторите ще трябва да инвестират в по-добър контрол на своите рекламни и търговски съобщения и да осигурят, че те са напълно прозрачни. Това може да доведе до допълнителни административни разходи за проверка на рекламните и търговските съобщения на кредиторите и предприемане на действия за спазване на това изискване на закона.

✓ **По-високи разходи за правоприлагане на КЗП:**

Забраната за използване на заблуждаващи рекламни и търговски съобщения ще изисква предприемане на проактивни действия от КЗП за контрол на рекламните и търговски съобщения, свързани с потребителски кредит. При използване на посочените опции, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225 административната тежест за кредиторите, кредитните посредници на потребителски кредит и за КЗП може да бъде намалена, като същевременно се повишава защита за потребителите. Тези промени ще доведат до облекчаване на процесите за кредиторите, спестяване на време и усилия за потребителите, както и до по-малка тежест за правоприлагане на КЗП.

6.4.2. За Проблем 2: Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити.

Вариант 1: „Без действие“ - няма ефект върху административната тежест.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Предвид липсата на изискване в действащото законодателство за осъществяване на надзор върху дейността на кредитните посредници на потребителски кредит и на лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ, както и на доставчиците на стоки, действащи като кредитни посредници и като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, новата уредба ще доведе до повишаване на административната тежест за заинтересованите лица.

Създаване на нови регулаторни режими и регистри :

В съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225 при **Вариант 2** ще бъде въведен регистрационен режим за извършване на следните дейности:

- кредитен посредник за потребителски кредит;
- доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници в спомагателно качество;

При този вариант ще бъде въведен регистрационен режим за извършване на следните дейности:

- кредитор (лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ);
- всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.

Директива (ЕС) 2023/2225 предоставя възможност на държавите членки да освободят от изискването за разрешение, регистрация и надзор доставчиците на стоки и услуги, които са микро и МСП, действащи като кредитни посредници в спомагателно качество, и като кредитори

в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, ако кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. **Вариант 2** не използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225, поради което всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат ще подлежат на изискване за регистрация и за вписване в регистър, воден от КЗП. Доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит ще подлежат на регистрация в регистър, воден от КЗП.

При **Вариант 2**, Комисията за защита на потребителите ще води и поддържа:

1. регистър на кредитни посредници за потребителски кредит, в т.ч. и на кредитните посредници, действащи в спомагателно качество;
2. регистър на лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции. В този регистър ще подлежат на вписване и всички доставчици на стоки и услуги, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги. Тези лица ще трябва да бъдат вписани в регистър, воден от КЗП за да могат да извършват дейност като кредитори.

Очаква се броя на издадените разрешения за вписване в съответните регистри за кредитните посредници за потребителски кредити и за кредиторите в основно и спомагателно качество да се увеличи, което ще доведе до по-високи административни разходи за осъществяване на всяка една от тези дейности. По-високите разходи ще бъдат поети от бюджета на надзорния орган - КЗП.

Кредиторите и кредитните посредници ще трябва да се съобразят с новите изисквания на закона, които включват допълнителни задължения за предоставяне на информация, за предоставяне на разяснения и съвети, за консултиране на бази данни при извършване на оценка на кредитоспособността на потребителите. Новите задължения на кредиторите ще изискват актуализиране на вътрешните политики и процедури, което може да доведе до увеличаване на административните разходи за обучение на персонал. Кредиторите ще трябва да осигурят допълнителна документация и отчетност, за да докажат съответствие с новите регулации. Очаква се, че с подобряване на информацията за потребителите ще се увеличат потребителските жалби, което може да съставлява административна тежест за правоприлагащия орган и за кредиторите.

Комисията за защита на потребителите ще трябва да осигури ефективно прилагане на новите изисквания към кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит. Това може да доведе до по-високи разходи за правоприлагане. Възможно е да се увеличи броя на потребителските жалби, което може да доведе до необходимост за КЗП от изграждане на ефективна система за обработка на жалби.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 14, параграф 3; чл. 18, параграф 11 и чл. 32, параграф 5 и по чл.37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Предвид липсата в действащото законодателство на изискване за осъществяване на публичен надзор по отношение на дейността на кредитните посредници на потребителски кредит и на лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ, както и на доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, новата уредба ще доведе до повишаване на административната тежест за тези

кредитори, за кредитните посредници на потребителски кредит и за КЗП. Същевременно, за доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, които действат като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания, няма да се увеличи административната тежест.

Възприемането на **Вариант 3** е свързано със създаването и поддържането на регистри, като тези, посочени за Вариант 2. Директива (ЕС) 2023/2225 предоставя опция на държавите членки да освободят от изискването за разрешение, регистрация и надзор доставчиците на стоки и услуги, които са микро и МСП, които действат като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. Вариант 3 използва тази опция на Директива (ЕС) 2023/2225 тъй като това няма да се отрази негативно на нивото на защита на потребителите, и няма да създаде административна тежест за тези доставчици на стоки и услуги.

При **Вариант 3**, Комисията за защита на потребителите ще води и поддържа:

1. регистър на кредитни посредници на потребителски кредит, в т.ч. и на кредитни посредници в спомагателно качество;
1. регистър на лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от Закона за кредитните институции. В този регистър ще подлежат на вписване и доставчиците на стоки и услуги, които не са микро и МСП, които действат като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. Тези лица, предоставящи потребителски кредит ще трябва да бъдат вписани в публичен регистър, воден от КЗП за да могат да извършват дейност като кредитори.
2. При **Вариант 3** административната тежест за всички кредитни посредници на потребителски кредит, за лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ и за доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания, ще се увеличи. Няма да се увеличи административната тежест за доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. Очаква се броя на издадените разрешения за вписване в съответните регистри за кредитните посредници на потребителски кредит и за кредиторите в основно и спомагателно качество да се увеличи, което ще доведе до по-високи административни разходи за осъществяване на съответните дейности. По-високите разходи ще бъдат поети от бюджета на КЗП с което административната тежест за КЗП също ще се увеличи. Комисията за защита на потребителите ще трябва да осигури ефективно прилагане на новите изисквания към кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит. Това може да доведе до по високи разходи за правоприлагане. Възможно е да се увеличи броя на потребителските жалби, което може да доведе до необходимост от изграждане на ефективна система за обработка на жалби на КЗП.

Основно промяната на административната тежест по отношение на заинтересованите страни за всеки един от вариантите при решаването на всеки проблем е по отношение на въвеждането на нов регулаторен режим и регистри. Административната тежест се очаква да се увеличи, като разликата при и при двата проблема е, че при вариант 2 тя ще бъде по-висока в сравнение с вариант 3.

Изчисляване на административната тежест чрез Модела на стандартните разходи.

Проблем 1: „Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите“.

Вариант 1 „Без действие“ не въвежда разпоредбите на Директивата в националното законодателство, поради което този вариант не предполага административна тежест за заинтересованите страни.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225

1. Предвиждат се следните основни задължения за кредиторите, включително за всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество:

1.1. Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона.

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 3

- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.

- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 300.

- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 1 (еднократно)

Общ административен товар за една година за административната тежест: „1. Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона е **14 823.53 лв.**

1.2. Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитори по чл.60 от проекта на закон
Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 1

- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.

- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 300.

- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 1 (еднократно)

Общ административен товар за една година за административната тежест: „2. Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитори по чл.60 от проекта на закон е **4 941.18 лв.**

2. Предвиждат се следните основни задължения за кредитните посредници

2.1. Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 3

- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.

- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 160

- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 1 (еднократно)

Общ административен товар за една година за административната тежест:

„1. Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона е **7905.88 лв.**

2.2. Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитните посредници по чл.50 от проекта на закон

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 1

- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.

- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 160

- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 1 (еднократно)

Общ административен товар за една година за административната тежест:

„ 2. Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитните посредници по чл.50 от проекта на закон е **2 635.29 лв.**

По отношение на показателя *Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността* следва да се вземе предвид като отправна точка средната месечна брутна работна заплата в България за 2025 г. е - 2 443 лв. за първото тримесечие, 2 572 лв. за второто тримесечие и 2 549 лв. за третото тримесечие. Според прогнози, средната месечна брутна заплата за 2026 г. се очаква да бъде между 2800 и 3000 лева.

3. Предвиждат се следните основни задължения за КЗП:

3.1. Изработка, внедряване и поддръжка на електронни регистри (изграждане/поддръжка на информационна система, включваща компютърна и хардуерна техника и обзавеждане работни места)

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 200

- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 3595 лв.

- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 1

- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 1 (еднократно)

Общ административен товар за една година за административната тежест:

„1. Изработка, внедряване и поддръжка на електронни регистри (изграждане/поддръжка на информационна система, включваща компютърна и хардуерна техника и обзавеждане работни места) е **4 229.41 лв.**

3.2. Въвеждане на дейности по администриране на регистърното производство и осъществяване на контрол на вписаните лица

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 1

- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 3595 лв.

- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 1

- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 500

Общ административен товар за една година за административната тежест:

„ 2. Въвеждане на дейности по администриране на регистърното производство и осъществяване на контрол на вписаните лица е **10 573.53 лв.**

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 2, параграф 5; чл. 2, параграф 8, бук. „б“ и бук. „в“; чл. 8, параграф 8, бук. „а“ и „б“ и чл. 29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225.“

1.Предвиждат се следните основни задължения за кредиторите, включително за всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество

1.1. Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- *Брой часове, необходими за извършването на дейността: 1*
- *Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.*
- *Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 300.*
- *Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността:1 (еднократно)*

Общ административен товар за една година за административната тежест: „1.Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона е **4 941.18** лв.

1.2. Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитори по чл.60 от проекта на закон
Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- *Брой часове, необходими за извършването на дейността: 1*
- *Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.*
- *Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 300.*
- *Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността:1 (еднократно)*

Общ административен товар за една година за административната тежест: „2.Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитори по чл.60 от проекта на закон е **4 941.18** лв.

2.Предвиждат се следните основни задължения за кредитните посредници

2.1. Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона.

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- *Брой часове, необходими за извършването на дейността: 3*
- *Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.*
- *Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 160*
- *Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността:1 (еднократно)*

Общ административен товар за една година за административната тежест:

„1.Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона е **7905.88** лв.

2. 2. Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитните посредници по чл.50 от проекта на закон

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- *Брой часове, необходими за извършването на дейността: 1*
- *Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.*
- *Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 160*
- *Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността:1 (еднократно)*

Общ административен товар за една година за административната тежест:

„ 2. Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитните посредници по чл.50 от проекта на закон е **2 635.29** лв.

3.Предвиждат се следните основни задължения за КЗП.

3.1. Изработка, внедряване и поддръжка на електронни регистри (изграждане/поддръжка на информационна система, включваща компютърна и хардуерна техника и обзавеждане работни места)

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 200

- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността:
3 595 лв.

- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 1

- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 1 (еднократно)

Общ административен товар за една година за административната тежест:

„1. Изработка, внедряване и поддръжка на електронни регистри (изграждане/поддръжка на информационна система, включваща компютърна и хардуерна техника и обзавеждане работни места) е **4 229.41 лв.**

3.2. Въвеждане на дейности по администриране на регистърното производство и осъществяване на контрол на вписаните лица

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 1

- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността:
3 595 лв.

- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 1

- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 500

Общ административен товар за една година за административната тежест:

„2. Въвеждане на дейности по администриране на регистърното производство и осъществяване на контрол на вписаните лица е **10573.53 лв.**

6.4.2. За Проблем 2: Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити.

Вариант 1: „Без действие“ - няма ефект върху административната тежест.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“

1.Предвиждат се следните основни задължения за кредиторите, включително за всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество

1.1. Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 3

- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.

- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 300.

- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността:1 (еднократно)

Общ административен товар за една година за административната тежест: „1.Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона е **14 823.53 лв.**

1.2. Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитори по чл.60 от проекта на закон

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 1
- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.
- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 300.
- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 1 (еднократно)

Общ административен товар за една година за административната тежест: „2. Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитори по чл.60 от проекта на закон е **4 941.18 лв.**

2. Предвиждат се следните основни задължения за кредитните посредници

2.1. Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 3
- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.
- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 160
- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 1 (еднократно)

Общ административен товар за една година за административната тежест:

„1. Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона е **7905.88 лв.**

2. 2. Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитните посредници по чл.50 от проекта на закон

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 1
- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.
- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 160
- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 1 (еднократно)

Общ административен товар за една година за административната тежест:

„ 2. Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитните посредници по чл.50 от проекта на закон е **2635.29 лв.**

3. Предвиждат се следните основни задължения за КЗП:

3.1. Изработка, внедряване и поддръжка на електронни регистри (изграждане/поддръжка на информационна система, включваща компютърна и хардуерна техника и обзавеждане работни места)

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 200
- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 3595 лв.
- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 1
- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 1 (еднократно)

Общ административен товар за една година за административната тежест:

„1. Изработка, внедряване и поддръжка на електронни регистри (изграждане/поддръжка на информационна система, включваща компютърна и хардуерна техника и обзавеждане работни места) е **4229.41 лв.**

3.2. Въвеждане на дейности по администриране на регистърното производство и осъществяване на контрол на вписаните лица

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 1
- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 3595 лв.
- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 1
- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 500

Общ административен товар за една година за административната тежест:

„2. Въвеждане на дейности по администриране на регистърното производство и осъществяване на контрол на вписаните лица е **10 573.53 лв.**

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 14, параграф 3; чл. 18, параграф 11 и чл. 32, параграф 5 и по чл.37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225.“

1.Предвиждат се следните основни задължения за кредиторите, включително и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.

1.1. Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 1
- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.
- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 250.
- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността:1 (еднократно)

Общ административен товар за една година за административната тежест: „1. Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона е **4 117.65 лв.**

1.2. Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитори по чл.60 от проекта на закон
Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 1
- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.
- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 250.
- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността:1 (еднократно)

Общ административен товар за една година за административната тежест: „2. Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитори по чл.60 от проекта на закон е **4 117.65 лв.**

2.Предвиждат се следните основни задължения за кредитните посредници

2.1. Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 3
- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.
- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 160
- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността:1 (еднократно)

Общ административен товар за една година за административната тежест:

„1. Подготовка на документи за привеждане на дейността в съответствие с изискванията на закона е 7905.88 лв.

2.2. Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитните посредници по чл.50 от проекта на закон

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 1
- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 2800 лв.
- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 160
- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 1 (еднократно)

Общ административен товар за една година за административната тежест:

„ 2. Подаване на заявление за вписване в регистъра на кредитните посредници по чл.50 от проекта на закон е **2 635.29 лв.**

3. Предвиждат се следните основни задължения за КЗП:

3.1. Изработка, внедряване и поддръжка на електронни регистри (изграждане/поддръжка на информационна система, включваща компютърна и хардуерна техника и обзавеждане работни места)

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 200
- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 3595 лв.
- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 1
- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 1 (еднократно)
- Общ административен товар за една година за административната тежест:

„1. Изработка, внедряване и поддръжка на електронни регистри (изграждане/поддръжка на информационна система, включваща компютърна и хардуерна техника и обзавеждане работни места) е **4 229.41 лв.**

3.2. Въвеждане на дейности по администриране на регистърното производство и осъществяване на контрол на вписаните лица

Административната тежест е изчислена в съответствие с публикувания на Портала за обществени консултации (sategy.bg) интерактивен калкулатор на административните тежести при зададени стойности, както следва:

- Брой часове, необходими за извършването на дейността: 1
- Средна месечна работна заплата на човека, който трябва да извърши дейността: 3595 лв.
- Брой на фирмите, които трябва да извършат дейността: 1
- Брой пъти на година, които бизнесът трябва да извърши дейността: 450

Общ административен товар за една година за административната тежест:

„ 2. Въвеждане на дейности по администриране на регистърното производство и осъществяване на контрол на вписаните лица е **9 516.18 лв.**

Методи за анализ на въздействията

- Модел на стандартните разходи*

6.5. Оценка на въздействието върху малките и средните предприятия (МСП)

Оценката на въздействието върху малките и средните предприятия е имплементирана в основния анализ по-долу, като въздействието върху МСП е посочено за всички варианти.

Съгласно разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2225, изискванията на закона ще се прилагат по отношение на всички кредитори, в т.ч. и по отношение на МСП. В този смисъл, не стои въпросът дали отделни разпоредби на директивата да се прилагат или не по отношение на МСП, тъй като всички разпоредби на директивата, респективно на закона следва да се прилагат и за МСП. Това е валидно и по отношение на изискванията за разрешение, регистрация и контрол на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, като отпускат кредит за продажба на стоки и услуги, които предлагат на разсрочено плащане. Това изискване се прилага и за МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество. Касае се за императивно изискване на Директива (ЕС) 2023/2225. Предвид гореизложеното, извършването на анализ на въздействието чрез метода оценка на въздействие върху малките и средни предприятия не би могло да се извърши.

Директивата допуска изключения от изискването за вписване в регистъра на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които са МСП, и които действат като кредитори в спомагателно качество, като отпускат кредит за закупуване на техни стоки и услуги на разсрочено плащане, **когато кредитът е без лихва и с незначителни такси за просрочени плащания.**

Предлаганият Вариант 3 за решаването на Проблем 2 използва тази опция, предоставена от Директива (ЕС) 2023/2225, като предвижда изискването за разрешение, регистрация и контрол да не са прилага по отношение на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, като отпускат кредит за продажба на стоки и услуги, които предлагат на разсрочено плащане, **когато кредитът се предоставя без лихва и с незначителни такси за просрочени плащания.** Очаква се броят на тези лица, действащи като кредитори в спомагателно качество да е незначителен, поради това, че понастоящем този бизнес модел не се използва широко от търговците в България. Към момента не е известен броя на доставчиците на стоки и услуги, които са МСП, които действат като кредитори в спомагателно качество, като отпускат кредит за закупуване на стоки и услуги, които предлагат на разсрочено плащане, **когато кредитът е без лихва и е с незначителни такси за просрочени плащания.** Независимо от това, Вариант 3 предлага в случай че има такива лица, които предоставят кредит при такива условия да бъдат освободени от изискването за регистрация.

6.5.1. При решаване на Проблем 1. Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите.

Вариант 1: „Без действие“

Не се очаква **Вариант 1** да доведе до допълнителни разходи за съответствие за кредиторите и за кредитните посредници, които са малки и средни предприятия (МСП). Възприемането на този вариант не води до увеличаване на административната тежест за МСП. При този вариант изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225 няма да бъдат транспонирани. Липсата на транспониране на директивата крие значителни рискове от правна несигурност, особено за МСП с трансгранична дейност и потенциална загуба на потребителско доверие. Липсата на ясни правила може да затрудни бизнес планирането, да повиши правните разходи, да намали търсенето на предлаганите кредитни продукти и очакваните приходи.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Едно от задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225, е всички кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит, в т.ч. и кредитните посредници в спомагателно качество и доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество да подлежат на изискване за разрешение, регистрация и надзор от независим компетентен орган. Понастоящем, кредитните институции и финансовите институции

вписани в регистъра по чл.3а от ЗКИ, действащи като кредитори са обхванати от такъв режим. Лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции ЗКИ ще подлежат на режим за разрешение и регистрация от надзорен орган. Тези лица ще трябва да бъдат вписани в регистър за упражняване на дейност като кредитор – регистриране. На такъв режим ще подлежат и всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат. Кредитните посредници на потребителски кредит, в т.ч. и кредитните посредници, действащи в спомагателно качество също ще подлежат на регистрация.

Във връзка с горното се предлага създаването в ЗПК на глава петнадесета „Регистриране на кредитни посредници на потребителски кредити“ в която са уредени изискванията за регистрация за всички кредитни посредници, в т.ч. и за тези, действащи в спомагателно качество. Предлага се също създаването в ЗПК на глава шестнадесета „Регистриране на кредитори, предоставящи потребителски кредит“. С тази мярка в националното законодателство се въвеждат минималните общоевропейски стандарти и изисквания към дейността, кредитен посредник и кредитор, в т.ч. и в случаите когато тези дейности се предоставят в спомагателно качество. Разрешението, регистрацията и надзорът на лицата, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит и като кредитори (лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ), и на всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество се извършва съгласно правилата на проекта на ЗПК и актовете по прилагането му.

При Вариант 2, законопроектът не използва, предоставената от директивата опция за освобождаване на микро и МСП, които действат като кредитори в спомагателно качество като предоставят кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, ако кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. Също така, няма да бъдат освободени от изискването за разрешение, регистрация и надзор и микро и МСП, които действат като кредитни посредници на потребителски кредит в спомагателно качество. **При Вариант 2**, административната тежест за МСП ще се увеличи в сравнение с другите варианти.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 2, параграф 5; чл. 2, параграф 8, бук. „б“ и бук. „в“; чл. 8, параграф 8, бук. „а“ и „б“ и чл.29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Използването на посочените по-горе опции няма да доведе до значително увеличаване на административната тежест за МСП. Всички кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит ще трябва да съобразят своите практики с изискванията за закона по отношение рекламата, предоставянето на преддоговорна информация, предоставянето на съвети и разяснения на потребителите. Разходите за привеждане дейността на МСП, които действат като кредитори и кредитни посредници за спазване на изискванията на законопроекта и на посочените по-горе опции при транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 няма да са свързани със значително увеличаване на административната тежест за МСП.

6.5.2. При решаване на Проблем 2: Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити.

Вариант 1 „ Без действие“

Вариант 1 не се очаква да доведе до значителни разходи за съответствие за кредиторите, кредитните посредници на потребителски кредит и за доставчиците на стоки и услуги, които

действат като кредитори и кредитни посредници в спомагателно качество, които са малки и средни предприятия. Тъй като разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/222 няма да бъдат транспонирани, тези лица нямат да имат увеличаване на разходите и на административната тежест.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“

Директива (ЕС) 2023/2225 изисква всички кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит, в т.ч. и доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат да подлежат на изискване за разрешение, регистрация и надзор от независим компетентен орган. Кредитните институции и част от финансовите институции, действащи като кредитори, които са вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ са обхванати от такъв режим. Лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции по смисъла на ЗКИ ще подлежат на изискване за разрешение и регистрация от надзорен орган. На такъв режим ще бъдат подложени също и всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат. Всички кредитни посредници на потребителски кредит, в т.ч. и тези, действащи в спомагателно качество ще подлежат на изискване за регистрация в публичен регистър, воден от КЗП.

По-голямата част от кредитните посредници на потребителски кредит и от доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество са микро или МСП и за тях изискванията за режим на разрешение, регистрация и надзор ще съставлява допълнителна административната тежест. Директива (ЕС) 2023/2225 предоставя възможност на държавите членки да освободят от изискването на разрешение, регистрация и надзор доставчиците на стоки и услуги, които са микро и МСП, които действат като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат ако кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. При **Вариант 2**, законопроекта няма да използва, предоставената от Директива (ЕС) 2023/2225 опция за освобождаване на микро и МСП, които действат като кредитори в спомагателно качество като предоставят кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат ако кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. Също така, няма да бъдат освободени от изискването за разрешение, регистрация и надзор и микро и МСП, които действат като кредитни посредници на потребителски кредит в спомагателно качество. При Вариант 2 административната тежест за тези МСП ще се увеличи в сравнение с Вариант 3 . Това увеличение е относително, предвид факта, че евентуалното използване на опцията по чл. 37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225 ще има ограничен ефект, тъй като ще засегне пренебрежимо малък кръг лица. Не е известен броя на доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. Този бизнес модел не се практикува от доставчиците на стоки и услуги, продаващи на разсрочено плащане.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 14, параграф 3; чл. 18, параграф 11 и чл. 32, параграф 5 и по чл.37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225.“

При този вариант, лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ ще подлежат

на изискване за разрешение и регистрация от надзорен орган. На такъв режим ще подлежат също и доставчиците на стоки и услуги, които не са микро и МСП, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит в спомагателно качество, и като кредитори, като отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя срещу лихва и без ограничение на размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. Това ще доведе до известно увеличаване на административната тежест за тези МСП. При този вариант, доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат ако кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания ще бъдат освободени от задължението за вписване в регистър и регистрация в КЗП. По отношение на създаваните регистрационни режими, при Вариант 3 административната тежест за тези доставчици на стоки и услуги ще бъде по-малка в сравнение с тази при Вариант 2.

6.6. Описание на разходите и ползите върху заинтересованите страни

Опишете негативните (разходи) и положителните (ползи) въздействия за всяка от заинтересованите страни, за всеки от вариантите при решаване на всеки проблем.

Остойностяването на негативните (разходи) и положителните (ползи) въздействия за всяка от заинтересованите страни, за всеки от вариантите при решаване на всеки проблем зависи от различни фактори и най-вече от:

- наличието или липсата на относими емпирични данни;
- наличието на относима информация за лицата, които потенциално биха били обект на регулиране и контрол.

Предвид горепосоченото, негативните (разходи) и положителните (ползи) въздействия за всяка от заинтересованите страни, за всеки един от вариантите при решаване на всеки един проблем са описани качествено чрез индикация за това доколко всеки от вариантите на действие е вероятно да окаже въздействие върху всяка от заинтересованите страни, при решаване на всеки проблем. С оглед на това, че всеки от вариантите на действие, разгледани в Раздел 5, предоставя възможност за решаване на конкретен проблем чрез избора на една или друга опция, предвидена в Директива (ЕС) 2023/2225, но в своята цялост тези варианти на действие очертават цялостен подход при транспониране на директивата и решаване на **Проблем 1 и 2**, следващият анализ обобщава потенциалните ползи и разходи при избора на всеки от описаните варианти за действие: Вариант 1, Вариант 2 и Вариант 3.

Проблем 1

6.6.1. При решаването на **Проблем 1: Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите.**

Вариант 1 „Без действие“ :

1. Заинтересувана страна – кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит, доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит и като кредитори в спомагателно качество.

Негативни въздействия (разходи):

- При този вариант в националното законодателство няма да бъдат предприети мерки за въвеждане на Директива (ЕС) 2023/2225, което би означавало неизпълнение от страна на България на задълженията, произтичащи от членството на България в ЕС, имащо за последица предприемане на правни действия срещу страната, съгласно член 258 от ДФЕС. Националната правна уредба няма да съответства на разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2225. Това може да

доведе до допълнителни разходи за държавата и съответно за кредиторите и посредниците на потребителски кредит;

- Няма да има ефективен контрол относно новите форми на потребителски кредити;

Нелоялна конкуренция: при липса на хармонизирани правила, някои кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит могат да прилагат практики, които не отговарят на високите стандарти за защита на потребителите, създавайки нелоялна конкуренция и потенциално увреждайки репутацията на сектора;

- Ограничен достъп до пазари: Кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит могат да срещнат затруднения при опериране на пазари в другите държави членки на ЕС, поради различия в регулаторните изисквания.

Положителни въздействия (ползи):

- Ще се спестят допълнителни административни разходи от гледна точка на изискването за въвеждане на нови регулаторни режими и изискванията към лицата, извършващи дейност като кредитен посредник и като кредитор в т.ч. и в спомагателно качество.

- По-малко административни разходи: Кредиторите, кредитните посредници на потребителски кредит и доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници в спомагателно качество и като кредитори в спомагателно качество няма да спазват завишени изисквания за предоставяне на потребителски кредит. Тези лица ще избегнат допълнителни административни разходи, свързани с адаптацията към новите регулации.

- Липсата на конкретни изисквания за предлагане на специфични кредитни продукти ще улесни кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит да предлагат кредитни продукти, които иначе биха били ограничени.

Въпреки потенциалните ползи, липсата на транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 ще доведе до значителни рискове и разходи за кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит, включително и правни санкции и загуба на доверие от страна на потребителите.

2. Заинтересувана страна - потребители

Негативни въздействия (разходи):

Лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ, които действат като кредитори, всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество и всички **кредитни посредници на потребителски кредит, в т.ч. и тези действащи в спомагателно качество** ще останат без надзор по отношение на изискването за разрешение за извършване на дейност, регистрация и надзор. Това създава риск за обезпечаване правата на потребителите.

При този вариант потребителите няма да получат защита:

- при договори при които кредитът се отпуска без лихва и без никакви такси;

- при договори за кредит, при които кредитът трябва да бъде погасен в срок от три месеца и се дължат само незначителни такси;

- при новите форми на потребителски кредит, включително и чрез онлайн платформите.

Потребителите няма да получат защита от реклами за кредит, които подчертават лекотата или бързината, с която може да се получи кредит, или които заявяват, че дадена отстъпка може да е обвързана с условието за сключване на кредит;

Директива (ЕС) 2023/2225 разширява приложното поле на разпоредбите и обхваща регулиране на рискови кредитни продукти. Действащото законодателство няма да предостави защита на потребителите на такива рискови кредитни продукти.

Действащото национално законодателство не предоставя защита на потребителите по отношение на предоставянето на разяснения и съвети на потребителите, забраната за обвързващи практики, забрана за авансови плащания от потребителите.

Неефективна оценка на кредитоспособността: няма да бъдат предприети мерки, имащи да цел намаляване на рисковете от свръхзадължениост на потребителите. Без това изискване, потребителите могат да получат кредити, които няма да могат да обслужват и които водят до финансови затруднения;

- Потребителите ще бъдат по-слабо защитени, тъй като кредитните посредници на потребителски кредит, и голяма част от кредиторите няма да бъдат обхванати от изискване за разрешение за дейност, регистрация и надзор.

Положителни въздействия (ползи):

Този вариант не съдържа ползи за потребителите.

3.Заинтересувана страна - публични органи

Негативни въздействия (разходи):

Нетранспонирането на Директива (ЕС) 2023/2225 ще означава неизпълнение от страна на България на задълженията, произтичащи от членството на Република България в ЕС, имащо за последица предприемане на правни действия срещу страната, съгласно член 258 от ДФЕС. Липсата на транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 може да доведе до значителни негативни последици за публичните органи, включително правни действия и финансови санкции от страна на Европейската комисия.

Положителни въздействия (ползи):

При този вариант няма да има допълнителни разходи за КЗП, свързани с изграждане и поддържане на регистър на кредитни посредници на потребителски кредит и на доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници в спомагателно качество и на регистър на кредитори, които не са включени в публичен регистър и на доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество. Няма да има допълнителни разходи за КЗП за прилагане на новото законодателство.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“

1.Заинтересувана страна – кредитори, кредитни посредници на потребителски кредит и доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит и като кредитори в спомагателно качество.

Негативни въздействия (разходи):

Лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ ще подлежат на изискване за разрешение, регистрация в съответния публичен регистър и контрол. Тези лица ще трябва да бъдат вписани в регистър на КЗП за извършване на дейност като кредитори по смисъла на ЗПК. Тези изисквания ще се прилагат и **за всички** доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, ще подлежат на вписване в регистър, воден и поддържан от КЗП. Кредитните посредници на потребителски кредит, в т.ч. и кредитните посредници в спомагателно качество също ще трябва да бъдат вписани в публичен регистър, воден от КЗП. Посочените по горе лица, действащи като кредитори и като кредитни посредници на потребителски кредити, в т.ч. и тези, действащи в спомагателно качество ще трябва да предприемат действия за осигуряване, че отговарят на изискванията за извършване на дейност за да бъдат вписани в регистър, съответно на кредитните посредници на потребителски кредит или на кредиторите. Ще се наложат и допълнителни разходи за кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит, във връзка с контрола, осъществяван от КЗП.

Положителни въздействия (ползи):

- Ще се постигне хармонизация на националната правна рамка за предоставяне на потребителски кредит с тази на държавите членки на ЕС. България ще прилага изисквания за извършване на дейност за предоставяне на потребителски кредит, съответстващи на тези в ЕС. Съвместимостта на националната правна рамка с тази на ЕС ще улесни трансграничното предоставяне на кредит;
- По големи възможности за кредиторите за излизане на европейския пазар.

2. Заинтересувана страна - потребители

Негативни въздействия (разходи):

При този вариант потребителите няма да получат защита при договори при които:

- ✓ кредитът се отпуска без лихва и без никакви такси;
- ✓ кредитът трябва да бъде погасен в срок от три месеца и се дължат само незначителни такси;
- ✓ Потребителите няма да получат защита от реклами за кредит, които подчертават лекотата или бързината, с която може да се получи кредит, или които заявяват, че дадена отстъпка може да е обвързана с условието за сключване на кредит;
- ✓ Законодателство няма да съдържа изисквания към кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит за предоставяне на разяснения и съвети на потребителите, както и забрана за обвързващи практики;
- ✓ Неефективна оценка на кредитоспособността на потребителите: няма да бъдат предприети мерки, имащи да цел намаляване на свръхзадлъжнялостта на потребителите. Без това изискване, потребителите е възможно да получат кредити, които не могат да обслужват и които водят до финансови затруднения;
- ✓ Възможно е разходите за съответствие от страна на кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит, в т.ч. и за разрешение за дейност и регистрация да се прехвърлят на потребителите като се повишат разходите по кредита;
- ✓ Завишените изискванията за оценка на кредитоспособността на потребителите могат да затруднят достъпа на определени групи потребители до кредит (напр. хора с ниски доходи, самонаети лица).

Положителни въздействия (ползи):

- ✓ ще се осигури по-добра защита на потребителите в сравнение с тази, предоставена от действащото законодателство;
- ✓ потребителите ще бъдат защитени от заблуждаващи рекламни и търговски съобщения. Подобряване на прозрачността и информацията за потребителите;
- ✓ възможност за предприемане на мерки за предотвратяване на свръхзадлъжнялостта на потребителите;
- ✓ повишената защита на потребителите ще намали случаите на финансово затруднени домакинства и ще ограничи прилагането на вредни практики на кредиторите.

3. Заинтересувана страна - публични органи

Негативни въздействия (разходи):

- ✓ Изграждането и поддържането на регистър на кредитни посредници на потребителски кредит и на втори регистър на кредитори, които не са включени в регистъра на БНБ по чл. За от ЗКИ, който ще включи и всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, ще доведе до допълнителни разходи за надзорния орган;
- ✓ Увеличени разходи за контрол и правоприлагане. Ще има допълнителни разходи за КЗП за прилагане на новата уредба.

Положителни въздействия (ползи):

Ще се осигури:

- ✓ по-ефективен надзор за спазване изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225;
- ✓ по-добра защита на обществения интерес;
- ✓ изпълнението на ангажиментите към ЕС ще предотврати възможни санкции и ще подобри правната среда;

Този вариант ще допринесе за стабилност на финансова система. По-доброто регулиране ще намали риска от кризи, свързани с неконтролирано потребителско кредитиране.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл.2, параграф 5; чл. 2, параграф 8, бук. „б“ и бук. „в“; чл.8, параграф 8, бук. „а“ и „б“ и чл. 29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225.“

1.Заинтересувани страни - кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит, доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит и като кредитори в спомагателно качество.

Негативни въздействия (разходи):

Лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ ще подлежат на изискване за разрешение, регистрация и надзор. Тези лица ще трябва да бъдат вписани в регистър за извършване на дейност като кредитори по смисъла на ЗПК. Тези изисквания ще се прилагат и за доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя срещу лихва и без ограничение на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. Тези доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество ще подлежат на вписване в регистър, воден и поддържан от КЗП. Кредитните посредници на потребителски кредит , в т.ч. и кредитните посредници в спомагателно качество ще трябва да бъдат вписани в публичен регистър, воден от КЗП.

Посочените по горе лица, действащи като кредитори и като кредитни посредници на потребителски кредит, в т.ч. и тези, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит и като кредитори в спомагателно качество ще трябва да предприемат действия за осигуряване, че отговарят на изискванията за извършване на съответната дейност за да бъдат вписани в съответния регистър. Ще се наложат и допълнителни разходи за кредиторите и за кредитните посредници на потребителски кредит, във връзка с контрола, осъществяван от КЗП. Разходи за адаптация:

- Кредиторите ще трябва да актуализират своите вътрешни процедури, договори и информационни системи, за да отговарят на новите изисквания. Това ще бъде свързано с допълнителни разходи;
- кредитните посредници на потребителски кредит ще трябва да изпълняват нови изисквания, предвидени в законопроекта.

Положителни въздействия (ползи):

Ще се постигне хармонизация на националната правна рамка за предоставяне на потребителски кредит с тази на държавите членки на ЕС. Ще се прилагат еквивалентни изисквания за извършване на дейност за предоставяне на кредит на потребители, както в ЕС, така и в Република България. Съвместимостта на националната правна рамка с тази на ЕС ще улесни трансграничното предоставяне на кредит.

По големи възможности за кредиторите за излизане на европейския пазар.

2.Заинтересувана страна - потребители

Негативни въздействия (разходи):

Увеличените разходи за кредиторите и за кредитните посредници на потребителски кредит, в т.ч. и на тези действащи в спомагателно качество за извършване на дейност и за спазване на новите изисквания могат да доведат до увеличаване цената на кредита.

Положителни въздействия (ползи):

Ще се осигури по-добра защита на потребителите, тъй като ще се приемат посочените опции, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225 за решаване на Проблем 1;
Ще бъдат забранени конкретни заблуждаващи рекламни и търговски съобщения;
Потребителите ще получат по-добра защита чрез предоставянето на разяснение и съвети, в т.ч. и съвети за потребители, които имат трудности за погасяване на задълженията.
Възможност за предприемане на мерки за предотвратяване на свръхзадължнялост на потребителите;
Повишената защита на потребителите ще намали случаите на финансово затруднени домакинства и ще ограничи вредни практики на кредиторите.

3. Заинтересувана страна - публични органи

Негативни въздействия (разходи):

- ✓ Изграждането и поддържането на регистър на кредитните посредници на потребителски кредит и на втори регистър на кредитори, които не са включени в регистъра на БНБ по чл. За от ЗКИ, който ще включва и доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат ще доведе до допълнителни разходи за надзорния орган;
- ✓ Увеличени разходи за надзор и правоприлагане.

Ще има допълнителни разходи за КЗП за прилагане на новата уредба.

Положителни въздействия (ползи):

- ще се осигури по-ефективен надзор за спазване изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225;
- по-добра защита на общественения интерес;
- изпълнението на ангажиментите към ЕС ще предотврати възможни санкции и ще подобри правната среда.

Този вариант ще допринесе за стабилност на финансова система.

По-доброто регулиране ще намали риска от кризи, свързани с предоставянето на кредит на потребители, които не отговарят на изискването за отговорно кредитиране.

За илюстриране на изводите от анализа, направен по-горе по Проблем 1:

Проблем 1: Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите			
	Вариант „Без действие“:	Вариант 2:	Вариант 3:
Кредитори и Кредитни посредници на потребителски кредит <i>(вкл. кредитори и кредитни посредници на потребителски</i>	Разходи: ↑ Ползи: ↓↓	Разходи: ↑↑↑ Ползи: ↑↑	Разходи: ↑↑↑ Ползи: ↑↑↑

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за потребителския кредит**

<i>кредит в спомагателно качество)</i>			
<i>Потребители</i>	<i>Разходи: ↑↑ Ползи: ≈</i>	<i>Разходи: ↑↑ Ползи: ↑↑</i>	<i>Разходи: ≈ Ползи: ↑↑↑</i>
<i>Публични органи</i>	<i>Разходи: ↑↑ Ползи: ↓↓↓</i>	<i>Разходи: ↑↑↑ Ползи: ↑↑</i>	<i>Разходи: ↑↑↑ Ползи: ↑↑↑</i>

Проблем 2

6.6.2. При решаването на **Проблем 2**: Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити.

Вариант 1 „Без действие“

1. Заинтересувана страна - кредитни посредници на потребителски кредит, кредитори, в т.ч. и доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.

Негативни въздействия (разходи):

- При този вариант националната правна уредба няма да съответства на разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2225 с оглед защитата на потребителите. Това може да доведе до допълнителни разходи за държавата и съответно за кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит;
- Нелоялна конкуренция: при липса на хармонизирани правила, някои кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит могат да прилагат практики, които не отговарят на високите стандарти за защита на потребителите, създавайки нелоялна конкуренция и потенциално увреждайки репутацията на сектора;
- Ограничен достъп до пазари: Кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит могат да срещнат затруднения при опериране на пазари в държавите членки на ЕС, поради различия в регулаторните изисквания. Това може да бъде свързано с допълнителни разходи;
 - Кредитните посредници на потребителски на потребителски кредит

Положителни въздействия (ползи):

- Ще се спестят допълнителни административни разходи от гледна точка въвеждането на нови регулаторни режими и изисквания по отношение на лицата, действащи като кредитни посредници и кредитори, в т.ч. и като кредитори в спомагателно качество
- По-малко административни разходи: Кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит, в т.ч. и доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество няма да трябва да спазват завишените изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225. Посочените лица ще избегнат допълнителни административни разходи, свързани с адаптацията към новите регулации;
- Липсата на конкретни изисквания за предлагане на специфични кредитни продукти ще улесни кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит да предлагат кредитни продукти, които иначе биха били ограничени;
- Липсата на транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 ще доведе до значителни рискове и разходи за кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит, включително и правни санкции и загуба на доверие от страна на потребителите.

2. Заинтересувана страна - потребители

Негативни въздействия (разходи):

Лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ, които действат като кредитори, всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество и всички

кредитни посредници на потребителски кредит, ще останат без надзор по отношение на изискването за разрешение за извършване на дейност, регистрация и надзор. Това създава риск за обезпечаване правата на потребителите, предоставени от законопроекта;

При този вариант потребителите няма да получат защита при:

- договори при които кредитът се отпуска без лихва и без никакви такси;
- договори за кредит, при които кредитът трябва да бъде погасен в срок от три месеца и се дължат само незначителни такси;
- новите форми на потребителски кредит, включително чрез онлайн платформите;

Потребителите няма да имат защита в случаите, когато:

- кредиторите изискват наличието на застрахователна полица, свързана с договора за кредит;
- кредиторът или кредитният посредник изисква авансово плащане по договора преди сключване на договора за кредит.

Потребителите няма да получат защита от рекламни и търговски съобщения за кредит, които:

- подчертават лекотата или бързината, с която може да се получи кредит, или които;
- заявяват, че дадена отстъпка може да е обвързана с условието за сключване на кредит.

Директива (ЕС) 2023/2225 разширява приложното поле на разпоредбите и обхваща регулиране на рискови кредитни продукти. Законодателството няма да предостави защита на потребителите на такива рискови кредитни продукти;

- Действащото законодателство не предоставя защита на потребителите по отношение предоставянето на разяснения и съвети на потребителите, забраната за обвързващи практики;
- Неефективна оценка на кредитоспособността: няма да бъдат предприети мерки, имащи за цел намаляване на свръхзадлъжнялостта на потребителите. Без това изискване, потребителите е възможно да получат кредити, които няма да могат да обслужват, които водят до финансови затруднения;
- Потребителите ще бъдат по-слабо защитени, тъй като кредитните посредници на потребителски кредит, и само част от кредиторите ще бъдат обхванати от изискване за разрешение за дейност, регистрация и надзор.
- Потребителите няма да имат защита при новите форми на потребителски кредит, включително и чрез онлайн платформите.

Положителни въздействия (ползи):

Този вариант не съдържа ползи за потребителите.

3. Заинтересувана страна - публични органи

Негативни въздействия (разходи):

Нетранспонирането на Директива (ЕС) 2023/2225 ще означава неизпълнение от страна на България на задълженията, произтичащи от членството на Република България в ЕС, имащо за последица предприемане на правни действия срещу страната, съгласно член 258 от ДФЕС. Липсата на транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 може да доведе до значителни негативни последици за публичните органи, включително правни действия и финансови санкции от страна на Европейската комисия.

Положителни въздействия (ползи):

При този вариант няма да има допълнителни разходи за КЗП, свързани с изграждането и поддържането на регистър на кредитни посредници на потребителски кредит и на регистър на всички кредитори, които към момента не са обхванати от изискване за разрешение, регистрация и надзор. Няма да има разходи за КЗП за регистрация на лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни или финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ и на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство няма да използва опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225.“

- 1. Заинтересувана страна - кредитни посредници на потребителски кредит , кредитори, в т.ч. доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.**

Негативни въздействия (разходи):

Приемането на този вариант ще създаде допълнителна регулаторна тежест за:

- кредитните посредници на потребителски кредит, кредиторите, които не са кредитни институции, или не са финансови институции вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ, и за всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.

Лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ ще подлежат на изискване за разрешение, регистрация и надзор. Тези лица ще трябва да бъдат вписани в регистър за да могат да извършват дейност като кредитори по смисъла на ЗПК. Тези изисквания ще се прилагат и за всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат. Тези лица ще подлежат на вписване в регистър, воден и поддържан от КЗП. Кредитните посредници на потребителски кредит, в т.ч. и кредитните посредници в спомагателно качество ще трябва да бъдат вписани в публичен регистър, воден от КЗП.

Посочените по горе лица, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит и като кредитори, в т.ч. и тези, действащи като кредитни посредници в спомагателно качество и като кредитори в спомагателно качество ще трябва да предприемат съответните действия за осигуряване, че отговарят на изискванията за извършване на съответната дейност за да бъдат вписани в съответния регистър. Ще се наложат допълнителни разходи за кредиторите и за кредитните посредници на потребителски кредит, във връзка с надзора, осъществяван от КЗП. Тези лица ще трябва да предприемат действия за осигуряване, че отговарят на изискванията за извършване на съответната дейност. Ще се наложат допълнителни разходи за кредитните посредници на потребителски кредит и за лицата, действащи като кредитори, които не се вписани в регистъра на БНБ по чл.3а от ЗКИ, в т.ч. и за всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество. При този вариант няма да се използва опцията по чл. 37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225 за освобождаване на микро и МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество от задължението за разрешение за дейност, регистрация и надзор.

Завишени разходи за прилагане на новите изисквания:

- Всички кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит, в т.ч. и доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество ще трябва да приведат своята дейност в съответствие с по-високите изисквания, предвидени в законопроекта.

Положителни въздействия (ползи):

Ще се постигне хармонизация на националната правна рамка за предоставяне на потребителски кредити с тази на държавите членки на ЕС. Ще се прилагат идентични изисквания за извършване на дейност за предоставяне на кредит на потребители, както в ЕС, така и в Република България. Съвместимостта на националната правна рамка с тази на ЕС ще улесни трансграничното предоставяне на кредит. По големи възможности за кредиторите за излизане на европейския пазар.

- 2. Заинтересувана страна - потребители**

Негативни въздействия (разходи):

По-високи разходи за кредитиране: Ако разходите за прилагане на новото законодателство се прехвърлят върху потребителите, това може да доведе до повишаване на лихвите и таксите по кредитите.

Ограничен достъп до кредит: Завишените изискванията за оценка на кредитоспособността на потребителите и изискването за консултиране на други бази данни относно кредитната история на потребителите може да затрудни достъпа на определени групи потребители до кредит (напр. хора с ниски доходи, самонаети лица).

При този вариант потребителите няма да получат защита при използване на обвързващи практики, като например, изискване на кредитора за сключване на застраховка, свързана с договора за кредит. Няма да бъдат забранени авансовите плащания към кредитор и кредитен посредник преди сключване на договора за кредит.

Завишените изисквания за оценка на кредитоспособността на потребителите могат да затруднят достъпа на определени групи потребители (напр. хора с ниски доходи, самонаети лица).

Положителни въздействия (ползи):

Ще се осигури по-добра защита на потребителите в сравнение с тази, предоставена от действащото законодателство, включваща:

- подобряване на прозрачността и информацията за потребителите;
- възможност за предприемане на мерки за предотвратяване на свръхзадължнялост на потребителите;
- предоставяне на разяснения и съвети от кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит, в т.ч. и на потребители, изпитващи финансови затруднения да обслужват кредита;
- ще се намалят случаите на финансово затруднени домакинства и ще ограничи прилагането на вредни практики от страна на кредиторите;
- кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит ще предоставят разяснение и съвети на потребителите, в т.ч. и на потребителите в затруднено финансово положение. Кредиторите ще могат да предприемат мерки за предотвратяване на свръхзадължнялост на потребителите.

3. Заинтересувана страна - публични органи

Негативни въздействия (разходи):

✓ Изграждането и поддържането на регистър на кредитните посредници на потребителски кредит и на втори регистър на кредитори, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, включени в регистъра на БНБ по чл. За от ЗКИ, който ще прилага и за всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги ще доведе до допълнителни разходи за надзорния орган;

✓ Увеличени разходи за надзор и правоприлагане. Ще има допълнителни разходи за КЗП за прилагане на новата уредба.

Положителни въздействия (ползи):

Ще се осигури:

- ефективен надзор за спазване изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225;
- по-добра защита на обществения интерес.

Изпълнението на ангажиментите към ЕС ще предотврати възможни санкции и ще подобри правната среда за предоставяне на потребителски кредит. Този вариант ще допринесе за стабилност на финансовата система. По-доброто регулиране на лицата, предоставящи кредит и на кредитни посредници на потребителски кредит ще намали рисковете за потребителите.

Вариант 3: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 14, параграф 3; чл. 18, параграф 11 и чл. 32, параграф 5 и по чл.37, параграф 3, бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225.“

1.Заинтересувана страна - кредитори, кредитни посредници на потребителски кредит, доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.

Негативни въздействия (разходи):

Приемането на този вариант ще създаде допълнителна регулаторна тежест за:

- кредитните посредници на потребителски кредит, кредиторите, които не са кредитни институции, не са финансови институции вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ, и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които не са микро, МСП. Лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ ще подлежат на изискване за разрешение, регистрация и надзор. Тези лица ще трябва да бъдат вписани в регистър на кредиторите, воден от КЗП за извършване на дейност като кредитори по смисъла на ЗПК. Тези изисквания ще се прилагат и за доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя срещу лихва. Тези лица ще подлежат на регистрация и на вписване в регистър, воден и поддържан от КЗП. Кредитните посредници на потребителски кредит, в т.ч. и кредитните посредници в спомагателно качество ще трябва да бъдат вписани в публичен регистър, воден от КЗП. Ще се наложат допълнителни разходи за доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество във връзка с изискването за разрешение за дейност, регистрация и надзор. При този вариант ще се използва опцията по чл. 37, параграф 3, , бук „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225 за освобождаване на микро и МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество от изискването за разрешение за дейност, регистрация и надзор. Посочените лица, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит и като кредитори в т.ч. и тези, действащи в спомагателно качество ще трябва да предприемат действия за осигуряване, че отговорят на изискванията за извършване на дейност по кредитно посредничество или кредитор за да бъдат вписани в съответния регистър. Ще се наложат и допълнителни разходи за кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит, във връзка с надзора, осъществяван от КЗП.

Разходи за адаптация:

- Кредиторите ще трябва да актуализират своите вътрешни процедури, договори и информационни системи, за да отговорят на новите изисквания. Това ще бъде свързано с допълнителни разходи;

- кредитните посредници на потребителски кредит ще трябва да изпълняват нови изисквания, предвидени в законопроекта.

Положителни въздействия (ползи):

Ще се постигне хармонизация на националната правна рамка за предоставяне на потребителски кредит с тази на държавите членки на ЕС. Ще се прилагат еквивалентни изисквания за извършване на дейност за предоставяне на кредит на потребители, както в ЕС, така и в Република България. Съвместимостта на националната правна рамка с тази на ЕС ще улесни трансграничното предоставяне на кредит. По големи възможности за кредиторите за излизане на европейския пазар.

2.Заинтересувана страна - потребители

Негативни въздействия (разходи):

Възможно е разходите за съответствие от страна на кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит, в т.ч. и за разрешение за дейност, регистрация и надзор да се прехвърлят на потребителите като се повишат разходите по кредита.

Положителни въздействия (ползи):

По-добра защита на потребителите в сравнение с тази, предоставена от действащото национално законодателство:

- подобряване на прозрачността и информацията за потребителите;
- предоставяне на разяснение и съвети на потребителите, в т.ч. и на потребителите, изпитващи затруднения;
- забрана за използване на обвързващи практики при предоставяне на потребителски кредит;
- забрана за авансови плащания към кредитора и кредитния посредник преди сключване на договора за кредит;
- по-голям избор за потребителите на нови кредитни продукти;
- задължение за кредиторите за предприемане на мерки за предотвратяване на свръхзадължнялост на потребителите;
- осъществявания надзор върху дейността на кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит ще доведе до намаляване на рисковете за потребителите

3. Заинтересувана страна - публични органи

Негативни въздействия (разходи):

✓ Изграждането и поддържането на регистър на кредитните посредници на потребителски кредит и на втори регистър на кредитори в който ще се включат лица, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или лица, които не са включени в регистъра на БНБ по чл. 3а от ЗКИ и на доставчици на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя срещу лихва и без ограничение в размера на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания, ще доведе до допълнителни разходи за надзорния орган;

✓ Увеличени разходи за надзор и правоприлагане. Ще има допълнителни разходи за КЗП за надзор и правоприлагане в сравнение с Вариант 1. По-малки разходи за надзор и за правоприлагане за КЗП в сравнение с тези при Вариант 2. По-малък брой кредитори ще подлежат на регистрация и на вписване в регистър, тъй като доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и с минимални такси, дължими от потребителя за забавени плащания ще бъдат освободени от изискване за разрешение и вписване в регистър.

Положителни въздействия (ползи):

Ще се осигури:

- ефективен надзор за спазване изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225;
- по-добра защита на обществения интерес;

Изпълнението на ангажиментите към ЕС ще предотврати възможни санкции и ще подобри правната среда.

Този вариант ще допринесе за стабилност на финансова система. По-доброто регулиране ще намали риска от кризи, свързани с липсата на отговорно кредитиране.

За илюстриране на изводите от анализа, направен по-горе по Проблем 2:

**Проблем 2: Неефективно прилагане на действащото законодателство
относно потребителските кредити**

	Вариант „Без действие“:	Вариант 2:	Вариант 3:
Кредитори и Кредитни посредници на потребителски кредит <i>(вкл. кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит в спомагателно качество)</i>	<i>Разходи: ↑ Ползи: ↓↓</i>	<i>Разходи: ↑↑↑ Ползи: ↑↑</i>	<i>Разходи: ↑↑↑ Ползи: ↑↑↑</i>
Потребители	<i>Разходи: ↑↑ Ползи: ≈</i>	<i>Разходи: ↑↑ Ползи: ↑↑</i>	<i>Разходи: ≈ Ползи: ↑↑↑</i>
Публични органи	<i>Разходи: ↑↑ Ползи: ↓↓↓</i>	<i>Разходи: ↑↑↑ Ползи: ↑↑</i>	<i>Разходи: ↑↑↑ Ползи: ↑↑↑</i>

Разход: Вариант 2 и Вариант 3 ще изискват по-голям разход при подготовката и изпълнението на националното законодателство, предвид необходимостта от разработването на специален и отделен регулаторен режим по отношение на кредитните посредници на потребителски кредит и на лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ, в т.ч. и по отношение на доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитни посредници в спомагателно качество и като кредитори в спомагателно качество. При Вариант 3, както и при Вариант 2, лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ и доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество ще подлежат на изискване за разрешение, регистрация и надзор – ще трябва да бъдат вписани в регистър за извършване на дейност като кредитор. При **Вариант 2** всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество ще имат допълнителен разход за регистрация в съответния регистър. При **Вариант 3**, доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и с минимални такси, дължими от потребителя за забавени плащания няма да имат допълнителен разход за регистрация и вписване в регистър.

Полза: Въвеждането на изискване за разрешение, регистрация и надзор за кредитните посредници на потребителски кредит и за лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ и за доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество ще се отрази положително на защитата на потребителите в страната. Ще се постигне надзор на тези лица, което ще подобри защитата на потребителите.

7. Сравняване на вариантите

7.1. Сравняване на ключовите положителни и отрицателни въздействия на всеки вариант
Проблем 1. Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите

Проблем 1 Икономически Въздействия	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2 Без използване на опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225	Вариант 3 Използване на част от опциите от Директива (ЕС) 2023/2225
Отрицателни въздействия	<p>- Несъответствията между различните национални режими възпрепятстват функционирането на единния пазар като цяло, което се отразява пряко на всички икономически оператори;</p> <p>- Силно негативно въздействие по отношение на информирането и защитата на потребителите;</p> <p>Няма да бъдат осигурени необходимите гаранции за защита на потребителите в съответствие с установените европейски стандарти за тяхното справедливо третиране;</p> <p>- Няма да се предвидят подходящи мерки за подпомагане на потребителите в затруднено финансово положение, имащи за цел да не се достига до прекомерна задлъжнялост, съобразно индивидуалното положение на потребителите.</p> <p>Не се предвижда увеличаване на регулаторната тежест, нито необходимост от допълнителни ресурси в тежест на кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит за съобразяване с установените в правото на ЕС изисквания.</p>	<p>Увеличаване на регулаторната тежест за кредитните посредници на потребителски кредит, за лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ и за всички доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.</p> <p>Постигане на хармонизирана с правилата на ЕС национална правна рамка, което ще допринесе за повишаване на правната сигурност в този сектор. Сближаването на правилата в целия ЕС в дългосрочен план ще насърчи икономическия растеж, свързан с по-ефективното разпределение на ресурсите.</p> <p>Въвеждането на минимално необходимото съдържание от Директива (ЕС) 2023/2225 ще доведе до положителни икономически въздействия, като: по-голяма прозрачност на договорите за кредит, стабилност на финансова система.</p>	<p>Увеличаване на регулаторната тежест за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кредитните посредници на потребителски кредит; -лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ,; - доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и с минимални такси, дължими от потребителя за забавени плащания. <p>Осигурява по-висока степен на защита на потребителите на потребителски кредит.</p> <p>По-доброто регулиране ще намали риска от кризи, свързани с предоставянето на кредит на потребители, които не отговарят на изискването за отговорно кредитиране.</p> <p>Постигане на хармонизирана с правилата на ЕС национална правна рамка, което ще допринесе за повишаване на правната сигурност в този сектор. Сближаването на правилата в</p>

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за потребителския кредит**

		По-доброто регулиране ще намали риска от кризи, свързани с предоставянето на кредит на потребители, които не отговарят на изискването за отговорно кредитиране.	целия ЕС в дългосрочен план ще насърчи икономическия растеж, свързан с по-ефективното разпределение на ресурсите.
Социални Въздействия			
Отрицателни въздействия	Потребителите няма да имат защита при новите форми на потребителски кредит и новите кредитни продукти може да доведе до свръх задлъжнялост и социално изключване.	Потребителите няма да бъдат защитени от рекламни и търговски съобщения, които подвеждат и подтикват потребителите към вземане на необмислени решения.	Няма
Положителни въздействия	Няма Не се очаква да окаже влияние върху демографското развитие, заетостта, условията на труд, стандартите за качеството на работата, социалното включване и социалната закрила, правото на добра администрация, достъп до правосъдие и до управление, обществено здраве, сигурността и обществения ред и културата, имайки предвид отношенията, които се регулират със законопроекта.	Потребителите ще получат по-добра защита чрез предоставянето на разяснение и съвети, в т.ч. и съвети за потребители, които имат трудности за погасяване на задълженията. Повишената защита на потребителите ще намали случаите на финансово затруднени домакинства и ще ограничи прилагането на вредни практики на кредиторите.	По-добра защита на обществения интерес. Ще се осигури по-добра защита на потребителите, тъй като ще се приемат част от опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225. Ще бъдат забранени конкретни реклами. Възможност за предприемане на мерки за предотвратяване на свръхзадлъжнялост на потребителите.
Екологични Въздействия			
Отрицателни въздействия	Няма да се насърчи устойчиво кредитиране.	Няма	Няма
Положителни въздействия	няма промяна Когато средата, в която бизнесът функционира съдържа повече пречки отколкото стимули за развитие на бизнеса, свързани с неоптималните процедури и правна уредба, не може да се очаква, че този вид бизнес ще има възможност да инвестира в по-екологични алтернативи.	Ще се насърчи устойчиво кредитиране и индиректно би имало положително екологично въздействие и включване в екологични проекти. Защита на потребителите при някои нови кредитни продукти.	Ще се насърчи устойчиво кредитиране и индиректно би имало положително екологично въздействие и включване в екологични проекти. Защита на потребителите при някои нови кредитни продукти.

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за потребителския кредит**

Проблем 2: Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити.

Проблем 2	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2 Без използване на опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225	Вариант 3 Използване на част от опциите от Директива (ЕС) 2023/2225
Икономически Въздействия			
Отрицателни въздействия	<p>Неспазване на ангажиментите на страната, произтичащи от членството ѝ в ЕС;</p> <p>- липсата на предвидения по директивата режим на разрешение, регистрация и надзор на кредиторите и кредитните посредници и на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници на потребителски и като кредитори в спомагателно качество ще лиши българските потребители от прилагане на общоевропейски стандарт за тяхната защита;</p> <p>Няма да бъдат предприети необходимите мерки за подпомагане на потребителите в затруднено финансово положение;</p> <p>Недостатъчен контрол на лицата, предоставящи потребителски кредити, които не са кредитни институции или финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ.</p>	<p>Увеличаване на регулаторната тежест за кредитните посредници на потребителски кредит, за лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ и за всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.</p>	<p>Увеличаване на регулаторната тежест за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кредитните посредници на потребителски кредит; лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ ; и - доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които предоставят кредит за закупуване на техни стоки и услуги срещу лихва.
Положителни въздействия	<p>Не се предвижда увеличаване на регулаторната тежест, нито необходимост от допълнителни ресурси в тежест на кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит за съобразяване с установените в правото на ЕС изисквания.</p>	<p>Въвеждането на задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225 ще доведе до положителни икономически въздействия: могат да имат дисциплиниращ ефект и да допринесат за по-голяма прозрачност на пазара на потребителски кредити.</p>	<p>Осигурява по-висока степен на защита на потребителите на потребителски кредит</p> <p>По-доброто регулиране ще намали риска от кризи, свързани с предоставянето на кредит на потребители, които не отговарят на изискването за отговорно кредитиране.</p> <p>Постигане на хармонизирана с правилата на ЕС национална правна рамка, което ще допринесе за повишаване на правната сигурност в този сектор.</p> <p>Сближаването на правилата в целия ЕС в дългосрочен план ще насърчи икономическия растеж, свързан с по-ефективното разпределение на ресурсите.</p> <p>Няма да се увеличи административната тежест за</p>

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за потребителския кредит**

			доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и с минимални такси, дължими от потребителя за забавени плащания.
Социални Въздействия			
Отрицателни въздействия	Липсата на защита на потребителите при новите форми на потребителски кредит и новите кредитни продукти може да доведе до свръх задлъжнялост и социално изключване.	Липса на гъвкав подход с оглед интересите както на потребителите, така и на кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит.	Няма
Положителни въздействия	Няма	Осигуряване защита на потребителите, която ще предотврати възможни негативни социални последствия като финансово задлъжняване, социална изолация и загуба на имущество.	Ще се осигури по-добра защита на потребителите, тъй като ще се приемат част от опциите, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225. Постигане на по-високо ниво на защита на потребителите чрез: - намаляване нелоялните практики при потребителските кредити; - превенция на прекомерното задлъжняване; - забрана за използване на обвързващи практики при потребителските кредити; забрана на авансови плащания преди сключване на договора; - завишени изискванията за извършване на оценката за кредитоспособността на потребителите.
Екологични Въздействия			
Отрицателни въздействия	Няма промяна	Няма	Няма
Положителни въздействия	Няма промяна	Ще се насърчи устойчиво кредитиране и индиректно би имало положително екологично въздействие и включване в екологични проекти. Защита на потребителите при някои нови кредитни продукти.	Ще се насърчи устойчивото кредитиране и индиректно би имало положително екологично въздействие и включване в екологични проекти ; Защита на потребителите при някои нови кредитни продукти.

7.2. Сравняване на изследваните варианти

Проблем 1. Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите.

	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2	Вариант 3
Ефективност			
Цел 1: „Актуализиране на правната рамка за предоставяне на потребителски кредити, която да включи нови видове потребителски кредити и постигане на високо ниво на защита на потребителите.“	—	+	++
Цел 2: „Въвеждане на ефективен регулаторен режим и контрол върху всички кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225.“	—	+	+
Цел 3: „Насърчаване на отговорно кредитиране“	—	+	+
Ефикасност	—	+	+
Съгласуваност	Не Значителен компромис	Да Ограничен компромис	Да Ограничен компромис
Риск за прилагане	Важни рискове	Ограничени рискове	Ограничени рискове

Проблем 2: Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити.

	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2	Вариант 3
Ефективност			
Цел 1: „Въвеждане на ефективен регулаторен режим и контрол върху всички кредитори и кредитни посредници на потребителски кредит в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225“.	—	+	+
Цел 2: „Подобряване на контрола върху кредиторите и кредитните посредници на потребителски кредит с цел предотвратяване използването на нелоялни търговски практики“.	—	+	++
Цел 3: „Насърчаване на отговорно кредитиране“	—	+	+
Ефикасност	—	+	+
Съгласуваност	Не Значителен компромис	Да Ограничен компромис	Да Ограничен компромис

Риск за прилагане	Важни рискове	Ограничени рискове	Ограничени рискове
-------------------	---------------	--------------------	--------------------

7.3.Класиране на вариантите и идентифициране на препоръчителен вариант

За Проблем 1. Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите най-подходящ вариант е *Вариант 3*: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл. 2 параграф 5; чл. 2, параграф 8, бук. „б“ и „в“; чл. 8, параграф 8, бук. „а“ и „б“ и чл. 29, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225.“

При избора на **Вариант 1** няма да бъдат предприети никакви действия за адресиране на констатираните несъвършенства и непълноти в действащото законодателство по отношение на правния режим за дейността по предоставяне на потребителски кредит. При Вариант 1 няма да бъде въведен регистрационен режим за кредитните посредници на потребителски кредит. При този вариант няма да бъде въведен регистрационен режим за:

- лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции;
- лицата, които не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ;
- всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, като по този начин няма да бъдат постигнати заложените в европейското законодателство цели за увеличаване на конкуренцията и за защита на потребителите. Следователно няма да има промяна в регулаторната тежест, нито необходимост от допълнителни разходи за дейностите кредитор, кредитен посредник на потребителски кредит и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит и като кредитори в спомагателно качество. В същото време обаче, няма да бъдат осигурени необходимите гаранции за защита на потребителите, няма да бъдат въведени установените европейски стандарти за тяхното справедливо третиране. С оглед изложеното този вариант се оценява като очевидно неприемлив. При този вариант ще се запази настоящата нормативна уредба, без въвеждане на разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2225. Това би означавало неизпълнение на ангажиментите, произтичащи от членството на Република България в ЕС и би създавало риск от правни действия съгласно член 258 от ДФЕС. Въпреки съществуващото законодателство, контролът върху лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции, и по отношение на доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество ще бъде недостатъчен и неефективен. Няма да има ефективни механизми за преустановяване на нелоялни практики, като скрити такси, заблуждаващи реклами, обвързващи практики. Няма да има задължение за кредиторите за приемане на подходящи мерки за подпомагане на потребителите в затруднено финансово положение, имащи за цел да не се достига до прекомерна задлъжнялост и за предоставяне на отсрочка, рефинансиране, преобразуване и т.н. съобразно индивидуалното положение на потребителите. Подобен подход би оставил без отговор актуалните потребности на пазара и задълбочил съществуващите проблеми. Този вариант ще задълбочи проблемите на потребителите при предоставянето на потребителски кредит.

При избора на **Вариант 2** се предвижда стриктно въвеждане на задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225, без да се отчитат спецификите на националния пазар и съществуващото законодателство. Това означава стриктни регулации и минимална възможност за адаптиране на рамката към последващи изменения или развитие в тях. Този

вариант предоставя по-висока степен на защита на потребителите в сравнение с Вариант 1 и същевременно, предполага по-високи разходи за разрешение за дейност, регистрация и надзор за: кредитните посредници на потребителски кредит, за:

- лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции;
- лицата, които не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ;
- всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.

Този вариант ще е свързан с по-високи разходи и за КЗП. По отношение на защитата на потребителите този вариант би оказал благоприятно въздействие, доколкото ще повиши защитата на потребителите, въвеждайки минималните стандарти на Директива (ЕС) 2023/2225.

При **избора на Вариант 3** се постига максимален баланс между заложените в Директива (ЕС) 2023/2225 цели и националните такива. Предлага се използването само на тези опции, предоставени от директивата, които съответстват на спецификата на националния пазар, като едновременно с това се гарантира ефективното прилагане и адресиране на установените слабости и непълноти в действащите правила. При този вариант необходимите мерки, които следва да бъдат предприети от кредитните посредници на потребителски кредит, кредиторите и от доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.

Този вариант предвижда използване на най-подходящите решения за правилното транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225 в националното законодателство относими за решаването на Проблем 1. Този подход гарантира ефективно прилагане на новите правила и отстраняване на установените слабости и пропуски в действащата нормативна уредба. Директива (ЕС) 2023/2225 предоставя възможност, при транспонирането ѝ в националното законодателство, отделни нейни разпоредби да бъдат адаптирани спрямо икономическите и социалните условия в страната и съществуващото национално право. Така се осигурява необходимата гъвкавост, улеснява се адаптацията на участниците на пазара към новите изисквания, като едновременно се въвеждат надеждни механизми за защита на потребителите, повишаване на прозрачността и проследимостта при предоставяне и управление на потребителски кредити.

За Проблем 2: Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити най-подходящ вариант е *Вариант 3*: „Приемане на нов Закон за потребителския кредит, при който българското законодателство ще използва опциите по чл.14, параграф 3; чл. 18, параграф 11 и чл. 32, параграф 5 и по чл.37, параграф 3 от Директива (ЕС) 2023/2225.“

При избора на **Вариант 1** няма да бъдат предприети действия за адресиране на констатираните несъвършенства и непълноти в действащото законодателство по отношение на правния режим за дейността по предоставяне на потребителски кредит. Следователно няма да има промяна в регулаторната тежест, нито необходимост от допълнителни разходи за:

- кредитните посредници на потребителски кредит;
- лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ; и
- всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, като по този начин няма да бъдат постигнати заложените в европейското законодателство цели за увеличаване на конкуренцията и за защита на потребителите.

При избора на този вариант, няма да бъдат осигурени необходимите гаранции за защита на потребителите, няма да бъдат въведени установените европейски стандарти за тяхното справедливо третиране. С оглед изложеното този вариант се оценява като очевидно неприемлив. При този вариант ще се запази настоящата нормативна уредба, без въвеждане на разпоредбите от Директива (ЕС) 2023/2225. Контролът върху лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, не са финансови институции, вписани

в регистъра по чл. За от ЗКИ, и върху доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество ще бъде недостатъчен и неефективен. Тези лица няма да подлежат на изискване за разрешение, регистрация и надзор кредитните посредници на потребителски кредит и доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество. Също така, няма да има изисквания за регистрация на кредитните посредници на потребителски кредит. При този вариант няма да има ефективни механизми за преустановяване използването на нелоялни практики, като скрити такси, заблуждаваща реклама, обвързващи практики. Няма да има задължение за кредиторите за предприемане на подходящи мерки за подпомагане на потребителите в затруднено финансово положение, имащи за цел да не се достига до прекомерна задължнялост и за предоставяне на отсрочка, рефинансиране, преобразуване и т.н. съобразно индивидуалното положение на потребителите. Подобен подход би оставил без отговор актуалните потребности на пазара и задълбочил съществуващите проблеми. Този вариант ще задълбочи проблемите на потребителите при предоставяне на потребителски кредит. Запазването на остарялата нормативна уредба не отговаря на актуалното развитие на пазара и би задълбочило съществуващите проблеми. Допълнително, няма да се въведе режим за надежден и ефективен надзор на кредитните посредници на потребителски кредит и на кредиторите. Макар този вариант да не води до повишаване на административната тежест, той не допринася за хармонизацията на българското законодателство с европейските стандарти.

При избора на Вариант 2 се предвижда стриктно въвеждане на задължителните изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225, без да се отчитат спецификите на националния пазар и съществуващото законодателство. Този вариант предоставя по-висока степен на защита на потребителите в сравнение с Вариант 1. Новите правила разширяват обхвата на регулиране, включвайки онлайн кредитите, онлайн платформите и предлагането на нови финансови продукти, с което се повишава нивото на защита за потребителите. Този вариант обаче, не използва предвидените в директивата възможности за адаптиране на разпоредбите спрямо спецификата на местния пазар и на националното право. При този вариант, се предвижда регистрация и вписване в регистър на:

- лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции;
- лицата, които не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ; и
- всички доставчици на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество.

Този вариант предвижда вписване в регистър, воден от КЗП на кредитните посредници на потребителски кредит. Този вариант предполага по-високи разходи за разрешение за дейност, регистрация и надзор за: кредитните посредници на потребителски кредит и за кредиторите, в т.ч. и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество. При този вариант доставчиците на стоки и услуги, които са микро и МСП, действащи като кредитни посредници на потребителски кредит и като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат няма да бъдат освободени от изискване за разрешение, регистрация и надзор. Това ще означава по-високи разходи за тези лица и за КЗП.

При избора на Вариант 3 се постига максимален баланс между заложените в Директива (ЕС) 2023/2225 цели и националните такива. Предлага се използването само на тези опции, предоставени от Директива (ЕС) 2023/2225, които допринасят за решаване на Проблем 2, като едновременно с това се гарантира ефективното прилагане и адресиране на установените слабости и непълноти в действащата уредба. При този вариант се осигурява по-добра защита на потребителите в сравнение с **Вариант 2** чрез по-голяма прозрачност на кредитите, забрана за авансови плащания на потребителите към кредитора или кредитния посредник. **При този вариант**, се предвижда регистрация на:

- лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции;
- лицата, които не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ; и

- доставчиците на стоки и слуги, които не са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество.

Този вариант предвижда регистрацията на кредитните посредници на потребителски кредит в публичен регистър, воден от КЗП. При този вариант лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, лицата, които не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ; и доставчиците на стоки и услуги, които не са микро, МСП действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и с минимални такси, дължими от потребителя за забавени плащания ще имат същите разходи за разрешение за дейност и регистрацията като тези при Вариант 2. Този вариант обаче, предоставя по-голяма степен на защита на потребителите и по малко административна тежест за доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и с минимални такси, дължими от потребителя за забавени плащания тъй като те ще бъдат освободени от изискване за разрешение и вписване в регистър. В този смисъл, **Вариант 3** предлага оптимален баланс между целите на директивата и националните интереси за преодоляване на пропуските в действащото законодателство и между интересите на потребителите и на бизнеса.

8. Препоръчителен вариант

8.1. За Проблем 1. Правната рамка за предоставяне на потребителски кредити не съответства на предлагането на потребителски кредити и не осигурява високо ниво на защита на потребителите:

Въз основа на сравнението на вариантите, извършено в Раздел 7, и посочените в него предимства и недостатъци на идентифицираните варианти за разрешаване на проблемите, дефинирани в Раздел 5, и при отчитане на особеностите и нивото на развитие на българския пазар следва да се заключи, че **Вариант 3** за решаването на този проблем е най-подходящ за постигане на целите на Директива (ЕС) 2023/2225. Поради това законопроектът ще бъде изготвен въз основа на решенията за използване на опциите, предоставени на държавите членки, предложени в този вариант.

8.2. За Проблем 2: Неефективно прилагане на действащото законодателство относно потребителските кредити.

Вариант 3 предполага по-висока административна тежест за кредитните посредници на потребителски кредит и за кредиторите, в т.ч. и за доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество в сравнение с **Вариант 1**. Същата обаче е в резултат на изискванията за въвеждане на европейско законодателство и от повишеното ниво на сложност на правната уредба и едновременно с това необходимо условие за разрешаване на **Проблем 2**. Същевременно, **Вариант 3** предполага по-малка административна тежест в сравнение с **Вариант 2**, тъй като осигурява еднаква степен на защита на потребителите, при по-малка административна тежест за доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и с минимални такси, дължими от потребителя за забавени плащания. Въз основа на сравнението на вариантите, извършено в Раздел 7, и посочените предимства и недостатъци на идентифицираните варианти за разрешаване на проблемите, описани в оценката, може да се направи заключение, че **Вариант 3** за този проблем е препоръчителен и най-подходящ за

постигане на целите, тъй като осигурява по-висока степен на защита за потребителите при еднаква административна тежест за кредитните посредници на потребителски кредит и за лицата, предоставящи потребителски кредит, които не са кредитни институции, или не са финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ и по-малка административна тежест за доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и с минимални такси, дължими от потребителя за забавени плащания, в сравнение с Вариант 2.

Изборът на **Вариант 3** е от естество да осигури по-добри резултати за потребителите от Вариант 2, тъй като предоставя допълнителни елементи за защита на потребителите. При този вариант българското законодателство ще бъде приведено в съответствие с най-добрите европейски практики за защита на потребителите в областта на потребителския кредит. При Вариант 3 се постига оптимален баланс между интересите на потребителите и на бизнеса и оптимално въздействие върху регулаторната тежест, което кореспондира с европейските изисквания, без да ги надхвърля.

9. Обществени консултации

Във връзка със задължението за въвеждане на изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225 в националното законодателство в срок до 20 ноември 2025 г., предвидено в чл. 48 от Директивата, е създадена междуведомствена работна група с участници от Министерство на икономиката и индустрията, Министерство на финансите, Българската народна банка, Комисията за защита на потребителите, Комисията за финансов надзор, Комисията за защита на личните данни, съгласно Заповед РД-16-817/11.12.2024 г. на министъра на икономиката и индустрията, изм. и допълнена със Заповед РД-16-208/20.06.2025г. В рамките на работната група законопроектът е съгласуван с всички участници в нея.

Законопроектът ще бъде съгласуван в рамките на Работна група 21 към Съвета по европейски въпроси. Консултациите потвърждават общото желание за създаване на работеща и ефективна нормативна уредба за защита на потребителите при предоставяне на потребителски кредит.

По законопроекта се планира да бъде проведена обществена консултация в съответствие с изискванията на чл. 26, ал. 3 от Закона за нормативните актове, посредством публикуването на проекта, мотивите към него и цялостната оценка на въздействието на Портала за обществени консултации и на интернет страницата на Министерството на икономиката и индустрията. В съответствие с чл. 26, ал. 5 от Закона за нормативните актове, справката за постъпилите предложения заедно с обосновка за неприетите предложения в резултат на проведените обществени консултации ще бъде публикувана на интернет страницата на Министерството на икономиката и индустрията и на Портала за обществени консултации.

10. Последваща оценка на въздействието

В срок до 5 години от влизането в сила на новия закон следва да бъде извършена последваща оценка на въздействието, съгласно изискването на чл. 34 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието.

11. Източници

За целите на цялостната оценка на въздействието са използвани следните източници:

- Закон за нормативните актове;
- Наредба за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието;
- Ръководството за извършване на предварителна оценка на въздействието, прието с Решение № 728 на Министерския съвет от 05 декември 2019 г.;
- Закон за потребителския кредит (обн., ДВ, бр. 18 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 58 от 2010 г., бр. 91 от 2012 г., бр. 35 и 61 от 2014 г., бр. 14 и 57 от 2015 г., бр. 59 от 2016 г., бр. 20 и 51 от 2018 г., бр. 17 от 2019 г., бр. 104 от 2020 г., бр. 41 и 70 от 2024 г. и бр. 50 от 2025 г.);
- Закон за кредитите за недвижими имоти на потребители (обн., ДВ, бр. 59 от 2016 г.; изм. и доп., бр. 97 от 2016 г., бр. 103 от 2017 г., бр. 20 и 51 от 2018 г., бр. 17 от 2019 г., бр. 65 и 85 от 2023 г., бр. 41 и 70 от 2024 г. и бр. 50 от 2025 г.);
- Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 г. относно договорите за потребителски кредит и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета;
- Директива 2011/90/ЕС на Комисията за изменение на част II от приложение I към Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, в която са предвидени допълнителни допускания за изчисляването на годишния процент на разходите;
- Директива 2014/17/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 февруари 2014 година относно договорите за кредити за жилищни недвижими имоти за потребители и за изменение на Директиви 2008/48/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010;
- Доклад за оценка на въздействието, придружаващ предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно потребителските кредити от 30.06.2021 г.
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:52021SC0170> ;
- Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета за изпълнението на Директива 2008/48/ЕС относно договорите за потребителски кредити от 05.11.2020г.;
- https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/1844-Evaluation-of-the-Consumer-Credit-Directive_bg ;
- Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно потребителските кредити, Брюксел, 30.6.2021 ;
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=COM%3A2021%3A347%3AFIN> ;
- Резюме на Оценка на въздействието на преразглеждането на Директивата за потребителските кредити (2008/48/ЕО) от 01 юли, 2021 г. https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/1844-Evaluation-of-the-Consumer-Credit-Directive_bg ;
- Проучване на възможните въздействия на преразглеждане на ДПК- окончателен доклад от ICF Consulting Services Ltd. май 2021 г. Генерална дирекция „Правосъдие и потребители,“ (ГД „Правосъдие“), Дирекция Е — Потребители, Отдел Д.1 — Политика за защита на потребителите, Европейска комисия ;
- Годишен доклад за дейността на Комисията за защита на потребителите за 2024 г. ;
- Доклад относно предложението за директива на Европейския парламент и на Съвета относно потребителските кредити (COM(2021)0347 – C9-0244/2021 – 2021/0171(COD)) от 25.08.2022, представен от Комисия по вътрешния пазар и защита на потребителите ;
- Потребителски кредити, Европейски парламент, Законодателна обсерватория (OEIL);
- Окончателен доклад — насоки относно предоставянето и наблюдението на кредити на ЕБО от 29/05/2020;

- https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Publications/Guidelines/2020/Guidelines%20on%20loan%20origination%20and%20monitoring/Translations/886674/Final%20Report%20on%20GL%20on%20loan%20origination%20and%20monitoring_COR_BG.pdf .

12. Приложения

/съгласно текста/

X

ЕМИЛ АЛЕКСИЕВ

Директор на дирекция

„Политика за потребителите“